

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרו שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת בא תשפ"ג

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

**4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563**

היכל הקודש

מאנסי

**32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551**

היכל הקודש

בני ברק

**רחוב הבעל שם טוב 7
052.760.5715**

היכל הקודש

וויליאמסבורג

**27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299**

היכל הקודש

בלומינגטאון

**24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804**

היכל הקודש

ירושלים

**רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150**

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

נדרים. ואלו נדרים – פרק אחד עשר דף פט עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)"
 ר"פ

נדרה היא ברשות הבעל. שהיה נשואה והפר לה בעל. והשתא מפרש כיצד נדרה. אמרה "הריני נודיה לאחר שלשים יום" והפר לה בעל. א"פ שתיאלמנה כו' הרי זה מופר. ואע"ג דאיבא לנימרה הואיל ובשעת נדר רינו שחול, וכבי יצאה לרשות עצמה ולא תועיל בו הפרה – להכי אשמעינן דהרי זה מופר, דאחר שעת אמירה קאולינן. ואשמעינן היכא דבאה ברשות עצמה בשעת

נדרה והיא ברשות הבעל – מפר קה. כיצד? אמרה
"הריני נודיה לאחר פ' אע"פ שנתאלמנה או נתגרשה
בתוך פ' הרי זה מופר. נדרה בו ביום, ונתגרשה בו
ביום, החזירה בו ביום – אינו יכול להפר. זה הנפלה כל
שיצאה לרשות עצמה שעה אחת – אינו יכול להפר.
גמ' תניא: אלמנה גרושה שאמרה "הריני נודיה
כשישאלני" נשאת, ר' ישמעאל אומר: יפר, ור"ע אומר:
לא יפר. וסמינא ילל". אשת איש שאמרה "הריני נודיה
כשישאלני" ונתגרשה, ר' ישמעאל אומר: לא יפר,
ורבי עקיבא אומר: יפר. אמר רבי ישמעאל: הרי הוא
אומר "ונדר אלמנה וגרושה" וגו' – עד שיהא נדר בשעת
אלמנות וגרושתו. ר"ע סבר: הרי הוא אומר "כל אשר
אמרה על נפשי" – עד שיהא אסורו נדר בשעת אלמנות
וגרושתו. אמר רב סהודא: מתני' ר' עקיבא היא. אפי'
אמר: אפילו תימא רבי ישמעאל, מתניתין תליא נפשה
ביומי, כריתתא תליא נפשה בנישואין. שלמו יומי ולא
נתגרשה, שלמו יומי ולא מיתנסבא. "זה הפלל" דקתני
גבי "נערה המאורסה" לאיתויי הך האב עם שלוחו
הבעל, או שהלכו שלוחו האב עם שלוחו הבעל בנערה
המאורסה, דאביה ובעלה מפרין נדריה. "זה הפלל"
דקתני גבי "ואלו נדרים" – לאיתויי מסר האב שלוחו
הבעל, או שמסרו שלוחו האב שלוחו הבעל, שאין
בנערה מפר בקודמין. מתני' תשע נערות נדרין קיימין:
בוגרת והיא יתומה, נערה ובגרה והיא יתומה,
 נערה

נדרה בו ביום. ביום שנשאת, וכדאוקים לה בפרק 'נערה המאורסה' כשנשאת ונתגרשה בו ביום החזירה בו ביום – אינו יכול להפר. שאין הבעל מפר בקודמין. ואי דך חזרה דארוסין בלחוד היא – נמי אינו יכול להפר בחתופת האב, דכיון שנשאת – שוב אין לאביה זכות זה, וכי קתני נדרה בו ביום – לרבותא נקטיה, דאע"ג דבו ביום היה ברשות אביה קודם שנדרה, אפי' הכי, כיון שנשאת – אין לה תקנה אפילו ביום עצמו. גמ' ר' ישמעאל אומר יפר. דסבירא ליה דברור חלות הנדר אולינן, ולא בטר אמירה. רבי עקיבא אומר לא יפר. דאולינן בטר אמירה. ע"ך שיהא נדר בשעת אלמנות וגרושתו. ונדר היינו חלות הנדר, הלכך כן ברישא בין כסיפא – בטר חלות הנדר אית לן למילי. ע"ך שיהא אסור הנדר. כשהוא אסור עצמה נדרה, שהכל חולק אחר שעה שהוא נדר. מתניתין נמי ר' עקיבא היא. דאילו בטר שעת אמירה. אפי' תימא רבי ישמעאל. וכי אולר ר' ישמעאל בטר חלות הנדר – הימ כי תליא נפשה בנשואין או בגרושתו, הלכך כיון שאי אפשר לאמירת הנדר חלות הנדר שיהו ברשות אחד – ס"ל לרבי ישמעאל דאולינן בטר חלות הנדר. אבל מתני, דלא תליא נפשה אלא ביומי, ואפשר דשלמו יומי ולא מיתנסבא, שלמו יומי ולא מירשא, ונמצא שתראה אמירת הנדר וחלותו ברשות אחד, אפילו כשנשאת הישות. שנשאת או נתגרשה – מודה רבי ישמעאל דבטר אמירה אולינן, ולא בטר חלותו, כיון שבתחלתו היה הנדר חול על באותו רשות שהיה בשעת אמירה. ולענין הלכה. קיימא לן כרבי עקיבא. הלכך אפי' אמרת "הריני נודיה לכשאנשא או לכשאגרוש" – בטר שעת אמירת הנדר אולינן, כן לקולא בין לחומרא. זה הכלל דקתני גבי נערה המאורסה. בפרקין נרערה המאורסה הוא, דתני: זה הכלל כל שלא יצאה לרשות עצמה שעה אחת אביה ובעלה מפרין נדריה. לאיתויי הלך האב עם שלוחו הבעל – שאע"פ שהיא עם שלוחו הבעל, כיון שאף האב או שלוחו הלכו עמה – לא יצאה מרשות אביה, דאביה ובעלה מפרין נדריה. זה הכלל דקתני גבי אלו נדרים. כלומר בפרקין דבאה

– לאיתויי מסר האב לשלוחו הבעל. דכיון שמסרה להם – שוב אין לאביה רשות בה, דהיי לה דך מסירה כנשואין, שהבעל מפר בנדרים שתהויר מנשואין ואילן. אבל נדרים שנדרה כבר – לא, שאין הבעל מפר בקודמין. ובשחופותיה דמי לא, דבדך מסירה יצאה מרשות אביה, ושבו אין לו זכות בה. מתני' תשע נערות נדרין קיימין. תוך תשע בלחוד איתנהו בכלל תלה. דהיינו: יתומה בחיי האב, ויתומה ממש, ובוגרת, דבכל חד מנחך תלתא נוניי היא יצאה מרשות אביה. ורבנן לא מנו אלא הנך תלתא דאמרו, כדאיתא בנמיא. אלא רבי יהודה פליג: כל חד מנחך תלתא נוניי תלתא. ואמרין בירושלמי שאף רבי יהודה לא אמרה אלא לחוד בן אתן חתמלידי. בוגרת והיא יתומה. שנדרה כשהיא בוגרת, והיא יתומה בחיי האב, ובוגרת והיא יתומה. שנדרה כשהיא נערה, ובוגרת לאחר מכן. והיא יתומה בחיי האב, ובכריתבנא.

נערה – בשעה שנדרה, שלא בנה עדיין, היא יתומה בחי האב. והך תלתא – יתומה
 בחי האב כילא להו. **בוגרת** ומת אביה, שבשעה שנדרה היתה בוגרת, ומת אביה –
 דהיינו יתומה נמש. והך תלתא נמי מת אביה כילא להו. **נערה** שמת אביה ומשמת אביה
 בנה וכו'. והך תלתא דקתני בוגרת כילא להו. **רבי** יודיה אומר אף משיא את בתו
 קטנה וכו' – תרין הוא נערה, אשמעינן דאפילו
 היתה קטנה כשנשאת – יצתה מרשות אביה
 בהנחו נשואין, וכי קתני ותרין היא נערה – היה
 נמי דאפי' היא קטנה, כיון שנשאת אין לאביה
 רשות בה. והיא נקטת נערה – משום נדררי קטנה
 אינם כלום. **גמ'** אבל חכמים אומרים שלש
 נערות נדריון נדר. והך תלתא כילא להו תשע
 דמתניתין, שאף ר' יודיה לא אמרה אלא לחד
 את התלמידים, וכדכוננא במתני. **מתני'**
 קונם שאני נתינת לאבא ולאבך אם אני עושה על
 פיך שאני נתינת לך אם עשה אני על פי אבא ועל
 פי אבך הי' יכול להפיר. נראה בעיני ודא על פי
 קתני, דאי תנא רישא בלחוד סד"א דמשי' יכול
 להפיר – משום דמהשתא מיתסרא, אי בהנאת
 אביה משום נדרה, אי בנחש תעשה לפיו משום
 תנאה, ובין דליכא בחד מתוך גונוי מידי דגריע
 טפי מברים שבינו לבניה – משי' יפר, רבין קטן
 – חל הנדר מקיף, כיון שאי אפשר שלא האסר
 לפחות בדברים שביתו לבניה, אבל בשאני נתינת
 לך אם עשה אני על פי אבא ועל פי אבך, דבדא
 בתנאה יודיה לית בה לא עניו נפש ולא משום
 דברים שביתו לבניה – סלקא דעתך אמינא דלא
 מיצי מפר, קמיל, כיון דתלתה תנאה ברבר שהיא
 עשויה לעבור עלי, שאי אפשר לאשה שתעמיד
 עצמה שלא תעשה לאביו ולאביה – הרי זה יכול להפיר. דקסבר תנא דמתניתין דכי האי
 גונא בעל מפר, אי עיף שלא חל הנדר. **גמ'** גניא **שאני** נתינת לאבא ולאבך אם עושה
 אני לפיך וכי נטולה אני מן היהודים אם משמשוך רבי נתן ואמר לא יפר חכמים אמורים
 יפר, נראה לי דתנא דבריייתא נמי נקט חזי תרין לרבותא, תנא קמא לרבותא דרבנן,
 ובתרא לרבותא דרבי נתן, דבגונא קמא נדרה בעינו נפש, וכרבנן דסביקא להו ב'הנאת פלוני' עלי עניו נפש חוי, וכדאמר שמואל אליבייהו לעיל בפירקין (ק צג). ותנאה בדברים שביתו
 לבניה, דהיינו 'אם עושה אני לפיך'. וסלקא דעתך אמינא כיון דתנאה בחד גונא, ונדרה בחד גונא אפי' לרבנן לא יפר, דאבתי נדרה לא חייל, קמיל דאפי' כבי האי גונא נתן יפר, ואיך
 גונא – נטולה אני מן היהודים' לרבותא דרבי נתן אתא, דאע"ג דמהשתא מיתסרא בדברים שביתו לבניה, ותנאה ונדרה בחד גונא הוא. דהכי תעביד' תמשש – מיתסרא בתר הכי בתמששו,
 לא תמשש – איכא משום דברים שביתו לבניה, וסלקא דעתך אמינא דאפי' רבי נתן מודה בכי האי גונא דיפר, חדל הנדר מקיף – קמשש לך דאפי' הכי, כיון שתרין לא חל ממש – לא יפר. **ההוא**
 גברא דאמר תוסר אתאה דעלמא עלי, שאסר על עצמו הנאת הבריות אי נסיבנא איתתא כי לא תניא, שהיה רוצה ללמוד תורה, קודם שישא אשה, כדי שלא יתבטל ממחנה,
 כדאמרין בפרק קמא דקידושין (ק' ע"ג): דריים כעארו וטסק בתורה. **רה"ש** בנפא ותובליא, (במקלן) ותרמילו, שהשתחל בכך כחו ללמוד. **ולא** אמיצי למנוח, לא עלה בידו. **ושבשית**,
 ודעוהו, לומר שלא יתא נאסר לאחר מכן, ואנסיבה אתתא, כדי שיהיה נדר.

נערה שלא בנה והיא יתומה, בוגרת ומת אביה, נערה בוגרת ומת אביה, ונערה שמת
 אביה ומשמת אביה בנה, בוגרת ואביה קיים, ר' יודיה אומר בו. בוגרת היא יתומה –
 בשעת הנדר היתה בוגרת, וכבר היתה יתומה מבעלה. כלומר, יתומה דמתניתין – יתומה
 בחי האב. כדמפרש רבנן בגמ', דיתומה דרשיך למיורו בבעל כבאב. דקא גמי, היבא
 דחזי מיתת האב וחי לה בפירוש, בוגרת ומת
 אביה. **גמ'** זו יודיה ר' יודיה. וקתני משע. אבל
 חכמים אומרים שלש נערות נדריון קיימן
 בוגרת ויתומה ויתומה בחי האב. וכולדה תשע
 דמתני' נכללות בהני שלש. **מתני'** קונם
 שאני עושה לאבא ולאבך. כלומר, שאני נתן
 לכם אתה עלים קונם. הרי זה יכול להפיר. אע"ג
 דלאו נררי עניו נפש חוי, דלאו כל במניה
 לאפקיעי שינעבדא מנתי, אפי' הכי – דברים
 שביתו לבניה חויין, ויכול להפיר, כלומר ודרשת
 ביה. **גמ'** ר' נתן אומר לא יפר. דקסבר האיל
 דתרין לא חל הנדר, שכל זמן שלא עשתה לפי
 בעלה ולא שימשותו – אינה אסורה לאביה
 ולאביו, ולא יפר. והכא יפר. אע"פ שתרין לא
 חל הנדר עליה. **ההוא** גברא דאמר תיתר
 הנייאת דעלמא עליה אי נסיב איתתא כי לא
 תניא חלביתא. כלומר, תיתר הנאת עלים עלי
 אם אקא אשה עד שאשנה חלבית. **הדים בנפא**
 ותובליא, גפא קרי סולם שעולין בו באילן,
 ותובליא – חבל שתולין בדקל ומשוכין להם
 למטה הענפים שבחן התמרים. ומשל של בני
 אדם הוא: רץ למעלה ולמטה לעסוק ולשנות
 חלבית, ולא איסתיינא מלתא. ואת דמפרש
 דהיינו בבפא – רץ יחיד למעלה ולמטה, כאדם
 שעולה בחבל באילן. ותובליא, חבל, כדאמר' בבבא בתרא (דף ע"ג) מאן דנקט גנליא
 ותובליא ואמר אויל ואגורו דיקלא דפלניא. ושבשית ואנסיבה איתתא
 ושרקיה

ושרקיה

ושרקיה

נדרים, ואלו נדרים - פרק אחד עשר דף עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)" ר"ב

1 וְשָׂרְקִיָּה שֵׁנָא, טח פניו בטיש, כדי שלא יכירודו רב סטא, כאילו היה אדם אחד מזה
2 שגדר שלא ישא אשה כדי שיתיר לו, דאפשר אילו היה מכיר - לא היה מתיר לו. מאן
3 חביס למיעבר פי האי מילתא. שדוקק בך, שהשיאו אשה קודם שישאל על נדרו כדי
4 שיתול הנדר עליו קודם שאלה, דקסבר כרבי נתן דאמר לא יפר הואיל וכל חל הנדר.
5 דבריו נתן דייגא הוא, וחדת לשעמקא דדיגא. הכי

1 וְשָׂרְקִיָּה שֵׁנָא, וְאִתְיָוִיָּה לְקַמְיָה דְרַב חֲסֵדָא. אָמַר רַבָּא:
2 מֵאַן חֲתִים לְמַעֲבָד בִּי הָא מִיִּלְתָּא - אִי לָא דְרַב אֲחָא
3 בִּר רַב הוּנָא, דְגַבְרָא רַבָּה הוּא. דְקָסְבֵר: דְּבִי חֵיבִי פִלְגִינִי
4 רַבְנִין וְר' נַתָּן בְּהַפְרָהּ הֵכִי נִמְי פִלְגִינִי בְּשִׂאֲהָ. וְרַב פְּפִי
5 אָמַר: מְחַלְקֵת בְּהַפְרָהּ, דְר' נַתָּן סָבַר: אִין הִבְעַל מִיפְר
6 אֲבִיבִי חֵל גְּדַר, דְּכֵתִיב 'וְהִפְרָה הֶלְכֵנָּה' וְרַבְנִין סָבְרִי:
7 בְּעַל מִיפְר אַע"פ שְׂלָא חֵל גְּדַר, דְּכֵתִיב 'מִפְר מְחַשְׁבֹּת
8 עֲרוּמִים'. אֲכַף בְּשִׂאֲהָ דְבִירִי הִכֵּל אִין חֲכָם מְתִיר כְּלָוּם
9 אֲבִיבִי חֵל גְּדַר, דְּכֵתִיב 'לֹא יִחַל גְּדַר'. לִימָא מְסִיעַ
10 לִיה: 'קוֹנָם שְׂאִינִי נִהְנֵה לְפָלוּנִי וְלִמֵּי שִׂאֲשֵׁאָר עֲלוּיָו' -
11 נְשִׂאָר עַל הָרֵאשִׁוֹן, וְאֲחִ"כ נְשִׂאָר עַל הַשְּׁנִי. וְאִי אֲמַרְתָּ
12 נְשִׂאָר אַע"פ שְׂלָא חֵל גְּדַר, אִי בְּעִי - עַל הָא יוֹתֵשִׁי
13 בְּרִישָׁא, אִי בְּעִי - עַל הָא יוֹתֵשִׁי בְּרִישָׁא! וְכִי יַעַ
14 אִי הָא קִמָּא אִי הָא בְּתַרְא? אֲלָא, לִימָא מְסִיעַ לִיה:
15 'קוֹנָם שְׂאִינִי נִהְנֵה לְפָלוּנִי, הֲרֵינִי נִיר לְכִשְׂאֲשֵׁאָר עֲלוּיָו'
16 נְשִׂאָר עַל גְּדַר, וְאֲחִ"כ נְשִׂאָר עַל נוּרָה. וְאִי אֲמַרְתָּ נְשִׂאָר
17 אַע"פ שְׂלָא חֵל גְּדַר, אִי בְּעִי עַל גְּדַר, אִי תֵשִׁי בְּרִישָׁא,
18 אִי בְּעִי - עַל נוּרָה אִי תֵשִׁי בְּרִישָׁא! ר' נַתָּן תֵּי. אָמַר
19 רַבִּינָא, אָמַר לִי מְרִימָר, הֵכִי אָמַר אַבְדּוֹן מְשִׁמִּיָּה דְרַב
20 פְּפִי: מְחַלְקֵת בְּהַפְרָהּ, אֲכַף בְּשִׂאֲהָ - דְבִרִי חִכֵּל מִפְר,
21 וְאַע"פ שְׂלָא חֵל גְּדַר, דְּכֵתִיב 'לֹא יִחַל גְּדַר'.

למימרא

34 דקאמר סתמא, דמשמע על אל החכם או על מורד? לימא מסייע ליה. מחבא: קונם שאני
35 נהנה לפלוני, דחל עליה נדר לאחור, הרעיני נוד לכשאשאל לחכם עליו. נשאל על נדרו.
36 שחל עליו, ואח"כ נשאל נמי על נדר שלא חל עד שישאל עליו. ואי אמרת נשאל לחכם
37 נמי אע"פ שלא חל הנדר, וכו' חבי דפליגי בהפרה פלוגי בשאלה, ובדן הוא דלרבנן חל
38 נדירותו. שאיל ברישא, וליחיל לחכם לישאל על נדירותו תחילה, ואחר כך על נדר:
למימרא

1 הכי דיב
2 מתיר
3 חביס
4 שיתול
5 דבריו
6 הנדר
7 שיהא
8 הוא
9 שחל
10 דאמר
11 היינו
12 דקרא
13 ויהי
14 ידה
15 נדוהא
16 על
17 מוכי
18 דכתיב
19 אפילו
20 עדין
21 הכל
22 יחל
23 כלא
24 לא
25 מוחל
26 קאמר
27 בשאלה
28 קונם
29 כלומר
30 ידא
31 אמרת
32 בעי
33 בעי
34 דקאמר
35 נהנה
36 שחל
37 נמי
38 נדירותו

34 כן חל הנדר. וכו' ידע קמא ודי בתרא. הילמוד הוא רדי דקא לטאן דמיתיהו הך סייעתא.
35 דמי ידע לטאן קרי תנא ראשון או אחרון? דילמא כי קרני ראשון ושני - לשאלה קאמר,
36 שנשאל על אי זה מן שריצה תחלה והחזא קרי ליה ראשון, ואותו אחר שנשאל עליו אח"כ
37 קרי ליה אחרון! וכו' רבי תנא. רדח ליה דבפרה בעי שיתול הנדר, וכל שכן בשאלה,
38 דכתיב 'לא יחיל'. אבל לעולם אימא לך דרבנן, כי היכי דפליגי בתפרה - פלוגי נמי בשאלה.
39 דכתיב 'לא יחיל דברו'. למימרא רלא ודי ביה מעשה. ד"דבר - דבר בעלמא משמע, ולא
40 הלוח הנדר. ולענין הלכה. קייל ברבנן דפליגי עליה דרבי נתן, ואמרי דבעל מפר אע"פ
41 שאל את הנדר. חדא - וידחו רובים הלכה כרבים, ועד - דר' עקיבא דאמר (פ"ג ע"ב) דאשאי איש שאמר
42 אע"פ שלא חל הנדר. ועוד: דסווינן בריש פרקין בענין 'אי ארזין אם לא ארזין' - כרבנן שיבא, וכדכתבינא
43 עלאמא קלסיה משום דעבר כרבי נתן, וכוון דקלסיה שנוע מניה הילכתא בותיה - לאו ראייה היא, דמשום
44 דאמא קלסיה רבא, דאיכא למודיה, וכדכתבינא הילכך נקטין דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר, וכן דעת הרמב"ן
45 דומיא ד'אם עשה אני על פי אבתי על פי אבתי', דכיון שהיא מנתקרת אם לא תעשה לפיהן - כאילו עשתה דמי.
46 כן חל הנדר. והיינו דאמרין בריש פרקין: למה לזה הפרה? למה לזה חל לתסרון פירות שלם עליה.

וכדכתבינא

נדרים. ואלו נדרים – פרק אחד עשר דף צ עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"
ר"נ

וכרכיבנא עבלי דהויא בסדי. ולענן שאלא קיימא לן כרב פפי, דאמר מחלוקת הפהרה,
אבל בשאלא – דברי דבלי אןן זבס מתיר אבי' חל גזר. והכי פסקי רבואתא זכרונם
לברכה כותיה לחומרא. ואיכא מרד דאפי, האומר יקונם עלי דבר פלוני לאור שילשים
יום – חל גזר מתיק, וזבס מתיר. ולא פליגי ר' רבן ורבן אלא בתולה נדרו באם שאפשר
שלא חיל גזר ליעולם, אבל תולה נדרו בימים,

למיטרא ולא הוה מעשה. כלומר, דלא הוה צריך למיעבר האי דעבר בר אחא בר רב
הונא מההוא גברא דאחיה לקימה דרב חסדא. מי קא ידעת חי הראשון, דלמנא האי
דקאמר דנשאל על הראשון – על ההוא חל דלא חגרה, אף נשאל עליו קאמר. [נשאל
על נדר וכו']. ואי אמרת דנשאל לחכם לדברי הכל, אע"ג דלא חל גזר, הא מני? ולא
כרבי נתן ודלכ בתרומם. **מתני' יוצאות**. בעל
כרוז של בעל, שטאה אף חי, בא ארע אלו עוד
וטימאני לך. ובאונס קאמר, באשת כוק, באונס
נמי אסורה לו. ולהכי נוטלת כתובתה – דלא
פשהת. דאי באשת ישראל – אינה יוצאת,
דאנסה מותרת לו, כדפסקא לן (כתובות דף נא)
מיהיא לא תפשה. דאי ברעון קמיידי – אפי'
לישראל אסורה ואין לה כתובה, דהא פשהת.
ובגמרא מפרש לה הכי. הששים בני לבנין, שאינו
מוזיע, דבריה או אינו נלוז לברית אלא שלשום.
יעשו דרך כקשה, יבקשו הימנו שיפטרנה בט
כרוא, ואין מבריתן אותו. **גמ'** מן שתאכל
בתרומה, כיון דלא מפיקא לה מניה כל במה
דלא אתו סהדי דאמרין נאנסה. דאפשר ראב"ה
חליף, דהואיל דאפשר בתקנתא – לא פסיקא לה
תרומה, שלא תוציא לעו על בית. דאי אמרת
לא תאכל בתרומה, אתו למימר דבניה פסולין
מן הכהונה, דהיינו בני אנוסה נעודו, שדריי פסלה
מן התרומה ממתח אונס. וביה רב ששת דאי
תאמיילא אי נתרשה, הדשהא ליבא לעו,
דמימר אמרי השתא לארז גירדשין הוא
דאניטא. אשת כותן שנאספה, בערס כו. מתני'
לא מקונמא אלא באשת כותן שנאספה, ובין
למשנה ראשונה ובין למשנה אחרונה יש לה
כתובה.

למיטרא דלא הוה מעשה. מיתבי: 'קונם שאינו נהנה בפלוני וקמי ששנאף לעיו' – נשאף על הראשון, ואח"כ נשאף על השני. אמאי? אי בעי – על האי ניתשיל ברישא, ואי בעי – על האי ניתשיל ברישא! מי יודע הי ראשון והי שני? מיתבי: 'קונם שאינו נהנה והריני נזיר דכשנאשאף לעיו' – נשאף על נדרו, ואח"כ נשאף על נזרו. אמאי? אי בעי – על נזרו ניתשיל ברישא! תויבמא. **מתני' בראשונה היו אומרים: שלש נשים יוצאות ונוטלות כתובה; האומרת 'ממאה אני קד', 'שמים בני בניך' ו'נטולה אני מן היהודים'. חזרו זאמר, שפא תהא אשה נותנת ענייה באחר ומקלקלת על בעלה; האומרת 'ממאה אני קד' – תביא ראהי לבריתה, 'השמים בני בניך' – יעשו דרך פקשה, ו'נטולה אני מן היהודים' – יגר לחלקן ותהא מושמטת, ותהא נטולה מן היהודים. **גמ'** איפעיא להו: אמרה כענה 'ממאה אני', מהו שתאכל בתרומה? רב ששת אמר: אוכלת, שפא תוציא לעו על בניה, רבא אמר: אינה ששת שאם נתארמלה שאינה אוכלת. מדי הוא מניבא – אפא משום תוציא לעו על בניה, נתארמלה ונתגרשה – אמרי: השתא דאיתניסא. אמר רב פפא: ברוך קין רבא: אשת כותן שנאנסה, יש לה כתובה או אין לה כתובה? כיון דאונם לגבי כותן כפרצו לגבי ישראל דמי – אין לה כתובה, או דילמא מצי אמרה ליה – אנהא הא חוניה, ונברא**

גרשתו

כיון שסוף איסור לולת, אפי' שלא חל עדין – חכם מתיר. ואיכא מרד דאפילו בבה"ג כיון שסמכל מקום עדיין אינו נאסר – אין חכם מתיר. וטברא קבא תרימא לוי בראשונה הו' אומרים שלש נשים יוצאות ונוטלות כתובה. מוקמינן לה בגמרא באשת כוק. דאי באשת ישראל, אי ברעון – מי את לה כתובה? ואי באונס – אמאי יוצאה? דהא לא תסותא על בעלה. אלא לא באשת כותן באונס. נודי דאסיא ליה – את על לה כתובה. דרמציא למימר ליה אנא הא קאמינא, ונברא ויה נכתמחה פרה. שקודשת בתרומה גרמה לו שתהא אסורה לו, דהא אונס בישראל משרא שרי. והלכך מלוז גרם. ומשום הכי יש לה כתובה. **השמים** בני לבניך. מוכח בגמ' דהכי קאמרה ליה: שאין שכבת ורע יורה כותן בשעת תשמיש, ואינו ראוי להלית. ומתקמא בבאה מחמת טענה. דאמרה: ענייה חוסרת על בעלה. ומרא לקברת. דהא לא הכי – אין בבריתה כלום, דאמרין לה: זילי, לא מפיקת, כדאמרין בפ' אע"פ (ספכות פד. ויפוח סס). ואע"ג דאמרין בהנהגה שאמרה לו שרה אמנו לאברם: השמים בני לבניך, שאמר 'ששן' ויחשם השם בני ובניך, דלמא היינו שדוא מרוחק מנמנה לגמרי, כגון שרה שהיתה טוענת על אברם שירחקה ממתח הגוי. ובירושלמי נמי הכי משמע, דאמרין: כמה דרשמים רדיקתא מן ארעא, כך הייתא אתתא אחרתא מבעלה. אפשר ולשון 'השמים בני לבניך' כולל הכל. אבל הוא מוכח בגמ' שפירשוהו שאינו יורה כותן, וכן קאמרה ליה 'השמים בני לבניך' – הכי קאמרה: אליהם עד בני ובניך וקושטא קאמינא, שדורו זה אין יודע בו אלא השם. **נטולה** אני מן היהודים. שאסרה על עצמה הנאת תשמיש כל הודים. וכן מוכחא מילתא דתעמיש קשה לה. ובאונס דמיא – ומשום הכי כופין אותו להוציא וליתן כתובה. **חזרו** לומר שלא תהא אשה נותנת ענייה באחר ומקלקלת על בעלה. דשמא תלך למקום שאין מכירין בה ובנדרה. ותשא. **תביא** ראהי לבריתה שנאנסה. וכלא דבי לא מתסרא אבעלה. **יעשו** דרך כקשה. מפרשי בירושלמי: יעשה סעודה ויפיים, ועשה טובה קמיל. **ואיכא** למידק אמתין. כיון דמדמינא דאמרה 'ממאה אני לך' מיתסרא אבעלה במשנה ראשונה, משום שלא תהא נותנת ענייה באחר – היאך תתיירא? ואי כיושב שבה לודיך (הלך) אש מי שחדיך. דאע"ג דרמינא אסיא – שרו לה רבנן, ומבטלי מילתא דאורייתא משום מגדר מילתא ביום עשה. דנדר גזול דהוה שאל תתן ענייה באחר דלפקיע עצמך מיד בעלה. דהרשות בידם לעשות כן, כדאמרין ביבמות (דף טז) מגדר מילתא שאנו. והקשו על זה, שאין ביד מתנין לעקור דבר מן התורה אלא בשב ואל תעשה, אי נמי בקום עשה ולתורא שעה בלבד, אבל כאלוהי ברה הכרמל. אבל לדורות לאו לדידי לא קשיא לי, דכי הכי דאמרין בבמה דזכתי (ישע' ג. וטז) דכל דמקדש – אדעתא דרבנן מקדש, ואפקעוהו רבנן לקדושי מניה. הני דבא, כל שאמרה לבעלה 'ממאה אני' – אפקעוהו רבנן לקדושי מעיקרא. ונמצא בשבועה שנאנסה פניה היתה. ומשה שראי לבעלה, ואוכלת נמי בתרומה כדאמרין בגמ', אלא שלפי מה מצוין לומר: מדי אמרי הכי – רוקא באומרת 'ממאה אני לך', שנאנסתי, ולכשר נבעלתי, אבל באומרת 'ממאה אני לך' שנאנסתי מתנין או מממור' – אינה מותרת לבעלה, ואינו במשמע ואחרים חרצו, דמשנה ראשונה לא דינא קתני, דרמינא דאי לא תהא נאנת לומר 'ממאה אני לך' דלפקיע עצמך מבעלה שהיא משועבדת לו, אלא משום דהא מילתא ד'ממאה אני לך' כספא לה – קתני במשנה ראשונה לחומריה, דאי לא רוקשטא קאמרה – לא תהו מלולא נפשה למימר הכי. והכי רובו כותן בתיא דאיכא למישל לשמא תהו נתנת על אחר – אוקמה אדרינא. **נמי** מן שתאכל בתרומה. דרמזתא לבעלה הוא דלא מתימנא, כדי שלא תתן ענייה באחר, אבל בתרומה – מתימנא. **שלא** להוציא לעו על בניה. דכין חזרו דאוסרין לה למיכל בתרומה, כדי רבי אמר 'ממאה אני' – קושטא קאמרה, מוציא לעו על בניה. **אפשר** דאבלה חולין. דמימר אמרי: תרומה הוא דלית לה. **השתא** הוא דאניטא. אחר שנתארמלה אניתא. ובעלה לפסול לה, ופסולה מן התרומה.

גברא

אניתא. ובעלה לפסול לה, ופסולה מן התרומה.

נדרים. ואלו נדרים – פרק אחד עשר דף צא עמוד א – מותר מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" קסט

1 גרשתני. מי מהימנא? ואם אשת כוון – אסור לו להחזירה. התם הוא. דמעיקרא משום
2 ידיע דבה בעלה לא ידע בה כי אינמנא אי לא. [ואהכי] אי אמרה 'טמאה אני לך' – לא
3 מהימנא. אבל היכא דאמרה 'גרשתני', ידיעה דבעלה ידע אי משקרא אי לא – לא הוה
4 אמרה הכי, דחוקא דאין אשה מעיזה פניה בפני בעלה. אירבה. לא מביעין למשנה

5 אחרונה דלא מהימנא. אלא אפי' למשנה
6 ראשונה דקתני מהימנא – לא וחי טעמא אלא
7 משום דלא עבידא לבווי נפשה דלמירא
8 נמנא, אי לא ודחי הוא כדאמרה. וירעין
9 דתקין לן מן גברא. שציער לה בעלה ומעוזה
10 פניה בפניו. ענין אחר: דתקין לן מן גברא –
11 שתוקף יצרה מן אדם אחר, שנתנה בו עיניה
12 ובשבילו מעיזה לומר לבעלה גרשתני. והא
13 הכא דלית לן ביסופא. דבהא מילתא לא מבידא
14 נפשה, ואפילו הכי קתני במשנה ראשונה
15 דמהימנא. ודחיב אמר אפילו למשנה ראשונה
16 כ"ז: התם. נמי אית לה ביסופא. דכיון דלא סגי
17 לה דלא קאמרה גבי כי דינא אי יורה כחך, אי
18 לאו דחייב הוא – לא קאמרה. והאכתי מהימנא.
19 דהא הכא ידיעה היא. דבעלה ידע ויורה כחך,
20 וקתני לה לא מהימנא. אלמא אשה מעיזה. וכל
21 יומא. לאחר תשמיש מקדמה ומשיא ידא לגברא
22 כדי לטהר ידיו לאחר תשמיש ואתת יומא חד
23 ועבדא הכי אמר לה דהא מילתא דתשמיש לא
24 דמי לה דאירא.

אחלוו
17 **הכא דלית לך ביסופא, וקתני דמהימנא! קסבר**
18 **רבא: התם, כיון דלא סגי לך דלא אמרה אין יורה כחך, אי לא איתא כדקאמרה**
19 **– לא אמרה ליה. "השמים בניי כבינך" דמשנה אחרונה תהוי תיובתא דרב המנונא;**
20 **והא הכא ידיעה היא ובעלה ידע בה, וקתני דלא מהימנא! קסבר רב המנונא: הכא**
21 **נמי היא וגופה אמרה: התי דבביאה ידע – ביה דלית כחך מי ידע? ומשום הכי משקרא**
22 **התיא איתתא דכל יומא דתשמיש מקדמה משיא ידה לגברא. יומא חד איתא ליה**
23 **מאי למקשא, אמר ליה: הדיא מילתא דת האידנא! אמרה ליה: איכ חד מן גוים**
אחלוו

גברא הוא דנסתחפה שדהו. **ואמרין ליה: מתי? היא,**
אביעא ליה אמרה לבעלה גרשתני. ותקיע העט אי שאבד, הוה לה אפניה ולהתיר
לעשא: **ידיעה** דבעלה לא ידע בה. אם ויתנה אם לאו, ומשום הכי משקרא ולא
מירתתא. **התם** דלא עבידא לבווי נפשה. שביון ופגם הוא לה כשאנפשה. הלכך אי לאו

דקושטא הוה – לא הוה קאמרה. **דתקין** לה
מגברא. שעל ידי כשעה תתחזק מן בעלה, להקני
פנים בו ולומר לו "גרשתני". **השמים** בני
לביך דמשנה ראשונה, שאמרו נאמנת, תיובתה
דרבא. דהאמר רבא אפי' למשנה ראשונה, כי
אמרה "גרשתני" – לא מהימנא. **התם** כיון דלא
סגי לה דלא אמרה אין יורה כחך אי לא איתא
כדקאמרה לא אמרה ליה. דכיון שהיא צריכה
לגבר דבריה, כדאמרה "השמים בני לביך",
תריכה לומר בפירוש מה שהיא טוענת עליה,
דהיינו שאין יורה כחך – לא סגי לה מילתא. ואי
לאו דקושטא היא – לא הוה אמרה. ואת דגרסת
כיון דקאמרה סגי לה. כלומר, אחר שמצאה בלבה
לומר כך. **והא** תבא ידיעה היא דבעלה ידע
בה. דסלק דעתך תבא דאיהו נמי קים ליה ביורה
כחך, וקתני דלא מהימנא. **נהי** דבביאה ידע
ביורה כחך מי ידע. מהא משמע בהדיא דהשמים
בני לביך, דנתן מבנות – היינו יורה כחך,
ודרכינבא. **ולענין** חלבה. קייל כרב המנונא, ד
דאשה שאמרה לבעלה "גרשתני" – נאמנת,
דסוגין בבילהי החלמוד כוונתה. ומדמיין לה
למיתוין, ש"מ שלא להתירה לבד לישא
נאמנת אלא אף לישול תובתה. דומיא דמתינא,
דקתני: ויצאת ונטולת כתובה. ועוד, שהרי מספר
תובתה נלמדה, שכן כותב לה: לכתשנא לאורי
תעלי מה שכתוב ליה, כדון כ"ב דאשה שלחבה
דמו ובעלה למדינת הים. כתיב בהו תרעין וד'
בלכותיה. מיהו, איכא למימר דלית לן מדרש
תובתה אלא בעיקר תובתה, אבל בחיטפת לא.
וכיון דמשום הכי מהימנא טפי כי אמרה "גרשתני"
מכי אמרה "השמים בני לביך" – משום
דביגרשתני ידע בה בעלה ואינה מעיזה,
ובדשמים בני לביך? דלא ידע בה מעיזה – שמועין מניה דבאמרת "אינו נוק עמי כלל" כיון דבעלה ידע בה, אפילו למשנה אחרונה מהימנא. ויציא ויתן כתובה, אפילו לא איתא תמנת
טענה דבעיא חוטרא ליה וטרא לקבורה. שהרי גודלה מוה אמרו: "אי אפשי אלא אני בבגדי" והיא בבגדה – יציא ויתן כתובה. מיהו, כתב ר"ד דל דרוקא כשהיא תובעת להתגרש הוא
דאמרין ויציא ויתן כתובה, אבל תובעת כתובה – לא מהימנא. והביא ראיא מדאמר בפרק דאשה רבה: האשה שאמרה 'מת בעלי' – נאמנת, 'מת בעלי תנו לי כתובתי' – אינה נאמנת.
ואיכא למירק אשמעינה. דהכא משמע דמילתא ידע בעלה מהימנא. משום דלא חתפא ביה, והלא ידע בה בעלה – לא מהימנא. והתם סוף פרק "דבא על יבמות" גבי דא דתנו: שא
אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילידה – אינו רשאי לנישט, משמע איכא, דאמרין והתם: הוא אמר מנה ודיא אמרה מניה. אמר רבי אמי: דברים שבתי לבעה היא נאמנת. מאי טעמא –
היא קים לה ביורה כחך, ואידו לא קים ליה ביורה כחך. משמע דמשום דלא קים ליה – מהימנא, הא קים ליה – לא מהימנא. והכא אמרין איכא: תירין ורמבין דלי. דלא דמיין אחרדי,
דהתם אידו הוא דקמפיה לה. ומפסיד לה כתובתה. הילכך, אי תרזידיה קים להו – ליכא למימר דאיהו מהימנא. משום דחוקא קא אשה מעיזה בפני בעלה. דכי אמרין הכי – היכא אידו
בעיא לאפקוי נפשה מבעלה, דאיכא הוהו טובא. ואי לאו דקושטא קאמרה – אינה מעיזה. אבל התם, דאיהו בעי לאפקוי (נפשה) – מעיזה ומעידה, אבל כיון דאידו קים לה ואידו לא קים
ליה – אינו כפי שתיאנה ופסיד כתובתה בטעת שמנא. **ההיא** איתתא. אשת בון היתה. דאי אשת ישראל, כיון שאפילו לפי דבריה סבורה היתה שזוא בעלה – איך תנו גדול מזה,
ואתם בישראל מישרא שרי. למה ליה לרב נתמן למימר עיניה נתנה באורח? אלא דאי כדאמר. **הא** מילתא. תשמשי.

1 **אהלוויי**. נברים מוכרי אהל. **נפטויי**. מוכרי נפט. **מהרויק**, שהיה נחבא עם אותה
2 אשה, וכדאמר מ' "חובל" (כ"ק דף פ"ג) דדחוקיה באגרוגא. **פרמיה** נואף להוצא. פרץ
3 מחיצה של הוצא ופנא. **אירבוסו** היה מירכס. שהיה מחביא עצמו כדי שלא יראה
4 קלונו. **בבלאי** בבא. במסך שלפני הדלת. וזו דאנטויכי לזני טעמי – לאו למימרא
5 דבלאו הכי איתתא אסירא. דליחא. שאין האשה
6 נאסרת על בעלה אלא בקטיו וסתירה. או בעדי
7 דבר ברור. אלא דאי לא משום הזני טעמי – היה
8 ראו בביבא בזה לכל בעל נפש לחוש לעצמו,
9 כדי לצאת ידי שמים. איהם משמים יאיר עיניו
10 בתורתו כאור החמה שבעתים. ויבנו יראות
11 בבני ירושלים אמר.

1 אהלוויי. מוכרי אהלות. בשמים. נפטויי. מוכרי נפט. דהוה מרוק בבייתא. שהיה סגור עם
2 אשה בבית. פרישת נואף להוצא. פרץ הגדר. הוה מירכס. בביתה. היה מתחבא בבית,
3 שלא יריגש בו הבעל. בלא דעתא דאיתתא. שאילו היתה יודעת – לא היתה מניחתו
4 לאכול. כי נאפו וזם בדיהן. דנאפים הורגין הבעלים. מוה דתימא איסורא עבר. האי
5 בהדה. והאי דאמר ליה הכי – משום דלא
6 לימות. דתיהוי איתתיה עלויה כי "מים גובים
7 ימתקר" – קמשמע לן דלא אמרין הכי, ושריא.

הדרן ע"ך וא"ו נדרים וסליקא לה מסכת נדרים

1 **אהלוויי** דהוה הקא האידנא, אי אנת לא – דלמא
2 מנהון. אמר רב נחמן: עיניה נתנה באחר, ולית בה
3 מששא במלה. הוהא איתתא דלא הוה בדיחא דעתה
4 בהדי גברא. אמר לה: האידנא מאי שניא? אמרה ליה:
5 מעולם לא צערתי בדרך ארץ פי האידנא. אמר לה:
6 לא הוה קדא מיצתא האידנא. אמרה ליה: א"כ הלן
7 גוים נפטויי דהוה הקא האידנא, אי אנת לא – דלמא חר מנהון. אמר להו רב נחמן: לא תשגוחון
8 בה, ונתנת עיניה באחר הווי. הוהא גברא דהוה מרוק בבייתא הוא ואיתתא, על אתא מריה
9 דבייתא, פרמיה נואף להוצא וערק. אמר רבא: איתתא שריא, אם איתא דעבר איסורא ארבוסי
10 הוה מירכס. הוהא נואף דעל לגבי דהוה איתתא, אתא גברא, סליק נואף איתיב [בבלאי] כבא. הוה מוחן תחלי תמן ומעמינן חו"א,
11 בעא מרי דבייתא למיכל מן הנהו תחלי בלא דעתא דאיתתא, אמר ליה הוהא נואף: לא מיכל מנהון, דמעמינן חו"א. אמר רבא:
12 איתתיה שריא, אם איתיה דעבר איסורא – ניחא ליה דליכול ולימות, דכתיב "כי נאפו וזם בדיהן". פשימא! מהו דתימא: איסורא
13 עבר, והאי דאמר ליה – דניחא ליה דלא לימות בעל, דתהוי איתתיה עיניה "מים גובים ימתקו ולחם סתרים ינעם" – קא משמע לן.

הדרן ע"ך וא"ו נדרים וסליקא לה מסכת נדרים

ניויר. כל בניו נזירות - פרק ראשון דף ב עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)" ר"ר

כל בניו נזירות בניורות - כל דבר שאינו עיקר שמו כן, נקרא ליתוי עליו נזירות
לכל דבר כאילו אמר בשם העיקר, דהיינו "ניזיר, ומתני ליתוי עליו כי אמר
הבניין "הוא נזיק" או "ניזח" או "פיזח", כמו בשם העיקר. והם נקראין בניין.
האומר - אהא הרי זה נזיר - ובגמרא מפרש דאיכא הוכחה, כמו שזכר עובר לפנינו. וה

כל בניו נזירות בניורות - כל המקבל עליו נזירות באותו ששן שבו לזן חכמים -
הרי הוא נזיר במא אומר "הריני נזיר", ואלו הן בניו נזירות. נזיק, נזח, פיזח. מושם הלין טעמא אית
הריני נזיק", או שאמר "הריני נזיח", או "פיזח" - הרי הוא נזיר. משום הלין טעמא אית
דאמרש לשון שבו לזן חכמים הן, ואית דאמר: דהיי בניין לשון אומות הן, אי משום

דכי זמקת דרגל דקוף דרזיק, ודופן דחית
דניזוח, ונגז דפיזח דרופן דחית - שבו -
משוית ליה "נזיר". **האומר אהא** - אף על פי
שלא הוציא בשפתיו נזיר. הרי זה נזיר - ידות
נזירות בניורות, וכשם שאחוז ארם בבית די דאמר
כלי ומגביה את הכלי עצמו, כך זה, ואלו הן בניו נזירות
"אהא" או שאמר "אהא נזח" - הרי זה נזיר.
וטעמא דכולה מתניתין מפרש בגמרא. **גמרא**
מאי טעמא הני נזיר - דמאי אריא מניז דלי

בסדר נשים. **הא אקרא קאי וכו'** - ובדין הוא
דהיה ליה למינהיה לבתר סוטה, אלא אידי
דחגא כחבות דיעק סדר נשים, ותנא ביה פרק
"מדינת" - תנא ליה נזירות לבתר כחבות,
הדר תנא נזיר דטמקין ליה קרא "לגדור נזיר"
נזיר וכו' ודרה תנא סוטה, דאמר מרי: כל
הרואה סוטה בקלקלה חזב עצמו מן הדין, היינו
כדאמרין בסוטה (ו:א): "בתי, הרבה יין עושה"

כר. פתח בבניין - דקתני: כל בניו נזירות
בניורות. ומפרש ידות - האומר "אהא".
מתחוז דליק בן - אהאחז דתנא, הנהא
דסליק מתחיל לפרשש ברישא, כדתנן כו. אלא
לעולם הני חבי ותי חבי - ומסתברא כדכתיב:
דהתם בני "הואה בתומה ויזנאה" - אידי בתומה
הוא דאתי. שאסור לגמול לצאת (באפסד) וצריך
להיות: במטולטלות, אבל הוא אתי חביב בדבר
שאינו רואי לה - הלכך קלישא אסורא, ולדאי
מפרש התירא ברישא.

בניו נזירות בניורות. **האומר "אהא"** - הרי זה נזיר,
או **אהא נזח** - נזיר. "נזיק" "נזיח" "פזיח" - הרי זה
נזיר. "הריני פזח" "הריני מסלסל" "הריני מכלכל"
"הרי עלי לשלח פרע" - הרי זה נזיר "הרי עלי
צ'פורים", רבי מאיר אומר: נזיר, והקמים אומרים:
אינו נזיר. גמרא מבידו תנא בסדר נשים קאי, מאי
טעמא הני נזיר? - תנא אקרא קאי, והיה אם לא
תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערות דבר, והכי קאמר:
מי גרם לה לעבירה - יין, וקאמר: כל הרואה סוטה
בקלקלה - יזיר עצמו מן הדין. פתח בבניין ומפרש
ידות: **אמר לה ואימיתא בדי: ספורי מיספדא, והכי**
קתני: כל בניו נזירות בניורות, וידות נזירות בניורות;
ואלו הן ידות: האומר "אהא" - הרי זה נזיר. ו"לפרשש
בניו ברישא! - תנא מההוא דסליק ההוא מפרשש
ברישא. דתתני: **מזה מדליקין ובמה אין מדליקין,**
ומפרש "אין מדליקין" ברישא. מזה טומנין ובמה אין טומנין" ברישא.
מזה אשה ויזנאה ובמה אינה ויזנאה, ומפרש "לא תצא אשה" ברישא. והתני: מזה בהמה
ויזנאה ובמה אינה ויזנאה, ומפרש "ויזנא גמל" ברישא! וש נחלין ומנחילין, ונחלין ולא
מנחילין, מנחילין ולא נחלין, לא נחלין ולא מנחילין" ברישא!
אלא, לעולם הני חבי ותי חבי, אלא, התם דאיסורא דנפשיה הוא - מפרש איסורא דנפשיה
ברישא. גבי בהמה דאיסורא אידי בהמה הוא דאתי - מפרש היתירא ברישא.

לא איצטרך, דהא מרישא טעמין אפלו כי לא אמר אלא "אהא" וזכר עובר לפניו דהיי נזיר. אלא לדיקא איצטרך טעמא דאמר "כחוד, הא האומר "הריני אומר לזר עובר לפנינו - לא
מנה, ויפס משעב "אהא" כוח, כן "הריני כי לא סיים "כחוד, הריני" - ותי לא ידות נזירות מכלכל, דאם כן ליתנהו לעיל בחיי ידות, אלא כיון דבגמ דבורה, אלא
שלא פירש להדיא אנויות, ואנן הוא דמפרשין יבוריה, משמע דנזירות בא לומר, כי אמר הני לשונות תפיס בשניה, כדמפרש בגמרא. **מאי** טעמא הני נזיר - פירוש בסדר נשים.
בסדר קדשים הוה ליה למינהיה, שהוא הלכות קרבנות. ומשני: תנא אקרא קאי "זהה אם וכו', מי גרם לה לעבירה" - יין, כלומר מי גרם לה שותתה - יין, ולכך הני אותה מסכתא בסדר
נשים. וקאמר: כל הרואה סוטה בקלקלה יזיר עצמו מן הדין - סיום דהרב שאמר תהלה מי גרם לעבירה יין, כלומר, ונכון הוא שתשמר עצמה מן הדין, אבל לא בגדר. ושבו מוסף לומר:
שכל הרואה סוטה בקלקלה חזב עצמו מן הדין נזיר, ולכך שנה נזיר בנישים, שם הוא ודבעל נזיק, כדאיתא בסוטה (כ:ב), שחבעל נזיק כמו ובעלת, ונבדיל לא בעינא מוסף תנא
בנשים - משום דיעק פירש נדרים בפרשת אשה כתיב, ואלו הוה מצי למימר טעמא כדקאמר בריש סוטה (ב:א), כדפרך: **מבידו תנא מניז קסליק מא שאנ דקתני סוטה, ומשני התם: אידי**
דחגא כחבותא פרק "מדינת ארם" (ג:א), תנא מני נדרים, וריזי ותנא נדרים - תנא מני נזיר דמני להם. כן חבי נמי לישני אבא דלכך שגאן בסדר נשים וישו וישו מרש שמום ולא
הטבת טעמא דהתם אומר "מדינת ארם" תנא נדרים, ואבג נדרים תנא נזיר, והדי חזו לטוטה שווא קריא טעמא עיקר מוסד נשים. **אלא** לעולם הני חבי ותי - ובכולהו איכא טעמא. אלא דאיסורא
מסיבת לזן דאבג נדרים לישנק סכלו קרבנות, וריזי נזיר לשונות התם טפי, ואדרבה, אגבה תהו ליה למינני נזיר, לכך צריך לומר טעמא דתנא אקרא קאי: וקשה
דלמה לו להאריך לשנו ולומר "כל הרואה סוטה" כי זמנה ענין לו לזה? לכן נראה לומר: דמאי דקאמר "תנא אקרא קאי" ארע רוצה לומר אקרא קאי
- דכתיב סוף "דמירש" בסכת גיטין (ג:ב), דכתיב "זהה אם" וכו'. ועתה נראה שפיר מאי דכתב נזיר בסדר נשים, ומי גרם לעבירה יין וכו'. אבל מכל מקום קשה אמאי תנא נזירות אצל
סוטה: הרי זה לכותבו אחר גיטין! ומשום הכי קאמר רכל הרואה סוטה בקלקלה יזיר וכו', וגם זה עבירה. ובטעמא דהבא לזר לא סגי, דאם כן ליתני סוטה ברישא והדר נזיר כסדר הפרשה,
אלא צריך טעמא דהתם אומר "מדינת ארם" תנא נדרים, ואבג נדרים תנא נזיר, והדי חזו לטוטה שווא קריא טעמא עיקר מוסד נשים. **אלא** לעולם הני חבי ותי - ובכולהו איכא טעמא. אלא דאיסורא
דנפשיה. פירוש: תהליה בארם עצמו, כגון דהולקת והטמנה ובמה אשה יזנאה - מפרש איסורא ברישא. וגבי בהמה, דאיסור דבהמה - מפרש היתר ברישא. ומכאן שיין לעמוד בו
אלא (והבא) לפרש בניו ברישא - כלומר, במתניתין גמאי יתרח - בין ובניין ובן ידות - איסורא דנפשיה הוא. **ידות** והילא יתניין מרשאה תביבא ליה - דרדשיין פרק אקרא
נדרים (ג:א): "נזיר לחיה לה" - לעשות ידות נזירות בניורות. **בעיקר** קרבן - דהיינו הבניין, שאנין צריכין לדרשה. וקבלת נזירות מזור הוא, אלא שאמר בלשון בני.

גבי
לא איצטרך, דהא מרישא טעמין אפלו כי לא אמר אלא "אהא" וזכר עובר לפניו דהיי נזיר. אלא לדיקא איצטרך טעמא דאמר "כחוד, הא האומר "הריני אומר לזר עובר לפנינו - לא
מנה, ויפס משעב "אהא" כוח, כן "הריני כי לא סיים "כחוד, הריני" - ותי לא ידות נזירות מכלכל, דאם כן ליתנהו לעיל בחיי ידות, אלא כיון דבגמ דבורה, אלא
שלא פירש להדיא אנויות, ואנן הוא דמפרשין יבוריה, משמע דנזירות בא לומר, כי אמר הני לשונות תפיס בשניה, כדמפרש בגמרא. **מאי** טעמא הני נזיר - פירוש בסדר נשים.
בסדר קדשים הוה ליה למינהיה, שהוא הלכות קרבנות. ומשני: תנא אקרא קאי "זהה אם וכו', מי גרם לה לעבירה" - יין, כלומר מי גרם לה שותתה - יין, ולכך הני אותה מסכתא בסדר
נשים. וקאמר: כל הרואה סוטה בקלקלה יזיר עצמו מן הדין - סיום דהרב שאמר תהלה מי גרם לעבירה יין, כלומר, ונכון הוא שתשמר עצמה מן הדין, אבל לא בגדר. ושבו מוסף לומר:
שכל הרואה סוטה בקלקלה חזב עצמו מן הדין נזיר, ולכך שנה נזיר בנישים, שם הוא ודבעל נזיק, כדאיתא בסוטה (כ:ב), שחבעל נזיק כמו ובעלת, ונבדיל לא בעינא מוסף תנא
בנשים - משום דיעק פירש נדרים בפרשת אשה כתיב, ואלו הוה מצי למימר טעמא כדקאמר בריש סוטה (ב:א), כדפרך: **מבידו תנא מניז קסליק מא שאנ דקתני סוטה, ומשני התם: אידי**
דחגא כחבותא פרק "מדינת ארם" (ג:א), תנא מני נדרים, וריזי ותנא נדרים - תנא מני נזיר דמני להם. כן חבי נמי לישני אבא דלכך שגאן בסדר נשים וישו וישו מרש שמום ולא
הטבת טעמא דהתם אומר "מדינת ארם" תנא נדרים, ואבג נדרים תנא נזיר, והדי חזו לטוטה שווא קריא טעמא עיקר מוסד נשים. **אלא** לעולם הני חבי ותי - ובכולהו איכא טעמא. אלא דאיסורא
מסיבת לזן דאבג נדרים לישנק סכלו קרבנות, וריזי נזיר לשונות התם טפי, ואדרבה, אגבה תהו ליה למינני נזיר, לכך צריך לומר טעמא דתנא אקרא קאי: וקשה
דלמה לו להאריך לשנו ולומר "כל הרואה סוטה" כי זמנה ענין לו לזה? לכן נראה לומר: דמאי דקאמר "תנא אקרא קאי" ארע רוצה לומר אקרא קאי
- דכתיב סוף "דמירש" בסכת גיטין (ג:ב), דכתיב "זהה אם" וכו'. ועתה נראה שפיר מאי דכתב נזיר בסדר נשים, ומי גרם לעבירה יין וכו'. אבל מכל מקום קשה אמאי תנא נזירות אצל
סוטה: הרי זה לכותבו אחר גיטין! ומשום הכי קאמר רכל הרואה סוטה בקלקלה יזיר וכו', וגם זה עבירה. ובטעמא דהבא לזר לא סגי, דאם כן ליתני סוטה ברישא והדר נזיר כסדר הפרשה,
אלא צריך טעמא דהתם אומר "מדינת ארם" תנא נדרים, ואבג נדרים תנא נזיר, והדי חזו לטוטה שווא קריא טעמא עיקר מוסד נשים. **אלא** לעולם הני חבי ותי - ובכולהו איכא טעמא. אלא דאיסורא
דנפשיה. פירוש: תהליה בארם עצמו, כגון דהולקת והטמנה ובמה אשה יזנאה - מפרש איסורא ברישא. וגבי בהמה, דאיסור דבהמה - מפרש היתר ברישא. ומכאן שיין לעמוד בו
אלא (והבא) לפרש בניו ברישא - כלומר, במתניתין גמאי יתרח - בין ובניין ובן ידות - איסורא דנפשיה הוא. **ידות** והילא יתניין מרשאה תביבא ליה - דרדשיין פרק אקרא
נדרים (ג:א): "נזיר לחיה לה" - לעשות ידות נזירות בניורות. **בעיקר** קרבן - דהיינו הבניין, שאנין צריכין לדרשה. וקבלת נזירות מזור הוא, אלא שאמר בלשון בני.

נויר. כל בניוי נזירות - פרק ראשון דף ב עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" רש"י

1 לימא קסבר שמואל דים שאנין מוכיחות לא הויין דים - פירוש: דא איכרא ליה דהויין
 2 דים - למה ליה לשמואל לאוקמי מתניתין בניור עובר לפני? אפילו אין נזיר עובר
 3 לפני נמי, דבשמואל 'הוא' - די מיהא, הי, דטפי משמע אקבלת נזירות דראוי לחיל
 4 לאלתה, אפילו אכל בשר ושתה בילי כל היום - מתני דהים ואיך יכול להיות נזיר מקבלת
 5 נזירות, אלא אכל כבר - וז לא זיכל להדעתני?
 6 למור. ולשנא ד'ראה' משמע דאהא נזיר
 7 לאלתה, ולכך דן ור. וזו עלי בעי שמואל דים
 8 מוכיחות - אפילו אין ליה עובר לפני נמי.
 9 הכי גרסין אמרי אין בזמן שהנזיר וכו' -
 10 כלומר, אין דאי שמואל ביבירא ליה: דים שאנין
 11 מוכיחות לא הויין דים. ובגויר עובר לפני נזיר
 12 לטפוק דהויין דים מוכיחות. אכל אין ליה עובר
 13 לפני - דלמא 'אהא תבעית' קאמר, כלומר: ואל
 14 ואל הויין דים מוכיחות: שיש ספירם דרסיה. אמרי
 15 לא. בזמן שאין הווי עובר לפני. והכי פירוש:
 16 לעולם שמואל לא בעי דים מוכיחות. ובזמן
 17 שנזיר עובר לפני - ליכא ספק, דיד מיהא דהי.
 18 אין נזיר עובר לפני - דלמא 'אהא תבעית'
 19 קאמר, פירוש: אפילו יד לא הי. ולגרסא זו מסיק
 20 הבא דשמואל לא בעי דים מוכיחות. והים
 21 דקאמר 'הרי את מקדשתך' אף על גב דלא אמר
 22 ל'הי הרי את מקדשתי' והפריך. למטרא דאמר
 23 שמואל ליה: שני מוכיחות דהיי דים: אלא וכן
 24 'אדמנ' - אהא דהי לא הוי, ובזמן לה שמואל
 25 בשניור עובר לפני. הא אין נזיר עובר לפני -
 26 לא. אלא ספק שמואל דים שאנין מוכיחות לא
 27 הויין דים: ומשני ההם: אלא באומר 'מקדשת
 28 לי'. אלמא מסיק דהם לשמואל מהבא דים
 29 שאנין מוכיחות לא הויין דים. להכי גרסין: אמרי
 30 אין. והשתא האי 'לימא' אני בשאר 'לימא'
 31 שבגמרא. שכן הוא עומד. ורווחה איכא לקמן (כט"ב). לימא זה תאי כי הני תנאי. ועמד
 32 כן, ובמילא לטפוק מקדשות - והשתולץ עליו להביא כיששילם נזירות,
 33 ולא נתבחר לכל לבקל עליו על צמצום נזירות. ודקאמר - בלבו - לחיות נזיר. ומכל ספק,
 34 בעינא נמי דנזיר עובר לפני, דקבלה שבלב אילו כלה, דרגי נזיר כתיב 'ויפילאי' - פירוש
 35 בפיו. אבל כי נזיר עובר לפני ופירש בשפתיו 'הוא' וכלבו חשב לחיות נזיר - מחשבת הלב
 36 מדתאי כאילו אמר בפיו: אהא נזיר כוה שעובר לפני. מיהא דתימא בעינא פיו ולבו נזיר,
 37 אף משמע לן - ולא גרסין: 'אני פירש בעינא', ודחיי משמע ליה עובר לפני ופלו שוין.
 38 זה אינו, דכל נזיר בטעת לאו נזיר הוא. דאם נתבחר למר 'מעשר' ואמר 'תרומה', או
 39 איבא, על פירות לשפניו - לא אמר כלום. ועדי קשה: למה לי עובר לפני? הא הרי נזיר
 40 כיון דחשב בלבו, לא בעינא פיו ולבו שוין אלא הדי פירוש: מהו דתימא בעינא פיו ולבו נזיר,
 41 והבא כי לא הוציא בפיו 'הוא' נזיר. פירוש: אף על גב דנזיר עובר לפני ואמר בלבו 'נזיר',
 42 דאין זה פיו ולבו שוין. אף משמע לן דהשתבש הלך מנליא אדיבור ד'ראוי': כי נזיר עובר
 43 לפני - וזאא נזיר' קאמר, וכואי גונא הי שפיר פיו ולבו שוין. ודלמא אהא נזיר
 44 לפני מנצות - בשאמ מנצת, כדנתיב כו, ומנלן לומר דקבל עליו נזירות:
 45 אמר שמואל שתפס בשערו - כלומר: אהא נזיר במעוה התלויה בשער, כגון נזירות.
 46 והבא ליכא לשני: בלא חפס בשערו ובגויר עובר לפני, דהבא דבר שלם קאמר: 'אהא
 47 נזיר', ואי לא חפס בשער - אפילו כי נזיר עובר לפני משתעף שער, אהא נזיר בשאר
 48 מנצת מנו אנזירות. ורש"י נמי. דרש"י דילמא 'אהא תבעית' - ליכא לימא שחפס
 49 בשערו בלא נזיר עובר לפני, ולעולם שמואל שפיר 'אהא תבעית' כי אין נזיר עובר לפני.
 50 אף על גב דתפיס בשער, והשתא את שפיר, דמתניתין פלגינזו בתריי בני: דאומר אתה הרי

1 וגבי נשי נחלין נמי - משום דעיקר נחלה הוא, מפרש עיקר נחלה ברישא. אלא [הבא]
 2 לפרש בניוי ברישא אלא היינו עמא - דמפרש ידות ברישא, דהואיל ואתיין ליה
 3 מדרשא, דבארמינן בפרקא קמא גזרין: 'נזיר לחיה' - לעשות בניוי נזירות בגזירות,
 4 וידות נזירות בגזירות. הכיבין ליה - ותני להו ברישא. ואי: אמרי בניוי נזירות נמי אתיין
 5 ליה ברישא. דכתיב: 'עלה לעשות בניוי נזירות
 6 בגזירות' לא הא הוי, מרדא הדר ותני בהדיא
 7 ברישא: ונפא גזרין: אין לי אלא בגזירות,
 8 בגזירות פו, ומקש נזרים למזירות, מה נזירות
 9 עשה בו ידות נזירות בגזירות - אף כן בגזרים,
 10 ולא חשיב בהדידה בניוי נזירות. אלמא ברישא
 11 לא אתא אלא משום ידות נזירות בגזירות,
 12 וכיניו נזירות אבא גזרא בסבא. וליפתא בכו
 13 ברישא - וליתני: ידות נזירות בגזירות, וכל
 14 בניוי נזירות בגזירות. תנא כי מתיחיל [מתחיל]
 15 בעיקר קרבן ברישא - כגון בבניוי נזירות, שוק
 16 ענין לשל נזיר, כדפרשנא לעיל. ולענין פירוש, שיש
 17 פפרש ברישא ידות - ארתיין מדרשא. ובפרק
 18 קמא גזרין פריך: הניחא למאן דאמר כתיבין
 19 לעשות נזירות בגזירות, ולהכי פתח בבניוי ברישא,
 20 דעיקר הן. אלא למאן דאמר לשון שבדו לזן
 21 הכזבים להיות נזיר בו - מאי איכא למימר?
 22 לפתח בידות ברישא, והוא - מתי איכא למימר?
 23 ומשני: נון קתני ידות במתניתין בלתי אלא,
 24 הסודי מחסיא לה ותני ידות - להא מלאת נמי
 25 תרוץ, ולא ואקדים נמי ותני ידות ברישא: כל
 26 ידות גזרין בגזרים, וכל בניוי גזרין בגזרים.
 27 ולהכי מפרש ידות ברישא. והדי כתיבין. האומר
 28 אהא הרי זה נזיר ואמרי דלמא אהא תבעית
 29 קאמר. לימא דקסבר שמואל דים שאנין
 30 מוכיחות - כלומר, מרדא מוקדם לה שמואל:
 31 כגון שהיה נזיר עובר לפני, הא לאו הכי - ליכא לטפוק בגויר כלל, דקסבר דים שאנין
 32 מוכיחות לא הויין דים. והא איפכא שמועתי ליה פפרק קמא דקדושין, דאמר שמואל:
 33 'האמנן לאשה 'הרי את מקדשתך', 'הרי את מוקדשתך', 'הרי את לאמתך' - הרי זו
 34 מקדשתך, ואף על גב דלא אמר 'לי. אמרי' - לעולם קסבר שמואל דים שאנין מוכיחות
 35 הויין דים. כגון בכו, דאיוסין דקדושין, כיון דמזכר עס איוסין דקדושין - הרי הניחה
 36 במקצת. והבא היינו טעמו דבעינן לחיות נזיר עובר לפני - משום דאיכא למימר: אהא
 37 לימא קאמר, ליה ודוכחה בלבו. ולימא למוקם עלה דמילתא אי אמר בתעניתא או
 38 בגזירות. ולא הוי נזיר, דלא נתנה נזירות אלא להפלתא, עדי שפירש, שנאמר (במדרס ו)
 39 'כי פילאי לנזור', ומתרגמינן: ארי שפירש. ונמי [וי] - לימא [וב] - כי נזיר עובר לפני,
 40 אמאי הוי נזיר? ודילמא לפרטו מקרבנותיו קאמר, והכי משמע: אהא אי אמר בעיקר
 41 להקריב קרבנותיו, הבא כפי עקבין - כגון שאמר שבלבו היה לקבל עליו נזירות. אי
 42 הכי - דנזיר עובר לפני, וקאמר נמי בלבו - מאי למטרא? שפיעטא, אדעתא דנזיר
 43 קאמר בעינן שיהא פיו ולבו שוין - דבעינן שיהא מוציא בשפתיו מה שיהיה בלבו.
 44 קא משמע לן - דלא בעינן. וכלבד שיהא נזיר עובר לפני, הא אלא אין עובר לפני,
 45 ואף על גב דאמר בלבו, כיון דלא הוציא בשפתיו - לא הוי מוכחא מילתא. האומר אהא
 46 נזיר הוי נזיר - דמשמע הכי אומר: שיהא שערו מגולל גזאת. נזירא מילתא דקבירה
 47 ואמרין ליה נזיר - בתמיה. ואי אמר: אהא נזיר במלתיה דנזירות - מי היא נזירות
 48 מילתא דני, דארמינן ליה: וזל ותדעיו נזיר, והקאפו?

אין

אין
 1 נאח אה מילתא דקבירה היא ואמרין ליה נזיר - פירוש: הוורד בניור עשה עבירה, וקרינן
 2 ליה 'נזיר' ויש גרוסיה: מילתא עבדא, וכי מעשה הווי וכשר לעשות כן? הא עבירה היא ומשני: אפילו לרבי אלעזר הקפר כו, דרבי אמי לא למיעבר על נזירותו לשחות בין כי ארוכו לו הימים.
 3 אבל סתור - לא חזק אתי קרי ליה. וקשה: דבעלמא אייתי לרבי אלעזר אפילו אגזיר סתור, על שם שציער עצמו מן הין קרי ליה חטואו ויש לומר: דטורו נמי קצת קרי ליה חטוא. ומכל מקום
 4 דמעה רבה על חטוא, ולקר קרי ליה 'נזיר'. ודבר דהווי מתענה תענית חלום בשבת, דיש לו מצוה לבטל לחלום, וקצת עבירה עשה שהתענה בשבת - שהרי צריך לישב בתענית למזרח
 5 השבת לכפר על שיתענה בשבת. אבל נזיר טעם - דתניא קריית חתום, לפי שהוא סותר את נזרו וצריך לחזור לנזירות, וכבד בעינן המעשה. ונתוה על דראשונותיו, (ש"י דף גא.)
 6 הדיני כוה נזיר נמי דתפיס בשערו הוי נזיר - שיש ספירם דתיבין בן: 'הריני כוה' לא אמר. אלא טעת הוא, שהרי במתניתין תני כהדיא: אמר רבינו כוה, ושמן הסופר טעה במאי דכתב
 7 בתר הכי: אהא שמואל בשערו כו. פירוש: דסלק ותרקן נזיר אין עובר לפני אלא תפיס בשערו. והיא דמתניתין דלעיל: אהא נזיר דאוקמינן בתפיס בשערו. לחוד. ולכן פריך: 'הריני
 8 כוה' לא תפיס בשערו. והשתא את שפיר, דמתניתין פלגינזו בתריי בני: דאומר אתה הרי

אין

אין
 1 נאח אה מילתא דקבירה היא ואמרין ליה נזיר - פירוש: הוורד בניור עשה עבירה, וקרינן
 2 ליה 'נזיר' ויש גרוסיה: מילתא עבדא, וכי מעשה הווי וכשר לעשות כן? הא עבירה היא ומשני: אפילו לרבי אלעזר הקפר כו, דרבי אמי לא למיעבר על נזירותו לשחות בין כי ארוכו לו הימים.
 3 אבל סתור - לא חזק אתי קרי ליה. וקשה: דבעלמא אייתי לרבי אלעזר אפילו אגזיר סתור, על שם שציער עצמו מן הין קרי ליה חטואו ויש לומר: דטורו נמי קצת קרי ליה חטוא. ומכל מקום
 4 דמעה רבה על חטוא, ולקר קרי ליה 'נזיר'. ודבר דהווי מתענה תענית חלום בשבת, דיש לו מצוה לבטל לחלום, וקצת עבירה עשה שהתענה בשבת - שהרי צריך לישב בתענית למזרח
 5 השבת לכפר על שיתענה בשבת. אבל נזיר טעם - דתניא קריית חתום, לפי שהוא סותר את נזרו וצריך לחזור לנזירות, וכבד בעינן המעשה. ונתוה על דראשונותיו, (ש"י דף גא.)
 6 הדיני כוה נזיר נמי דתפיס בשערו הוי נזיר - שיש ספירם דתיבין בן: 'הריני כוה' לא אמר. אלא טעת הוא, שהרי במתניתין תני כהדיא: אמר רבינו כוה, ושמן הסופר טעה במאי דכתב
 7 בתר הכי: אהא שמואל בשערו כו. פירוש: דסלק ותרקן נזיר אין עובר לפני אלא תפיס בשערו. והיא דמתניתין דלעיל: אהא נזיר דאוקמינן בתפיס בשערו. לחוד. ולכן פריך: 'הריני
 8 כוה' לא תפיס בשערו. והשתא את שפיר, דמתניתין פלגינזו בתריי בני: דאומר אתה הרי

מנאמי

אין דאפילו לרבי אלעזר הקפ"ר דאמר נזיר חוטא – ולא מיקרי גאה, דכתיב 'וכפר עליו מאשר חטא על תפשו' (במדבר ו). הני מילי גבי נזיר סמא – שנמטא, דאידי דבעי מיטרמי מים ראשונים, והיחדו ומנימי וינמא אחריתי – אריבא ליה מילתא. ודילמא אתי לטיעבי על נזירותה, כדאמר בפרק קמא דנדרים (ט.ב.) כשהו ממנאין ורובן עליהם ימי טומאה מתורקין יחיד – ומצטא מבזאי חזיק לעורה. אבל נזיר שהו לאו חוטא קרינא ביה – ואמרין: זיל ותהוי נזיר הקפא. הני גמי – נזיר – דמקמא ליה כגון שפוס בשער, אמאי הוי נזיר? והא לא אמר 'הריני כוה'. דאי 'כוה' אמר – הכי משמע לה: הריני כוה שיער לגדלו. אמר – שמואל בגון שהיה נזיר עובר לפני – דרשנמט – הריני נזירות כוה. הריני מסלול הריני מסלול לא שאמר 'הי עלי לשלח פרע הוי לא נזיר – הריני מסלול' משמע דלעביד מדי ודליה – מתוך שפוס בשער ודעינא בנזירות. הריני נזירות. ודאי תורה – רבי אמר 'הריני מסלול' – שמקבל עליו לנמול תורה, וקאמר שיהא מתוך בה כדכתיב 'סלסלה ותורמקן'. בדרגן – המוציא סיד בשבת ממשות הדחוי לירות הרבים, שריבי משום לא תרציא. כד לפוד כילבול ואמר רב

בת צידעא – טינפלא בעל'ה. שמקבל השער שבראשה, שלא יפול השער שבאקו למטה. ואימא למיזן עניי – קביל עליה. הוי עלי לשלח פרע הוי לא נזיר – דרשנמט: הרי על לגדול פרע. סמא דהרין שריבא רביא הוא – כדקאמרת דלגדול פרע משמע דכתיב שלחך פריים רטובים – גדולתך שגדילת דתו פריים שרובים, שבזמא ומתגדל. ואימא שדילתו פריים דקבוי – הוא. דרשנמט שיגוד שערו במנפה מים ומעבידן ממוקם למוקם, כדכתיב 'ושלח מים' וגו. האי נמי דאמר 'הרי על לשלח פרע' – משמע דאמר: הרי על להעביד פרע אתא פרע שיער יליף כתיב הבא – בנזיר 'גדל פרע', וכתיב גבי כוה הדיוט 'זפרע לא ישלח'. מה 'פרע' דכתיב גבי כוה הדיוט לישנא דריבוי הוא, כדאמרין בפרק ברוך גזול' (סנהדרין כב.ב). פרע ליהודי עד שלשים, ומציב לא לירבי טפ משלשים. דרמיינן ליה מנזיר, דכתיב ביה (במדבר ו) 'ידעה', 'וידעה' בניגטריא הכי הוי, אף 'פרע' האמור גבי נזיר גדול שיער הוי, והכי משמע: שניינו לגדול עד שיבא לכלל פרע, שחן שלשים. ואפילו בעי לשלח לדעולם שלוח מדי העבר הוא – אכתי לא קשיא ולא מדי, דכתיב משמע: הרי על לשלח שיער ולהביאו שיגעו לכלל שלשים שיהא פרע. דבין פרע נזיר ובין פרע כוה הדיוט אינה פוחתה משלשים. ואיכתיא אימא אתי ושולח מים רביה הוא – דכי משקן ליה מאה לארעא קא מרבי להו לפי ציפיון הסמוכין לשיער – ודוכין לו ציפיון הסמוכין לשיער – כדכתיב ברינאל 'עד די שיערה בנשרך רבה ותפוחי ושיער רבה כרא בוכיב. דרבי סאיר כתיב מותפס איש כמדי דמסך ליה – ולדכי אמר צפיון, דבעי לקבולי עליה גדול שיער, דמסך ליה לצפריים. ומגן שהיה נזיר עובר לפני, או תפוס בשער, כדאמרין לעיל. ורבנן

במא דהדין לסיסול שיער הוא – ולשון זה נופל אהפוך שיער, דנמא נזירות קביל עליה: ואימא תורה – לחפך בתורה

הבא נמי תפוס בשעריה – דמשמע עמו, הריני מתוך במצוה התלויה בשיערה. **שילוח** רביה הוא – לשון נידול, כמו 'שלחך פרידא בנמא' (שמואל ב) דרבויה הוא – שקיבל עליו לגדול ולהעביד השיער לכשגדל.

תנא פרע פרע יליף – לאו אתנא דמתניתין קאי, אלא אתנא דסנהדרין (כ.ב.ב.) דקאמר: כוה הדיוט צריך לגדול אחת שלשים יום, וליף 'פרע לא ישלח' מנזיר דכתיב 'גזל פרע, מה להלן שלשים יום כמנין 'ידעה' – אף כוה הדיוט שלשים יום. וקאמר 'לא ישלח'. והכא הכי פירושו: אתנא פרע יליף בעלמא, אלמא דשילוח הוי לשון נידול. ואם תאמר: וליהי מקרא דכתיב בכותן בכותן 'זפרע לא ישלח', ואכתי גזירה שמה ליה לזי ונראה לזי: דתקרא דכותן הדיוט לא משמע, דלא ישלח הוי גדול אפילו דתרי יומי, וכיון ולא אמר בפיירוש 'הריני נזיר תרי יומי', אלא שילוח פרע – אין כאן קבלת נזירות. אבל כי בגמרא כוה הדיוט מנזיר, דשילוח הוי למשך שלשים נזירות שהו, קאמר 'זפרע יליף' – אבל אמר: אלו הוי שילוח פרע שלשים יום, ומשתמע שפיר נזירות קביל עליה, להכי מייתי נזירה שהו. דחוקא כי אמר 'זרי על לשלח פרע', אבל אמר 'הרי על פרע' בלא שילוח – משמע מנזיר, דפרע הויא לשון גלו, כמו 'זפרע ראש האשה' (במדבר ה).

משקין ליה מיה לפי רבי – פירוש: גדל חפתי. וקשה: דאשכחן דרבה שילוח שאינו לשון נידול אלא לשון תרומה. כמו נשלח (תשלה' דרביים כב) 'ושלח עקב מלאכותי (בראשית לב) 'וזמר לשוה דאי תותביה מתוך קריא ליה משני ליה כדלעיל: אבל פרע שיער יליף, ולא בא לפרש אלא למקרא דאבותין מיניה 'ושלח מים'. דחוק, דמשמע דהניח הגזירה שה מכל וכל, ועתא אינו צריך לא כלל, לכן נראה לי מדתחילה לא היה חשש שיער מלאו לי פסוק אחד דמשמע לשון רביה, וקציינן ליה מקרא 'ושלחך', ודחי ליה לתלמודא: דלמא הווא נפיה לשון העברה, כמו 'ושלח מים', וליבא אפילו חד קרא דלשמעת לשון רבויא. ואהא משני: איבעת אימא האי 'ושלח מים' רבין רבין הוא, ויבאכא למילף מיניה, או מקרא ד'שלחך פרידא' – ואף על גב דקריא טובא לשון העברה – שפיר ולפינן מחד קרא דהוי לשון קריא, ומסתברא דעתא אנזירות הוא.

צפריים הסמוכין לשיער קביל עליה – האמוקין בפסוק אצל שיער. כלומר, אף על פי דאמר צפריים סתמא, דהא מתניתין סתמא קאמר, אפילו הכי סבירא ליה לרש לקיש דרעתיה דאינשא אצפריים הסמוכים לשיער. והכי משמענא ליה האומר: הוי על צפריים – הוי זה הוי, דכוה צפריים סמוכין לשיער קאמר, הוי על מצוה דשיבא ביה עפרין התלויה במצוה שיער, דהיינו נזיר, שאם נטמא צריך עפרין. והכי פירושו: מצוה התלויה בעפרין. אין כאן לפרש משום סמיכות גרידא, כדמפרש התלמודא – דאם כן 'הרי על נשרך' הוי ליה למימר דהוי נזיר, דטפי סמיכי לשער. ע"ד שיערה בנשרך רבה ותפוחי ושיער כצפריים – פסוק הוא ברינאל, גבי נבדנבצר.

מכרי דיישין קאמר ליה צפרי נזיר ודאי קאמר אלא חששא דלמא צפרי נזיר דקביל עליה לנדיא עלת התען לנרבה ולא לנזירות – דכל כמה דאיבא לפרשי דייבוייה ולא נזירות קביל עליה אלא נזיר אור – שפיר טפי, ולא נזיר ליה לאינשי לקבולי עליה צפרי נזירות, דמזיר עליה, וטרודא ליה.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

ניזר, כל כנויי נזירות – פרק ראשון ד רג עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
רש"י

1 הרי עליו קימינע ליה – דרדן נודבי נדבה עולת השק לומר בלשון ק. **צפור** – מטרע
2 קאמר – כלומר, להתייב בקרבן מצורע ולבאיא תחזיו צפורים, והלחיכו לו לטרתו.
3 ואפילו אין מצורע עליו דא אפשר לזכור דא מצורע עולתו ודא נזירות. וגם
4 דרפרוי שייכי שפיר גבי מצורע. **כגון** שדעה נזיר עובר לפניו – והיה סבור אפילו נזיר טמא
5 לפניו. ולבאי פריך: דלמא צפורין קאמרו לפטור
6 נזיר טמא העובר בלמא פגמתינו ומשנה הוא
7 שנזיר טהור עובד לפניו. ורועה דה תנור דרשנו בן
8 וקאמר: דירי עליו פצורים. ואבתי קשה נימא
9 דצפורים דקאמר – היינו דאם יטמא זה הנזיר
10 העובר לפניו, שיבאי תחזיו פצורים ונזרך לדתה.
11 ולומר: כגון דאמר בלבו לדתוי שייך למצות נזירות
12 והשיבאי ביה צפורים אי טמא. ולעיל, כל פריך:
13 דלמא צפורי מצורע קאמר – לא מיג לטונוי נזיר
14 דאמר בלבו, דידבריה ששמענו טפי מצפורי מצורע
15 (טפי) מנזירות, משום דנזירות טריחא ליה תמידי
16 עלת לקבל. ועד, ולשון פצורים כתובין אוכל
17 מצורע דפרשתי, שיבאי לא עלצי לוי אהיה צורע
18 ואפילו קאמר בלבו – אין כח במחשבת חלב
19 להבטיע דנזירות. דאן זה פוי ולבו שנין.
20 אבל תבא, אף על גב דנזירות חמיר עלתה וטרחא
21 ליה, כיון דנזיר שדוח עובר לפניו – אין סברא
22 שיקבל עליו נזירות פצורים טמא, שדבר זה אינו
23 בעולם עולין. והדרבן שקיל – דלכך כמנציא משבת
24 הדל כדנזיר, דנזיר טמא עלתה. חשיבי שפיר פוי וטב
25 שנין, וכן לעיל, כי אמר "אחא" – טפי שמעתי השקן
26 אנויות, ולומר מנזרו לאלתה, אף על גב דטרחא
27 ליה תמיד עלתה. ולומר אחא תחזיו בלבבתי
28 לאתן מן שפתיבל. מלמד ששקל, כל קרבנותי
29 הדל כמברעת הידבר לנזירות, והרי פוי ולבו שנין.
30 וקשה: דלמא לא חזיב כגון כלל קאמרו בלבו לכן
31 נראה העובר דרב ארדתיא תחזיו – אין סברא
32 לומר דאם יטמא קאמר שחתיב ביהוה. והיכל
33 והשתא טהור הוא, ודבר זה לא אשכח כלל –
34 ואם כן סברא לומר דנזירות קיבל עלתה. דבר זה
35 מבורר לפנינו ויש שדע לקבל לאלתה אף על גב
36 דחמיר וטרחא ליה. ולעיל כל פריך מצורע – ההם
37 בני דהרב מבורר לפנינו, ודאי שי מצורע בעולם
38 הרעיק פצורים. **מאי** בינייהו – כלומר, מאי
39 בינייהו פצורים מתניתין כין לרש לקיש כין לרב
40 יתכן אליבא דרבי נאטרי ואם האמר: ליעיני דאיבאי
41 בינייהו היבאי דאמר פצורים טמא קיבל עלתה
42 דלרש לקיש אליבא דרבי נאטרי מאה לתד לא היה
43 נזיר אם לא חזיב עין סמוכין לשיער, כפרש"י רש
44 לקיש במגילתה: צפורים סמוכין לשיער קיבל עלתה. ולרבי יתכן דאם חזיב מנזילה סמוכין
45 לשיער, שיקבל עליו צפורים טמא, אבל סמוכין לרבינו – דהי נזיר ודאי: והיה חזיב תיקשי
46 לרש לקיש: שנתן עליו סמוכין לשיער: בצפורים טמא לרבינו מינו לרבינו למיזר נזיר, חזי
47 מתניתין לרבי מאיר לא חזיב אלא צפורין לחוד לכן נראה לפרש: דלרש לקיש מילתא דרבי
48 מאיר צפורין סמוכין הוא וזי שבונו עובר לפניו. ודא נקט שפיר לקיש מילתא דרבינו
49 לשיער – להשמיענו דרב אמר פצורים סמוכין לשיער, וכדלא היה עובר לפניו נזיר חזי ביה.
50 ואם תאמר: לכו דלרש לקיש שיקבל צפורים טמא לא היה נזיר אם לא שבונו עובר לפניו
51 אליבא דרבי נאטרי – דהי ליה להנמדא לרבינו נזיר עובר לפניו במגילתה דרש לקיש בנו
52 במגילתה דרבי יתכן לוי לומר: דלכך חזיב פרי במגילתה דרבי יתכן במגילתה דרש לקיש,
53 משום דרבי יתכן מיקא ליה דאף שאמאר: פצורים סמוכין לשיער עלתה לא היה אלא שבונו
54 עובר לפניו, ולרש לקיש היה נזיר כשאמר צפורים סמוכין לשיער אפילו אין נזיר עובר לפניו.
55 והשתא נזיר, דרבינו חזי בינייהו, ולדלוחי, אף שבלא חזיב צפורין סמוכין לשיער אלא פצורים
56 סמוכין – דהי נזיר כין נזיר עובר לפניו. ואין אין נזיר עובר לפניו. בצפורים סמוכין לרבינו לא היה נזיר חזיב. והשתא בני נזחא, דלרש לקיש בצפורים טמא לא מיידיב, משום דסמוכין לרבינו בקרא –
57 דאם כן לרבינו בני בני אמר "שעיר וטורפר", מסכיב פוי לשער בקרא מצפורים. כי שיער דרב רבינו פרי נשמוה עין. ונהיה **היבא** דאמר צפורים סמוכין לשיער קיבל עלתה – רעה לומר
58 שקיבל עליו דרב הסמוך לצפורים, דהיינו נזול שיער. אבל כי אמר דירי עליו פצורים, ולא אמר צפורים סמוכין לשיער – חזיל עלתה נזירות. משמע שנוצר דרב שזיכר לרבי אלוי חיוב פצורים,
59 והיינו נזיר, כשבונו עובר לפניו ודא. ומשום דהי לא מתיי "דירי עליו נזיר", ולישניא נדשרין אל משמע שום לשון נזירות. כי נראה לי. הנהיה: והרב רבי שבתיא חבש טהור אתה מתייביה? כלומר, מאי
60 בינייהו בפרש' מתניתין, ודאמר: דהי נראה ליה דאף שקיבל עליו קאמר אליבא דרבי מאיר דצפורים סמוכין לשיער עלתה לא היה אלא שבונו
61 כרבי נזיר, יתכן, דגם לא יוכל לפרש המשנה שאמר בפרש' "צפורים סמוכין לשיער עלתה" – דהא מתניתין סמוכין קאמר "צפורים עלתה", הילכך על כרחך כרבי יתכן מפרש, ובגוד עובר לפניו והוא
62 טהור, ועל כן פריך: מאי בינייהו מפרש' מתניתין, ונראה שנתנוק לחיב בניו שפירשיה בתחלה. **האיוב** יתכן וזי שבעה – יתכן שלא אוכל כד"ה. והוא חידו שמואל בקרבן, פורש
63 דהתפילין, מדרחכיב יתן חתלה. **והי** דרעצניו מן הזנים – או אר קתני, כדמוכח בגמרא. **וכל** דקדוק נזירות עליו – משום דנזיר משמשו מותר ליעמא לתתם קאמר ובא כל דקדוק נזירות עליו.
ושיק

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63

מטרע
לטהריכו לו לטרתו.
והיה סבור אפילו נזיר טמא
קאמרו לפטור
ומשנה הוא
דרשנו בן
ואבתי קשה נימא
הינו דאם יטמא זה הנזיר
שיבאי תחזיו פצורים ונזרך לדתה.
למצות נזירות
אם יטמא. ולעיל, כל פריך:
לא מיג לטונוי נזיר
טפי מצפורי מצורע
משום דנזירות טריחא ליה תמידי
ולשון פצורים כתובין אוכל
לא עלצי לוי אהיה צורע
אין כח במחשבת חלב
דאן זה פוי ולבו שנין.
אף על גב דנזירות חמיר עלתה וטרחא
כיון דנזיר שדוח עובר לפניו – אין סברא
שיקבל עליו נזירות פצורים טמא, שדבר זה אינו
בעולם עולין. והדרבן שקיל – דלכך כמנציא משבת
דנזיר טמא עלתה. חשיבי שפיר פוי וטב
כי אמר "אחא" – טפי שמעתי השקן
אנויות, ולומר מנזרו לאלתה, אף על גב דטרחא
ליה תמיד עלתה. ולומר אחא תחזיו בלבבתי
לאתן מן שפתיבל. מלמד ששקל, כל קרבנותי
הדל כמברעת הידבר לנזירות, והרי פוי ולבו שנין.
וקשה: דלמא לא חזיב כגון כלל קאמרו בלבו לכן
נראה העובר דרב ארדתיא תחזיו – אין סברא
לומר דאם יטמא קאמר שחתיב ביהוה. והיכל
והשתא טהור הוא, ודבר זה לא אשכח כלל –
ואם כן סברא לומר דנזירות קיבל עלתה. דבר זה
מבורר לפנינו ויש שדע לקבל לאלתה אף על גב
דחמיר וטרחא ליה. ולעיל כל פריך מצורע – ההם
בני דהרב מבורר לפנינו, ודאי שי מצורע בעולם
הרעיק פצורים. **מאי** בינייהו – כלומר, מאי
בינייהו פצורים מתניתין כין לרש לקיש כין לרב
יתכן אליבא דרבי נאטרי ואם האמר: ליעיני דאיבאי
בינייהו היבאי דאמר פצורים טמא קיבל עלתה
דלרש לקיש אליבא דרבי נאטרי מאה לתד לא היה
נזיר אם לא חזיב עין סמוכין לשיער, כפרש"י רש
לקיש במגילתה: צפורים סמוכין לשיער קיבל עלתה. ולרבי יתכן דאם חזיב מנזילה סמוכין
לשיער, שיקבל עליו צפורים טמא, אבל סמוכין לרבינו – דהי נזיר ודאי: והיה חזיב תיקשי
לרש לקיש: שנתן עליו סמוכין לשיער: בצפורים טמא לרבינו מינו לרבינו למיזר נזיר, חזי
מתניתין לרבי מאיר לא חזיב אלא צפורין לחוד לכן נראה לפרש: דלרש לקיש מילתא דרבי
מאיר צפורין סמוכין הוא וזי שבונו עובר לפניו. ודא נקט שפיר לקיש מילתא דרבינו
לשיער – להשמיענו דרב אמר פצורים סמוכין לשיער, וכדלא היה עובר לפניו נזיר חזי ביה.
ואם תאמר: לכו דלרש לקיש שיקבל צפורים טמא לא היה נזיר אם לא שבונו עובר לפניו
אליבא דרבי נאטרי – דהי ליה להנמדא לרבינו נזיר עובר לפניו במגילתה דרש לקיש בנו
במגילתה דרבי יתכן לוי לומר: דלכך חזיב פרי במגילתה דרבי יתכן במגילתה דרש לקיש,
משום דרבי יתכן מיקא ליה דאף שאמאר: פצורים סמוכין לשיער עלתה לא היה אלא שבונו
עובר לפניו, ולרש לקיש היה נזיר כשאמר צפורים סמוכין לשיער אפילו אין נזיר עובר לפניו.
והשתא נזיר, דרבינו חזי בינייהו, ולדלוחי, אף שבלא חזיב צפורין סמוכין לשיער אלא פצורים
סמוכין – דהי נזיר כין נזיר עובר לפניו. ואין אין נזיר עובר לפניו. בצפורים סמוכין לרבינו לא היה נזיר חזיב. והשתא בני נזחא, דלרש לקיש בצפורים טמא לא מיידיב, משום דסמוכין לרבינו בקרא –
דאם כן לרבינו בני בני אמר "שעיר וטורפר", מסכיב פוי לשער בקרא מצפורים. כי שיער דרב רבינו פרי נשמוה עין. ונהיה **היבא** דאמר צפורים סמוכין לשיער קיבל עלתה – רעה לומר
שקיבל עליו דרב הסמוך לצפורים, דהיינו נזול שיער. אבל כי אמר דירי עליו פצורים, ולא אמר צפורים סמוכין לשיער – חזיל עלתה נזירות. משמע שנוצר דרב שזיכר לרבי אלוי חיוב פצורים,
והיינו נזיר, כשבונו עובר לפניו ודא. ומשום דהי לא מתיי "דירי עליו נזיר", ולישניא נדשרין אל משמע שום לשון נזירות. כי נראה לי. הנהיה: והרב רבי שבתיא חבש טהור אתה מתייביה? כלומר, מאי
בינייהו בפרש' מתניתין, ודאמר: דהי נראה ליה דאף שקיבל עליו קאמר אליבא דרבי מאיר דצפורים סמוכין לשיער עלתה לא היה אלא שבונו
כרבי נזיר, יתכן, דגם לא יוכל לפרש המשנה שאמר בפרש' "צפורים סמוכין לשיער עלתה" – דהא מתניתין סמוכין קאמר "צפורים עלתה", הילכך על כרחך כרבי יתכן מפרש, ובגוד עובר לפניו והוא
טהור, ועל כן פריך: מאי בינייהו מפרש' מתניתין, ונראה שנתנוק לחיב בניו שפירשיה בתחלה. **האיוב** יתכן וזי שבעה – יתכן שלא אוכל כד"ה. והוא חידו שמואל בקרבן, פורש
דהתפילין, מדרחכיב יתן חתלה. **והי** דרעצניו מן הזנים – או אר קתני, כדמוכח בגמרא. **וכל** דקדוק נזירות עליו – משום דנזיר משמשו מותר ליעמא לתתם קאמר ובא כל דקדוק נזירות עליו.
ושיק

קטע 2 **ניוה, כל בניו נזירות – פרק ראשון דף ד עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזילץ)"** **ר"ת**

1 ושיך לוף גב) ע"ד שד"ח מכולן – או אימרת, דמשמע כל מילי נזירות קובל עליה. ואם
2 בא לפרש חרצן חג – שיך לפרש בולם. אם הנזירות בולם. ואבתי וטואמא.
3 **מכל** אשר יעשה מגוף היין – אלמא נזירותו לא חלוי. ואם אמר גלות
4 וטואמא לא שמעונו; ויש לומר: כיון דגלין לו כיון – הוא דהוין שערין לקבל על הגלות
5 וטואמא; ונפקא לו מילשנא קודיא "מכל" **מיי**
6 וטואמא – וידי – משמע אפילו בחו דהו יודי. דהא כבד
7 כתיב "מכל אשר יעשה מגוף", למה לי למיכתב
8 "מין ושכר" – אלמא לאשמעונו דאפילו לא נדב כי
9 אם בחו מהני – דחילל נזירות עליה. ואפילו כשבא
10 לפרש, דהבא חרצן חג לא כתיבי.

11 **לאסור** יין מצוה כיון דרושת – כלמה. מקרא
12 תיראי דמייין ושכר יודי. **מאי** דהא
13 קידושא וביבילתא משכב ועומד מוכר סניי הוא –
14 קדוש היום דאורייתא, אלא תחול עליו נזירות?
15 וקשה: דאדרבה, לכוני אישורין אקד מותר, ולמד
16 דחילל עליה תורתא ועוד קשה: מאי משני בתר: הוי
17 כגון שבעה שלשות. וחד נזרד בניור. דאיתא נזירות
18 דחילל אשבעה: מכל מקום קשי, לו דרי מושבע
19 ועומד מוכר סניי. כלומר דאין מושבע ועומד נזרל
20 מה שבעה שלשות; ועוד קשה: קדוש היום לא
21 דאורייתא הוא. אלא נזרד נמי רבתי "וכר" דרשק:
22 וזכורו על היין – אסמכתא דאן לזו נזרל לריבט
23 וזכורו בתמיכה. וכו' מושבע ועומד מוכר סניי?
24 כלומר, למה לי קרא מושבע לאסור יין מצוה. לו
25 מושבע וכו'; דהו קדושי היום דאורייתא – על
26 היין ולא דאורייתא; וזכורו על היין אסמכתא.
27 דהא אשבעה: כגון שבעה שלשות. אק שמעך על
28 קרא יודיא דחילל עליה. אף על גב שבעה שלשות.
29 **לאלופי** למקדש – מבאבא. ונאי חויל למקדש
30 אלא איי ושכר, ולאופקי מרבי יתוה
31 כו.

32 **רבי** שמעון לית ליה איסור חל על איסור – מירוש
33 בעלמא בדנתיא בו, ולי לאו קרא הבא הזה
34 אמנאי: דהבא נדשבע שלא לשחות, ושיך חויר בניור
35 ושותה כיון – לא חויר אגוריתא. אף שמעך לו קרא
36 תיראי דמייין ושכר, דאם נשבע לשחות כוס
37 ונזר בניור ושכר תוהב – ולי לא חויר תיראי,
38 משום שבעה שלשות ועומד מוכר סניי. ולי שמעך
39 רבא לעל "שבעה שאשתה, אלא תוכל לתרץ
40 אפילו" שבעה שלא אשתה, כדפרשתי. **ורבי**
41 שמעון לית ליה צירוף – כלומר, אין צריך תוד
42 לעירודי. אפילו בשאר איסורים תכלה כוס דהוי
43 בכל שהו. ולא אמרו כותא אלא לקרבן. והבא לא
44 שיך צירוף לקרבן, שקרבן דין אינו בא על ששתה
45 יין, אלא מלקות. והקרבן בא על השלמת נזרו.
46 **מה** אמר שני נזיר שמעון לזר עלים – אם אמר:
47 שאלה איכא בניינה. דנזיר משכר ליתא
48 בשאלה. ונזיר עולם איתא בשאלה. דריאתא ברק
49 תיראי דמכות (כ.א.) בבי חורש שלם אחוזי יין: וילמ
50 מילתא דליתא בניירותא לא קתינו. ואם ישאל על נזירות

51 או לא דזי נזיר. דקמיא קאמר מהני נזיר משכרין נזירין. **בשמשון** כגון במחז בעבל
52 דליה – אבל "בשמשון" לחרידי, או כגון במחז לחודיה – לא סגי, עד שאמר שלשות, כדכוחב
53 בנמרא. מבאי ואילך גריס רבנא וכו': ומכני שעקר דלחות עזי. נזיר. וכמי שעקר שלשות, אף עיני.
54 דאז או קאמר. כלמנא: אז שאמר "כמי שעקר", אז "כמי שעקר" בו. דא אמר "כבעל דליה לחת,
55 ואם יבמי שעקר דלחות עזי לחוד. אז יבמי שעקר שלשות את עיני" לחוד – דהו נזיר משכר,
56 ודכמי ליבא למיעני. **נזיר** שלם מוקל – ולא מנזל למרי. כאבשום שלא חל למרי, הדי
57 תלה בשירי. **ומביאי** שלש בהמות – בשעה שמקל, הלכה למושה מסיני, ואסמכתא מאבשום
58 דאמר "אשלם נזיר". וזאת ועלה ושלמים בניור נזור, קרבן טומאה – שתי תורה ואשם.

59 **קרבן**
60 או לא דזי נזיר. דקמיא קאמר מהני נזיר משכרין נזירין. **בשמשון** כגון במחז בעבל
61 דליה – אבל "בשמשון" לחרידי, או כגון במחז לחודיה – לא סגי, עד שאמר שלשות, כדכוחב
62 בנמרא. מבאי ואילך גריס רבנא וכו': ומכני שעקר דלחות עזי. נזיר. וכמי שעקר שלשות, אף עיני.
63 דאז או קאמר. כלמנא: אז שאמר "כמי שעקר", אז "כמי שעקר" בו. דא אמר "כבעל דליה לחת,
64 ואם יבמי שעקר דלחות עזי לחוד. אז יבמי שעקר שלשות את עיני" לחוד – דהו נזיר משכר,
65 ודכמי ליבא למיעני. **נזיר** שלם מוקל – ולא מנזל למרי. כאבשום שלא חל למרי, הדי
66 תלה בשירי. **ומביאי** שלש בהמות – בשעה שמקל, הלכה למושה מסיני, ואסמכתא מאבשום
67 דאמר "אשלם נזיר". וזאת ועלה ושלמים בניור נזור, קרבן טומאה – שתי תורה ואשם.

1 וזכורו על
2 דהוין. אין לי אלא כבנייתו, כביצואו מגוף – הלמוד ולומר בו (פסחים קז) וקיימא לו דנשבע לבטל
3 את המצוה פטור. ולא יתיא שביעה ומבטלה מצוה. אם אמר: הרי אתה נזיר. נזירות טו.א. כמבוח
4 כה.א. וזכור בניורים מבטורות. והני תודי חל על רבב מצוה כדבר דרשות. דריא כי יודר נזר
5 לה' כתיב. אפילו במירד למה ליה לא קשיא. דהא
6 לא הויל אלא כגון אשבעה כתיב עליה. ורואי

7 אותה עליו וכן מאבילין את האדם דבר האסור לו.
8 אבל אם אמר "קום אלא אשכ בסוכה" – אין
9 דבריו כלום. והכי מסקני לן בגררים בפרק "זאלו"
10 מותרין (טו.א.). **אלא כי דא דאמר רבא** שבעה
11 שאשתה וחדו ואמר הריני נזיר **איתא** נזירות
12 **היילא** על שבעה – היינו לקראמי לאסור יין מצוה
13 דנשבע לשחות, וכי הירושתי. וכי תוימא: נאי איה
14 נשבע פמי עצמו משכב מוכר סניי. הכי אמרין ליה
15 בהדיא במסכת שבתא (כט.א.). "שבעה שאוכל
16 כוס חו" וחדו ואמר "שבעה שלא אוכלנה" – על
17 דראשונה לית עלי מושם שבעה נזיר. ועל השניה חייב
18 משום שבעת שוא. וההם מפרש טעמא. ומיהו,
19 איכא כל דרשינא שבעה לקראמי חייב על השניה נמי
20 על גב דהוי משכב לבטל את המצוה, והנזירות אף
21 היילא איתא נדשבע שלשות חו" **מאי ושכר** שמע
22 מינה תיראי – לאסור יין מצוה כיון דרושת. וכי לא
23 נזר נמי אלא מוכר מיעידי – דהוין נזר מכולהו.
24 **גבי** – כן תבא כגון מלקדש, כי שותה יין הוא דליפתא.
25 אבל כי שותה שאר מילי דנשכרין – לא, ולאופקי
26 מרביי יתודי. כו – קעילית" – כמי שקדם. אי חייב
27 **אימא** – היינו טעמא דרבי שמעון דאמר: אי חייב
28 בניירות עד שדיר מנזל כסמח. **הבבא** "זיריני נזיר".
29 דרבי שמעון למעשה. דליה לית איסור חל על
30 איסור. והני נמי איסר עצמו כן דחריצני ומן חזקן
31 וחיילא עליה נזירות – לא איתא איך קבלא פלגא דגלותא
32 וטואמא חיילא עוליה. אי נמי, כי דרשי עצמו מן היין
33 – לא איתא איך גלותא וטואמא חיילא איסורין. לו
34 לשויהי נזר גמור. **וזמא תיראי** דרבי שמעון לית
35 ליה איסור חל על איסור תיראי ובי שמעון אויב
36 תואכל נבילה ביום הכפורים וכו' – דלא אית
37 איסורין וכו' דהתיראי חיליא איסורין נבילה. אלא
38 אמרין: מינו אבתיים וכו' הכפורים ויתוהין איסורא
39 לגבי שאר מילי. איתוהין נמי לגבי נבילה. ורבי שמעון
40 למעשה, דאמר מנסכת בירוחא (כ.א.). דאפילו
41 איסור תוואל על יתוה חיל על איסור קל. והכי
42 פרישנא לן במסכת יבמות (ל.ב.) ומסקין ביה
43 (כ.א.). לימד על כל איסורי נזיר שמעון שרין זה
44 **קח** זה – לביתא. שם אלא אבל כיון חרצן חג דלא
45 כותי כלבד – יתוה מלקות. ואי חייב **פעונו** – דלא
46 דרשי בתר היא טעמא. אלא עד שירד בו – אויל
47 למעשה, דלא מתירף ליה דאי קרא משום צירוף.
48 דלרבי שמעון לית ליה צירוף. דקסבר רבי שמעון:
49 אפילו על אבא אלא כל שותא – הייב. דעבר רבי
50 האמרו בו "מחריצני ועד וי לא יאכל". דתניא רבי

51 שמעון שותהו כל שותא למלקות. לא אמרו שיער אבילה כותא אלא קרבן לענון שאר
52 איסורין שחייבו על גנותא חטאת, כגון חלב ודב וחיץ בפסת. אבל גבי נזיר, כי עבר על נזירות
53 וזבל זו או חרץ – נתימלק אויל דלק, וליא דב וחיץ קרבן – בכל שותא מחייב. ולא בעינן ביה
54 צירוף. דלקח. הואיל ולא מיתעררף משום צירוף – מיימר ליה קרא ליהווא טעמא דאזי וידי עד
55 שדיר מכולן. **משנה** **הריני כבשמשון** – או כן מנזח או כבעל דליה – או שלא אמר "כבעל
56 דליה" אלא "כבשמשון" או כן מנזח כמי שעקר דלחות עזי, ואי שלא אמר "דלחות עזי"
57 אלא אמר "כבשמשון" כן מנזח כמי שעקר דלחות את עיניו. דהו נזיר משכרין – צריך לנהוג
58 בעצמו בנזירות משכרין. ולקמן פרישנא דרבי חוה. **גמרא** **דאמר** כבשמשון ואל – וזה
59 אמנאי: שנתת אחריתא קאמר, לכוני אמר "כל מנזח". ואי יהוה אמר "כבשמשון כן מנזח"
60 כלבד, דהא אמנאי: איכא אישתי אחריתא תאקרינ נמי, או כן מנזח או משכרין כן מנזח. ליה קאמר בהרידו
61 מילתא דלא היה אחריתא. **הריני נזיר עולם** הרי זה נזיר – כל מי חויר. דרבי אמר "הריני נזיר עולם" משמע דנזירות קבל עליו עד עולם. לפיכך כיון שהגיעו שלששים יום שיש לו כובד שיער – מיקל
62 בתער. ומנזל כל שלששים ושלשים. **ומביאי** – ככל גלותא דגלותא שלש בהמות. וזאת ועלה ושלמים בניור נזור, קרבן טומאה – שכן בניינו בשמשון שונמא. כדפרשתי לקמן.
63 שני בני יתה. אבל תוקבל עליו נזירות משכרין – דהו נזיר עולם. וילעס אינו מיקל בתער. **ואם נשפא אינו כביאי קרבן טומאה** – שכן בניינו בשמשון שונמא. כדפרשתי לקמן.

64 שכן בניינו בשמשון שונמא. כדפרשתי לקמן.
65 שכן בניינו בשמשון שונמא. כדפרשתי לקמן.
66 שכן בניינו בשמשון שונמא. כדפרשתי לקמן.
67 שכן בניינו בשמשון שונמא. כדפרשתי לקמן.
68 שכן בניינו בשמשון שונמא. כדפרשתי לקמן.

ניויר. כל בניווי ניוירז - פרק ראשון דף ד עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטינדלץ)" רש"י

1 קרבן הוא דלא מייני - פירוש: שמשון. אבל ניוירז חייל עליה, כלומר: לענין שאסור
2 לעמאז למתים לכתחילה.

3 **שלא** מצינו בשמשון שיצא ניוירז מות - כלומר, לא נור בניור, אלא מבטן אמו היה ניויר
4 בניור ממילא. ואנן בענין שידור דברג הגדוה, כמו "דריני כוה" שנויר בניור,

5 בדרושנין (נדריים ידא) "כי ידור נדר" - עד
6 שידור דברג הגדוה. **היא** עלי כבבור - פירוש:

7 ככר זה כבבור. **לא** דכולי עלמא - כלומר, כולי
8 עלמא אי אמר "כעולה ושכלמים" - הוי דבר

9 הגדוה, אבל בכור קדוש מורחא אמו. רבי יהודה
10 סבר לה כרבי יעקב. דאמר לא בענין דבר הגדוה,
11 ואם אמר "דריני כשמשון" - הוי ניויר, אף על גב

12 דנייר שמשון לאו ניויר הוה, אלא קדוש מבטן אמו.
13 כבבור. **דכולי עלמא** בענין דבר הגדוה
14 בעלמא לגבי ניוירז ושגניי האב דכתיב לה - "כי

15 ידור נדר לה" - לרבות את הכבור, כלומר: שהוא
16 לה ממילא, אפילו רבקי הוי ניויר. **לרבות** את

17 החטאת ואשם ודסקאן דשמיטת אמינאי: עלה
18 ושלימים הבאים נדבה - הוי דבר הגדוה, אבל
19 בחטאת ואשם אמינאי דרביב - לא מיקרי דבר

20 הגדוה, אף קא מבעי לן "פירוש: בכור מילי דדור
21 לה. **שמצוה** לקדש" - פירוש: בכור הקדוש
22 ולומר "תקדש בבכורה" אף על פי קדושת מרחם.

23 **מי** לא קדוש - הלכך לאו ניויר הגדוה הוא. הוי
24 דעניא אלא מצוה בעלמא. **גבי** ניויר מבטן הכיב
25 לה - ופי' חכיב דרביב רבי יעקב בכור מילה" -

26 הני בני רביב ניויר שמשון מילה" דכתיב בניור.
27 **לא** אבלתי אשם מירוז - אבל שאר אשמות
28 היה אוכיל. **התם** אשם ידור היה קשה בעיני

29 לנאכל, לפי שאינו בא אלא בניור שטמא, ויבין
30 שטמא - והוא דהוא פן מתרחק על נדר, והשמיים
31 הראשונים נופלין. ומביא חילוקי בערשה.

32 **עליו** הכתוב אמר לחזיר לה" - כלומר,
33 שחילתו נדרו לגמרי לטעם שמים, ולא

34 היה דקא שיתרחק על פי שטמא. אבל שאר
35 נדריים - שטמא נדריים מבעי צרה, או על בעירה

36 שבדן כירי להנעטר ולכפר על ענם, וכשמתרבים
37 הימים עלהם חטא בעגורו בידון - קרוב להיות
38 חטא על הראשונות.

39 **שמשון** לאו ניויר הוה - פירוש: לא ניויר ניויר
40 היה. והא כתיב "כי ניויר אליהם יחיד"

41 כו. אי סלקא דעתך שהמלאך היה אמר לאביו
42 שידורו לכשחלה, כדאמרנין לשמן (כתבג). האשם

43 מויר בניו בניו. **התם** מלאך הוא דקאמר ליה
44 - מבוואת, ולי יצא ניוירז לא מפי אביו ולא מפי

45 שמשון.
46 **גרוי** גר - לשון צדמ, כלומר: מירוק וזרק
47 שבוה ורובם.

48 **דילמא** גוססין גיטוהו - לואו דקא גוססין,
49 כי ניויר אסור ליגע לנטס, אלא

50 כלומר: קרוב לגוססין. **אלא** גמרא - פירוש:
51 דגמירנין דקטליהו ממש הודו שלוחו שחזנין

52 ואפילו לאמר (סבא סבא. א) קבר גושן און
53 מטמאין במוזא דאר - בנבע מירוז מטמאין. **וניור**

54 עלם היבא כתיב - כלומר, שמוחר להקל ומיחי
55 מאבשלום שהיה מוקיל, למר כדאית ליה ולמר
56 כדאית ליה.

57 **את** נדרי אשר נדרתי - וחתם נדר שמעט ליה
58 ניוירז. ועוד, אחר שלא היה מגלה אלא

59 מימים לימים, משמע שהבדיר עליו שער, מכלל
60 דניורזת נדר.

1 ואינו מביא קרבן טומאה. קרבן הוא דלא מייני,
2 **אבל** ניוירז - חיליא עליה. **מיני** מתניתין? **לא** רבי

3 יהודה, ולא רבי שמעון. דתניא, רבי יהודה אומר:
4 ניויר שמשון מותר לטמא למתים, שכן מצינו בשמשון

5 שנטמא. רבי שמעון אומר: האומר "ניור שמשון" -
6 לא אמר פלוס, שלא מצינו בשמשון שציאת ניוירז

7 מפיו. מניין? או רבי יהודה - האמר אפילו לכתחילה,
8 ומתניתין קתני "אם נטמא". או רבי שמעון - האמר

9 לא חיליא עליה ניוירז כללו - לעולם רבי יהודה
10 היא, ואידי דקתני גבי ניויר עולם "אם נטמא" - תנא

11 נמי גבי ניויר שמשון "אם נטמא". ליקא פלוגתא
12 דהני תוסא קומפלין. דתנן: "הוי עלי כבבור", ורבי

13 יעקב אומר ורבי יוסי מותר. מאי לאו, רבי יהודה
14 סבר לה פרבי יעקב, דאמר: לא בעינן דבר הנדיר,

15 ורבי שמעון סבר לה פרבי יוסי, דאמר: בעינן דבר
16 הנדיר? - לא, דכולי עלמא בעינן דבר הנדיר, ושאיני

17 גבי כבור דכתיב ביה "לה" לרבות את הכבור. ורבי
18 יוסי אמר קד: ההוא "לה" מיבעי ליה לרבות חטאת

19 ואשם. - ומה ראיך לרבות חטאת ואשם ולהוציא
20 את הכבור? - מרבה אני חטאת ואשם - שכן

21 מתפיסין בגדה, ומוציאי אני את הכבור, שאין מתפיסין
22 בגדה. ורבי יעקב אמר קד: כבור נמי מתפיסין בגדה

23 הוא. **תניא**: שני בות רבינו אפרו: מנין לנולד לה
24 כבור בתוך ערלו שמוצה עליו להקדישו? - שצאמר

25 "הנדר הקדישו". ורבי יוסי אמר קד: נהי דמוצה
26 להקדישו, אי לא מקדיש ליה, מי לא קדוש? -

27 גבי ניויר נמי, דכתיב "לה" -! - ההוא מיבעי ליה
28 לכתתניא: אמר שמעון הצדיק: ממי לא אבלתי אשם

29 ניויר נטמא. חזין מארם אהד שבא אלי מן הדרום,
30 ויה עינים ומב רוא, וקווצותיו סדורות לו תמלתים.

31 **אמרת** לו: בני, מה ראיך לשחת שער נאה זה?
32 אמר לי: זועה הייתי לאבי בעירי, והלכתי לשאוב

33 מים מן המעיין, ונסתפלתי בכבואה שלי, ופתו יצרי
34 וביקש ממורדני מן העולם. אמרת לי: ירקה!

35 מפני כן אתה מתנאה בעולם שאינו שפקד
36 להיות רמה ולתועה? העבודה שאנלחך לשמיים:

37 כמותך רבו ניוירם בישראל, עלך הכתיב אומר: "איש... כי יפלא לגדוד נדר ניויר להחזיר
38 לה". ושמשון לאו ניויר הוה? והכתיב "כי ניויר אליהם יהיה הנער מן הבטן" -! - התם מלאך

39 הוא דקאמר. ומגלן דאשמי למתים? אולימא מודכתיב "פלחי התמור הביתו אלף איש" -
40 דילמא גרוי גר בהו, ולא נעע בהו? אלא מרבה "ויד מרם שלשים איש ויחך את הליצותם".

41 דילמא אשחזינון ברישא ותרד קבלינן? ונדך... ויחך" כתיב. - דילמא גוססין שונוני? -
42 אלא, וגמרא גמירי לה. וניור עולם היבא כתיב. דתניא, רבי אומר: אבשלום ניויר עולם היה,

43 שצאמר "יהי מקחן ארבעים שנה ויאמר אבשלום אל המלך אלקה נא ואשלם את נדרי
44 אשר נדרתי לה' בהקבון". ומגלה אהד לשנים עשר חדש - שצאמר "ויהי מקחן ימים למים".

45 ויחך

1 מני או רבי יהודה הא אמר דותר לבתחילה - לטמא, ומתניתין קתני "אם נטמא" -

2 בדינבה, אבל לכתחילה - לא. תנא נמי ניויר שמשון אם - והוא חזין מן כלתחילה

3 מותר. הוי עלי - בכר זה כבבור. רבי יעקב אומר - דלא בעינן שיהא איסורו דברג הגדוה

4 כנן (חטאת) ושלימים, (והא כתיב "איש כי ידור נדר לה" - לרבות דבר האסור, כנן

5 בכר). רבי יהודה סבר לה כרבי יעקב דאמר לא
6 בעינן דבר הגדוה - הכי נמי, כי אמר "דריני ניויר

7 שמשון" - הוי ניויר, ואף על גב דרמשון לא יצא
8 ניוירז מפיו. ורבי שמעון - דאמר לא הוי ניויר

9 - סבר לה כרבי יוסי דאמר מותר, משום דלא
10 התפיס אלא כבבור, דלא הוי דבר הגדוה, שהרי

11 קדושתו מרחם. ושאיני גבי כבור - הדיני
12 טעמא דרבי יעקב - לרבות דכתיב "לה", איש

13 כי ידור נדר לה" - לרבות את הכבור. לרבות
14 השאת ואשם - דכי אמר "ככר זה עלי כחטאת

15 וכאשם" - אסור. מרבה אני השאת ואשם שכן
16 מתפיסין בגר - שאינו מביא חטאת ואשם שכן

17 שיהא מחויב לזון ויאמר "וזה חטאתי
18 ולאשמי". שאין מתפיסין את הכבור בגר -

19 דנדרו ועומד מרחם. אבל גבי ניויר, דכולי
20 עלמא פון כרבי יעקב פון לרבי יוסי - בעינן דבר

21 הגדוה, ורבי אמר "דריני ניויר שמשון" - לא אמר
22 דלא כלום. נמי ניויר נמי - פון לרבי יעקב פון

23 לרבי יוסי, אמאי בעינן דבר הגדוה? אלא כתיב
24 ביה "לה ליהודי" אל אבלתי [אשם] ניוירז

25 מעולם - משום ההוא טעמא דאמרנין לעיל,
26 דכשוק שטמאין ורובן עליון יין שומאך זה

27 מדרחטין ומביאין חילוק לעורה. ופחו - ומוד
28 עליו רבי, ויביאין ליד הרחוד. לשאוב מים מן

29 הנער וצריך להחיות העין וניסוק, כסן הוא לשון
30 המשנה. ופירוש: פן מעינין. עלך אמר הבתוב

31 איש כי יפלא לגדוד נדר ניויר לחזיר לה" -
32 דמשמע שנודר לשם שמים. ושמשון לאו ניויר

33 הוה והא כתיב כי ניויר אליהם - וקא סלקא
34 דעתך דברנח קאמר לוא מילתא, דהיה לה

35 דבר הגדוה, דאמר מירז נדר ניויר לחזיר. הכי
36 הוא דקאמר - "כי ניויר אליהם יהיה הנער מן

37 הבטן" - אבל מפי אשם לא יצא. וילמא גיטוהו
38 לרבי לזו - מתוך חזק בתוק. אבל אהא נדריה

39 נעע בהו. ויד ויחך כתיב - דמשמע: וך, והוד
40 ויחך. ונססין שנינו - ובהדי דהו גוססין

41 אשחזנהו, ולא איטמינ בהו. וניור עולם היבא
42 כתיב - שמקיל בתרע ומביא שלוש בחבונות. הכי

43 נטינו: דתניא רבי אומר אבשלום ניויר עולם היה
44 שנאמר ויהי מקחן ארבעים שנה. ומגלה היה

45 אבשלום לשנים עשר חדש - כדבר ההא ליה
46 כבוד, ובבצר מוכיח לא היה ליה כבוד, דכאש

47 גבורות" (שופטים ח). אבל שאר ניוירי עלום -
48 מגלה אחת לשלשים יום. דהוי לה ויחך כתיב

49 ויחך

ניוה כל בנויי נזירות – פרק ראשון דף ה עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזילץ)"

1 וילף מבתי ערי חומה – דבתיכו בחו"י ימימי תורה גאולתו, מה להלן שנים עשר חודש כדמפרש
2 ביה קרא: זואם לא ינאל ער מלאה לו שנה ממיהו. רבי נחוראי אומר – אבשלום היה מגלה
3 אחת לשלשים יום. שכן מצנינו בבני מלכים – שכן נותגים. והא רבי הוא דאמר – בנסכת
4 שבעה על (א.א.), ימים תהיה גאולתו יום ימים פחותים משנים – שאם בא לאנאלה באותו יום
5 ועברך לו.

6 וילף "מיים" "מיים" מיים פחותים משנים – דדישי מימיים תהיה גאולתו, יבול דבאנו פחות
7 מימי ימים. (הא א"ר נ"ו) הכי נמי דבכל בני ימין קמל שיערו מימיים זואם יבא
8 כוכב. ומסתמא לא נתקבל גזירה שוה אחי, אלא ממעטת דיימיים – דדיינו שנה, זחיהה
9 גאולתו – שגואל אחרי שני ימים כל השנה. בכתובי בריהי זואם לא ינאל ער מלאה לו
10 שנה תמיהה – אלאמך דכל השנה גאולתו. **התלכנה**
11 בנות ישראל לחנות בת דתיה אחריב עבד ימיים ששה
12 ומעטם כסוף כל שלשה חודשים הלכו לראות.
13 ומשנה בנות דיעינן ומדלקין השנה ביהודי דילמא
14 חרין וירחין בחד זמנא ואריבעה ירחין בחד זמנא וירחין
15 וירחין בחד זמנא וכו'. וכוון דחבי הוא לא דיעינן
16 שתיא חרבי (עד) – לחבי ילפינן מבתי ערי חומה.
17 **מאי** – טעמא בני בתים (זואם) כוכב – ואם
18 הוה חרבי הוא כתיב עעמם ליפנין (תעניתו ז.א.) מסתם
19 כון "פרי" "פרי" דמקבילין אתא דשליש יום, ואם
20 כון ילפינן בחד דתים סתמם חוד ירח שלשים יום
21 וש דלמא דלא מסתבר ליה ללמוד קדושת עולם
22 מקדושת שנה. ולחבי וילף מכתבים עא בג דלמד
23 מן הלמד, משום דבתיכו נמי קדושת עולם הוה.
24 **מאי** – איבא בניה אחריה – דאם תאמך
25 ונימא דאיבא בעייהו קרובת דהווא מבאי ולא קו
26 וש לומר, דחבי קאמרי נמי איבא בניה בתמלתא,
27 דקאמר ביה "ידי מן ימים אשר יגלה משום
28 דבתמלתא נמי אמרי.

29 **הני** (מקץ) ארבעים שנה למאי – פירושו: דליבא
30 למימר לארבעים שנה (למאי) למלכות בית
31 דוד ואז נבא אבשלום, והוא נמשע עשר ירחי מקץ
32 תמש שנים אחר מעשה זה, שלש של רעב, ואחר
33 שנתה ישראל, ואחר שהחמדי משמרות. ומשנה
34 מקץ ארבעים שנה ששאלו מן מלך, (אלו) כשרוד
35 במלכות של עולם – הלה מורידו אבשלום בשלום
36 לדם מלך, שהיה שנת עשרין לשלום, ובתצי אחת
37 שפרח המדיד מלך, ומלך חיה אחת עשרה חתי
38 שנים ירחי ארבע שנה אחר עשרה שלשים
39 ושש למלכות בית דוד הוא שנת ארבעים לשאלה,
40 ואחר כך מרד אבשלום. והשנה הזאת היה שנת
41 רבע וגם אותה שנת ארבעים לשאלה. ואפילו מרד
42 בתחלת שנת ארבעים לשאלה, ולא דוק מקץ
43 ארבעים שנה. **סתם** נזירות שלשים יום –
44 ובגמרא פירש טעמא.
45 **בר** פדא אמר בני נזירות האמורין
46 בתורה שחן שלשים חסר אחת –
47 פירושו: כתיובם כפרשת נזיר, ובגמרא מושך
48 סתם

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62

1 וילף "מיים" "מיים" מיים פחותים משנים – דדישי מימיים תהיה גאולתו, יבול דבאנו פחות
2 מימי ימים. (הא א"ר נ"ו) הכי נמי דבכל בני ימין קמל שיערו מימיים זואם יבא
3 כוכב. ומסתמא לא נתקבל גזירה שוה אחי, אלא ממעטת דיימיים – דדיינו שנה, זחיהה
4 שגאולתו – שגואל אחרי שני ימים פחותים משנים – שאם בא לאנאלה באותו יום
5 ועברך לו.
6 שנים ימים, לפי שאין יבול גאולתו עד שיערעו עליו
7 נמי, אמר אתה רבי נחוראי גזירא מדיד פשוט. והבא
8 שנים עשר חודש" כ"ז בגמרא מהאי טעמא ונימא נמי
9 דגמיר מבתי ערי חומה. משום כוכב הוא דקא גמיר
10 – דבתיכו בני מלכים יבול כוכב יבול וילחיה.
11 ובכני ימים ליבא כוכב – ומשום לא יבול
12 מיניה. וליבא דרתי שנים – משמע האי גמיר
13 ימים לימים אשר יגלה. דרתי שנים נמי איקרו
14 "ימים". כתיובים "ידי מן ימים שנים ימים". ואיבא
15 שלשים יום, דשלישם איקרו "ימים". כתיובים "עד
16 חודש ימים". ואיבא מהבא מימים ימימה –
17 "התלכנה בנות ישראל לחנות לתת פתח ארבעה
18 ימים בשנה", דדיינו יום אחד לשלשה חודשים, הבא
19 נמי נימא מלכות היה אבשלום לשלשה חודשים
20 לתנות" לשון "ראנהה ואנהה (איכה ב.) ושכ הבתן
21 בא הבתן וזו היא שנה" וזו היא ביהא – כון
22 מביתו של כותן לבית המעבד חולץ וקדושתו נתון
23 בשבע השמינה, ואם כאן בשיבא, הוא אבא במי, כון
24 דכתיב "ימימים ימימה" ליהי נמי כמאן דאמר
25 "ימיים" איבא דרתי – לא ילפינן כמיהו ארבע
26 דכתיב "ימים ימימה". זמנא דיעינן ומדלקתין ירחין
27 לתלמא ירחין חוד ירח זמנא: דילמא – האי קאמר
28 "ארבעת ימים בשנה הכי הוה: לוסף ארבעה ירחין
29 חוד זמנא. ולחרין ירחין חוד זמנא. ולארבע ירחין
30 חוד זמנא. ולחרין ירחין חוד זמנא. דדיינו נמי ארבע
31 זמנא, והלכך, הואיל ואיבא למימיה הכי ואיבא
32 למימיה הכי, בעסקינה חודש ארבע ימים מפרש
33 מקרא דמפרש, ודדינו מבתי ערי חומה. בני בתים
34 – הירוסיים. מדיד הוא טעמא – דארמירין דמגלחין
35 בשלשים יום, אלא משום דאיבא כוכב שיער היה
36 ליה נזול. הבא נמי איבא כוכב, ומשום שיה היה
37 אמר רבי נחוראי ארבעים ימים מגלה לאחד
38 שלשים יום. לרבי רבי יוסי – דאמר שגמלה
39 מערב שבע לערב שנה. מאי הירבא איבא בני
40 דדיה הוה ירחי ארבעה ארבעה ירחי איננה נמי נותגין
41 להסתר בבין איבא בנייהו – כמון שחל יום טוב
42 ליהודא בארבע שבת. דאחין מגלחין ערב יום טוב
43 הוא אינו מגלה עד ערב שבת. ואי קשיא לך ולרבי,
44 מאי שנא אבשלום משום נזיר עלם ממלכותיה?
45 אחת לשלשים יום משום דלגבי ירידה חיי כוכבי
46 ורבי מרתי לטעמא אבשלום הואיל ובעל כח
47 היה לא סבב להירדה עד שנים עשר חודש כי
48 כאיש בנזורה. ולרבי יוסי הואיל דארמירין רבני
49 מלכים כהסתר מערב שבע לערב שבת, הוה ליה
50 כוכב כהסתר אחין, אבל לשאר אינשו ליבא כוכב עד
51 ארבעים שנה ששאלו מלך – היא שנת עשר לשמואל הרמתי. שאבשלום היה יודע עתידו דוד למלאות ארבעים שנה. ובתשמלאו ארבעים שנה ששאלו מלך מיים ליה חסר שנת
52 שמואל ושואל, דדיינו בתחלת המלכות. ולתלה לשעריה, לפי שערין לא יצא סיבוע של שאלו בעולם, ואף סיבוע של שמואל בעולם שהיה נקרא מלך לא פסק. ושתיים שמואל שאלו בעממו בצי
53 שמואל, כמו שכתובו בסדר עולם, שלא מת שמואל לפני שאלו אלא ארבעה חודשים. ושלישם ושבע שמואל דוד. והנה אבשלום ואמר: בעשוי הניע הקץ של אבא ואלכא לחברין לדכסל לי שם
54 המלכות. ואם נפש אדם לומר מן אחת אומר שזאת שנה מעלמו שמואל ושאלו שהיתה בתחלת מלכות של שאלו, ושמואל לא מת לפני שאלו אלא ארבעה חודשים – וכמאן אבא חלה. שאבא
55 יום שעלתה תה למלכה. ולרבי יודע הבין קוץ זה הבסא? (שמואל א. א.) באותו יום נתנמה לשופט, ודינו רבתי "שי" בעל הבסא. ולמדנו שאבא שנה בתעבדה תה אחד שמואל. וכמאן כי
56 שמואל (שם) יציע שם עד ועלם – עד ועלמו של יואב – ומחיש אומר, ושתי שנים נבגולחו אמר. הריך קוץ שנים של שמואל אחת ושתיים שנים. ועלי כמא שנים נתנמה על ישראל – שנים
57 שנה. ובתראה לו לרבי ארבעים שנה כמון ששאלו שמואל – עד עומבן שנים שלשים עשרה שנה, שצריך לאחורא שנה אחת לעיבורה. ובתמי שתיירתי לו ששנותי של שמואל – עד עשרה
58 צא מן ששן שמואל אחת חמתו של עלי. ושתיירתי קוץ של שנים. וזו אומר שנה אחת שמואל קוץ של שנים. ואם אבא כמון בני נזיר ירחי נזיר –
59 האמור כפרשת חסר אחת: לנזור נזיר נזיר לחייז ירחי נזיר חייז נזיר חייז נזיר חייז נזיר חייז נזיר חייז נזיר חייז נזיר חייז נזיר חייז נזיר חייז נזיר חייז נזיר חייז נזיר חייז נזיר חייז נזיר חייז
60 חייז שלשים חסר אחת. נז"א אלוהי לא קושטיה, לפי שאינו נשון נזירות אלא לישן עשרה. כמו החרגים נזיר חייז מלפני שתינותי חלה על נזירות – שאם אמר "חייזני נזיר אם אוכל ככב וז",
61 חזר ואמר "חייזני נזיר אם אוכל ככב וז" ואכלה – מנהה שתי נזירות. דאף בג דכב רב אחד הוא – הלה נזירות על נזירות. וכיון דהני אתא לדרשא ולא למניינא, מחייזני נמי לא למניינא אתא.
62 וכו'

ניזיר. כל בניווי נזירות – פרק ראשון דף ה עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רש"י

1 בתם נזירות עשרים ותשעה יום. אף על גב דהמנצא שלשים ובאחיה יורד למנינים, יש לומר
2 דגרו אלוהו על האשה אל הוי ממנינא, והוא לשון כתר כדמתרגמינן בלילא. **הנהו**
3 לדרשא – ובין דאתיק לדרשא לא ממנינא למנינא ומנין לוח עשרים ותשעה. **מלמד**
4 דנזירותהו על הניזיות – דארי טראה דאם אמר 'דריני נזיר' לא אצטרך, דמשמע
5 שפיר שלשים נזירותו הראשון דמתחיל מונה
6 נזירות שני. וכי אצטרך קרא להיבא דאמר
7 'דריני נזיר היום ונזיר', דהוה לו למימר לא חייל
8 עליה אלא חד נזירות בין דאמר 'היום', להכי
9 איצטרך קרא מיותר שהנזירות הל על הנזירות.
10 **הואיל** ואיכא חד מניניהו דלאו לדרשא או
11 אחד או עשרה, ולא דוקא חד.
12 מהדחא ומנינא. כולחן למנינא וניזיר דאיכא
13 בהו דרשא, מכל מקום לאו למנינא. **תנן** – ורבי
14 נזירות שלשים יום וכי אלא לבר פרא קשיא –
15 דמשמע שהנזיר משך נזירות דאורייתא אתא
16 לאשמעינן. ומשני: בין דאיכא יום תלתינן דמגלה
17 ומייתי קרבותו ואסור לשלוחו בין אלימא למתא
18 עד שמביא קרבותו – משום הכי ותינו תלתינן
19 יומין. דמשמע דהנזיר עס תלתינן יומי, כל בלתיחלה
20 או אפשר להביא קרבותיו בעשרים ותשעה
21 אפילו לבר פרא אלא ביום שלשים ותיירא ליה
22 (וכפדה) דאפילו נזיר טורח קצת דחטא הוא
23 שציער עצמו מן היין. **מגלה** לשלשים וחד
24 יום כ"ו אלף לבר פרא אלא. דהיה ליה לחד
25 ביום (שלשים) דשלמו נזירות בעשרים ותשעה
26 יום. **אמר** לך בר פרא אימא סיפא אלא גילה ביום שלשים יצא אלא סיפא אמיטריא ליה –
27 ורישא דקאמר – דבתחלה. כשאמר שלשים יום שלמינן לזכות נזירי' אי אפשר לו לגלח
28 ביום שלשים, וגזרו חכמים כשאמרו 'נזיר' הם ולבתחלה לא יגלה אלא ביום שלשים
29 ואחד. אבל בדינבא אם גילה ביום שלשים יצא, כן דרש דאורייתא דחם נזיר יגלה ביום
30 שלשים. ואם תאמר: אמאי איצטרך למימר נזירא הוא דאיכא דאמר 'שלימים? לימא נזירא
31 וטו היבא דאמר 'שלשים יום' בלא 'שלימים'. דכתיב בסמוך בפירכא שניה, ולבר פרא
32 דלית ליה מקצת היום כבולו, כי אמר 'שלשים' ומדאורייתא צריך לגלח ביום שלשים ואחד!
33 יש לומר: דמשום דשני לקמן לבר פרא מתנא באומר 'שלימים' – דחתם ליבא לשניי בלישא
34 אחרינא דאשמעינן כשאמר לשון מיותר 'שלשים יום' כאילו אמר 'שלמינן' (ורדהו) מקצת
35 היום כבולו, ואיצטרך דאמר 'שלימים' – קפשינני מבר בהא בלישא לבר פרא. **ולבר** מתנא
36 קשיא סיפא קסבר מקצת היום כבולו – יגלה, אם גילה ביום שלשים – יצא, כיון ששעה
37 מקצת היום בניזיות. ומיהו דלבתחלה לא יגלה אלא ביום שלשים ואחד. ולבר פרא לית ליה
38 מקצת היום כבולו, דאם כן אפילו ביום שששים ותשעה אם גילה יצא. ותרגא אמר ביום
39 שלשים 'אם גילה יום שלשים יצא'. **תנן** 'דריני נזיר שלשים יום אם גילה יום שלשים לא
40 יצא – בשלמא אי דוקא 'יום שלשים' – לבר פרא דלית ליה מקצת היום כבולו. וינא: אף
41 על גב דלעיל קאמר: אם גילה יום שלשים יצא – חתם הוא וסתם נזירות קביל עליה דהוי
42 עשרים ותשעה. אבל אבא דאמר 'שלשים יום' – משך נזירות כל שלשים יום. הלכך אם
43 גילה ביום שלשים לא יצא, דלית ליה מקצת היום כבולו. אלא לבר מתנא קשה, דאף על גב
44 דאמר ליה יצא, אם סבירא ליה דאשמעינן מקצת היום כבולו, ואם גילה ביום שלשים

1 ובר פרא אמר לך – אטו מי ליבא חד מניניהו דלא אתא לדרשא? אלא מהדחא
2 למנינא, דגזרו מי דלדרשא אתי לזוז למנינא. תנן מי שאמר דריני נזיר יגלה שלשים
3 ואחד יום בשלמא לרב מתנא – דאמר: שלשים – דריני קאמר שמגלח יום שלשים
4 ואחד, ודיני לאור מלאת ימי נזרו. **אלא לבר פרא** – דאמר: עיקר נזירות לא הוי אלא
5 עשרים ותשע – בשלמא איביע ליה לגלח
6 הכי ורספן אלא ורישא בשלשים יום שלשים
7 אמר לך בר פרא – ורישא, דריני שמגלח
8 שלשים ואחד. נעשה באומר שלשים יום
9 שלשים – ולבתחלה מגלח ליום שלשים
10 ואחד. ובין דלא אמר בהדיא 'שלימים', אם
11 גלח ליום שלשים – יצא. ורקבסי מקצת היום
12 שעבר מיזם שלשים, כמי שעבר כולו דמי.
13 והא דמגלה לכתב רבי – נעשה כמי שגלח
14 ליום שלשים ואחד. ואם תאמר: הואיל ולבר
15 פרא ימי צריך להמתין עד יום שלשים ואחד,
16 מאי איכא בין בר מתנא לבר פרא? איכא, דלבר
17 פרא אם נטמא ביום שלשים – 'אחד מלאת'
18 קרינא ביה ושוב אטו סותר את נדרו, ולבר
19 מתנא דאמר: אין עיקר נזירות פחות משלשים
20 יום – 'תוך מלאת' קרינא ביה, וצריך למנות
21 פעם שנייה. אם ימי נמי, ויאלו דאיכא בבידה: אם
22 אמר 'דריני נזיר עשרים ותשעה ימים' מגלח
23 דלבתחלה ליום שלשים איכא בר פרא. ולבר
24 מתנא והלך ומשלם כל שלשים, שאין שום
25 נזירות פחות משלשים יום, ואינו מגלח עד

1 שלשים ואחד. והא תנן גילה יום שלשים לא יצא באומר שלימים – (גמס) דצריך לו
2 להשלם כל מה שנוה ולגלח אחר מלאת. דהוה ליה כמי שגורר לגלח אחר היום, דמונה
3 מאה יום מיום ליום וחדו מגלח. איכא דרסי' לה בלישא אחרינא: ורישא באומר שלשים.
4 ומפרש לה: ורישא לבר פרא לא קשיא – כן דרש דאמר 'דריני נזיר שלשים יום', דצריך
5 למנות דלבתחלה שלשים ולגלח ביום שלשים ואחד. הא חסמא אם גילה יום שלשים –
6 יצא. וסיפא דקתני: לא יצא – באומר שלימן. ופרשיש: מפרש לה לרישא: מי שאומר
7 'דריני נזיר' מגלח לשלשים ואחד, ואימתי אמרו שצריך לגלח ביום שלשים ואחד –
8 בזמן שאמר 'דריני נזיר שלשים יום', ואם אמר 'שלשים יום שלימן' – אם גילה ביום
9 שלשים לא יצא. תנן מי שניזיר נזירות מגלח את הראשונה ליום שלשים ואחד והשניה
10 ליום ששים ואחד – דלכי גילה ביום שלשים ואחד לראשונה – לאחור נכסה לו נזירות
11 שניה באותו יום עצמו, ותנא דכי מגלח נזיר בשניה ביום ששים ואחד – קאים ליה ביום
12 שלשים ואחד. בשלמא לרב מתנא נזיר אלא לבר פרא – למה לו כולי האי? בששים
13 חסר אחד ס' (מנאן שיק לרף [א. 1]). אמר לך בר פרא אימא סיפא אם גילה ביום שלשים
14 כ"ו – אלמא ודלא הוי עיקר נזירות אלא שלשים חסר אחד. **אלא סיפא סביטאי** ליה –
15 לבר פרא. מדקאמר: שאם גילה את הראשונה ליום שלשים שפיר דמי, ורישא דקתני
16 שלשים ואחד – נעשה באומר 'שלימן'. אבל היבא פריש 'דריני נזיר שלשים יום חסר
17 אחד' – מגלח דלבתחלה ליום שלשים, דעיקר נזירות ליה שלשים, חסר אחד,
18 **בבל**

1 שלשים ואחד יצא ומשני: באומר 'שלימים'. פירוש: שם 'ל' בד' דמתניתין תמאן קתני 'ושלשים יום', אפילו הכי בין דאמר 'שלשים יום' לישנא ותיירא הוא, דאפילו חסר ליה מתנא הוי שלשים
2 יום. וכי אמר 'דריני שלשים יום' הוי כאילו אמר 'שלימים' וליבא למימר מקצת היום כבולו, ולכך אם גילה ביום שלשים לא יצא. **ואת** השניה ביום ששים ואחד בשלמא לרב מתנא וינא
3 כשיגלה הראשונה ביום שלשים ואחד נגבר נזירות. ומתחיל נזירות שני ביום. מדי דהוי אדאם שמקבל עליו נזירות בחגי היום שעהלו לו אחיו יום ליום שלם. הלכך ביום ששים כלו
4 שתי נזירות בשלשים ואחד מגלח על השניה. ותנא דכל גלחלת ביום שלשים ואחד. וכי תימא: סוף סוף מאי קא משמע לן מתניתין לרב מתנא? הוא ברישא קתני בהדיא ולבתחלה צריך
5 לגלח ביום שלשים ואחד לא קשיא. דכאשר אתא לאשמעינן דים שלשים עולה לכאן ולכאן, בדמסיק לקמן בשניימי אלא בר דרב מתנא. והא לא יושנא ומישא. אלא לבר פרא קשה
6 מרישא שמגלח על הראשונה ביום שלשהו (ואחד) ועל השניה ביום ששים (ואחד). ואף על גב דאקשינן לבר פרא מרישא כי האי, וכבר שני ליה: מדרבנן גזרו דלבתחלה צריך לגלח ביום
7 שלשים ואחד, ואם כן מאי (וחדר) פרקי ליה? דרך הלכותן כל דחוקשת כעין קרייא ראשונה ולחרע כעין חירוק ראשון, ולכבר שישמענו קצת חידוש מה שלא שמענו ברישא. והא כי
8 איכא קצת חידוש בספא לבר פרא שאין ברישא, בתרפא כל לקמן במסקנא דחירויא, דמשמענו דמקצת היום כבולו לבר פרא בתחלת הנזירות. כאמור שאם שמקבל עליו נזירות בחגי היום, אף
9 על פי שיתו חידוש על בתפרי שאין ברישא. צריכינן אנו למימר שהלכותן סומך על כך. עד סינאן אחרי: בשלמא לרב מתנא נזיר (הא). כלומר: הא דקתני מגלח ביום שלשים ביום
10 שלשים ואחד. דריני הראשונה ביום שלשים ואחד והשניה ביום ששים ואחד. ואף על גב דשמענן מרישא דמגלח ביום שלשים ואחד – סיפא איצטרך לה לאשמעינן דיום שלשים עולה
11 לכאן ולכאן לשתי נזירות כדמסיק לקמן. אלא לבר פרא קשיא. אף על גב דלבר פרא נמי צריך לגלח ביום שלשים ואחד מדרבנן כדשני לעיל, מכל מקום חוקיקי ס' דמרישא
12 **המסיות**

הפּיָאָה – יש לָהּ שיעור מלמפון ואין לָהּ שיעור מלמעלן. **הביבורים והראיון** – אין לָהֶם שיעור לא מלמעלן ולא מלמפון. אית תני תנא: הפּיָאָה והביבורים והראיון – אין לָהֶם שיעור, לא למעלן ולא למפון. מה נפיק מן ביניהון? והן חד מן ששים. מן דמר דפּיָאָה יש לָהּ שיעור מלמפון, ואין לָהּ שיעור מלמעלן מה שנתן נתן, חזר והוסיף – תיב במעשר עד שעה שישראלים. מאן דמר הפּיָאָה והביבורים והראיון אין לָהֶן שיעור לא מלמעלן ולא מלמפון, מה שנתן – כבר נפטר. חזר והוסיף – תיב במעשרות.

רבי בְּרַבְיָה בעי: ולמָה לא תנינן עפר סוּמָה? ולמָה לא תנינן אפר פָּרָה? ולמָה לא תנינן רוק יבמָה? ולמָה לא תנינן דם ציפור של מצורע? לא אתנינן מתניתין, אלא דברים שהיא מוסיף עליהן, ויש בעשייתן מצוה. אלא אף על פי שהיא מוסיף עליהן –

[דף ב' ע"א]

אין בעשייתן מצוה.

והראיון. מתניתין – בראיית פנים. אכל בראיית קרבן – יש לָהּ שיעור. ואתיין כפי דמר רבי יוחנן: מְעָה כָּסָף שְׁתֵי כָּסָף – דבר תורה.

תנא רבי יסא קומי רבי יוחנן: ראייה – כל שהוא. חכמים הן שאמרו: מְעָה כָּסָף שְׁתֵי כָּסָף. אומר ליה: ויש בן זוז? אומר רבי יונה: וכל השיעורין לא חכמים הן שנתנו? פזית מן הפות וכוזית מן הנבילה, וכעדשה מן השרץ? לא אתיין מישאול אלא בהדא דתני רבי הושעיא: **לא יראו פני ריקם** (שמות כג, טו), אפילו כל שהוא. חכמים הן שאמרו: מְעָה כָּסָף שְׁתֵי כָּסָף. וקשיא מן די, סמוך לדבר תורה הוא? חכמים הן שנתנו פזית מן הפות, וכוזית מן הנבילה, וכעדשה מן השרץ.

אמר רבי יוסי בי רבי בון: רבי יוחנן פדעתייה. דרבי יוחנן אמר: כל השיעורין – הלכה למשה מסיני. די אמר: מְעָה כָּסָף שְׁתֵי כָּסָף – דבר תורה!

דרבי הושעיא פדעתייה. דרבי הושעיא אמר: האוכל איסור בזמן הזה – צריך לרשום עליו את השיעורין, שמו יעמוד בית דין אחר וישנה עליו את השיעורין, ויהיה יודע מאי זה שיעור אכל.

אמרי: חזר ביה רבי יוחנן מן הדא. רבי יונה ורבי יוסי תרווייהון אמרו: לא חזר ביה! ועוד מן הדא דאמר רבי לא בשם רבי אמי: איתפלגון חוקיה ורבי יוחנן. חוקיה אמר: אדם חולק את חובתו לשתי בהמות. רבי יוחנן אמר: אין אדם חולק את חובתו לשתי בהמות. אלא צריך שיהא בידו שתי כסף לכל אחת ואחת.

רבי שמעון בן לקיש בשם חוקיה: אדם שופל בהמות לבהמה,

[דף ב' ע"ב]

ואין אדם שופל מעות למענה. היך עבידא? היו לפניו עשר בהמות והקריב חמש ביום טוב הראשון, והמתיר מהו שידחה ליום טוב אחרון? רבי קריספא אמר: איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש. חד אמר: דוחה. והרנא אמר: אינו דוחה. ולא ידעין מאן אמר דא, ומאן אמר דא.

אמר רבי זעירא: נפרש מליהון דרבנן מן מליהון. דרבי יוחנן דו אמר: אדם טופל מעות למעות, ואין אדם טופל בהמות לבהמה – הוי: דו אמר דוחה. ורבי שמעון בן לקיש דו אמר: אדם טופל בהמה לבהמה ואין אדם טופל מעות למעה – הוי: דו אמר: אינו דוחה.

אתא שמעון בר וזה בשם רבי יוחנן, לעולם הוא מוסיף והולך ודוחה את יום טוב עד שיאמר: "אין בדעתי להוסיף".

וגמילות הקדים. הדיא דתימר – בגופו. אבל בממונו – יש לו שיעור. ואתייה ביי דמר רבי שמעון בן לקיש בשם רבי יהודה בן חנינא: נמנו באיזא, שיהא אדם מפריש חומש מנכסיו למצות.

עד היכן? רבי גמליאל בן אינינא ורבי אבא בר בהנא. חד אמר: עד כדי תרומה ותרימת מעשר. וחרנה אמר: כבוד את ה' מהונך ומראשית כל תבואתך.

רבי גמליאל בן אינינא בעא קומי רבי מנא: מהו חומש בכל שנה ושנה, לחמש שנים הוא מפסיד כולא? אמר ליה: בתחילה – לקרן. מכאן ואילך – לשכר.

רב הונא אמר: למצות עד שלישי. מהו? לכל המצות עד שלישי, או למצוה אחת? סברין מימר: לכל המצות עד שלישי. רבי אבון אמר: אפי' למצוה אחת.

רב חביבא בשם רבנין דתמן: מהו שלישי? לדמים! הוי עבידא? לקח אדם מצוה, וראה אהרת נאה הימינה, עד פמה ממריהון עליו? עד שלישי.

תני רבי ישמעאל: זה אלי ואנוהו. וכי אפשר לו לאדם לנוות את בורא? אלא, אנוהו לפניו במצות. אעשה לפניו לולב נאה, סוכה נאה, שופר נאה, ציצית נאה, תפילין נאין.

[דף ג' ע"א]

אבא שאול אמר: אדמה לז! מה הוא – חנון ורחום, אף את – תהא חנון ורחום.

מעשה ברבי ישכב שעמד והחליק את כל נכסיו לעניים. שלח לו רבן גמליאל, והלא אמרו חומש מנכסיו למצות! ורבן גמליאל לא קודם לאושה הנה? רבי יוסי ברבי בון בשם רבי לוי: כך היתה הלכה בידם, ושכחיה, ועמדו השניים והסכימו על דעת הראשונים, ללמדך, שכל דבר שבית דין נותנין נפשן עליו – סוף הוא מתקיים, כמה שנאמר למשה מסיני.

ואתייה ביי דמר רבי מנא: **בי לא דבר רק הוא מכס** (דברים לב), ואם הוא רק – מכס. למה? שאין אתם יגיעין בו. **בי הוא חייכם.** אימתי הוא חייכם, בשעה שאתם יגיעין בו.

רבי תנחומא בשם רב הונא: ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה. את כל אשר צוה אותו משה – אין פתיב פאן, אלא, אשר צוה ה' את משה! אפילו דברים שלא שמע מפי רבו – הסכימה דעתו כמה שנאמר למשה מסיני.

תְּלִמּוֹד מִסְכַּת פָּאָה יְרוּשָׁלַיִמִי

רבי יוחנן בשם רבי בננה: **כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֵת מֹשֶׁה עֲבֹדוּ, בֵּן צִוָּה מֹשֶׁה אֵת יְהוֹשֻׁעַ, וְכֵן עָשָׂה יְהוֹשֻׁעַ, לֹא הִסִיר דְבָר** (יהושע יא). מכל אשר צוה אותו משה – אין כתיב כאן, אלא, **אֵת אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֵת מֹשֶׁה!** אפילו דברים שלא שמע מפי רבו – הסביקה דעתו כמה שנאמר למשה בסני.

רבי יוחנן בשם רבי בננה, רבי חונה בשם רבי: **תּוֹרַת אֱמֶת הִיְתָה בְּפִיהוּ** – אפילו דברים ששמע מפי רבו. **וְעוֹלָה לֹא נִמְצָא בְּשִׁפְתָיו** – אפילו דברים שלא שמע מפי רבו.

ורבנין אמרין **בִּי ה' יְהִיָּה בְּכִסְלָךְ וְשָׁמַר רְגְלֶךָ מִלְכּוֹד** – אפילו דברים שאת כסיל בהן. **וְשָׁמַר רְגְלֶךָ מִלְכּוֹד**. רבי הוסא אמר: מן ההוריייה. ורבנן אמרי: מן העבירה. רבי לוי אמר: מן הפזיקין. אמר רבי אבא: אם נתת מפיסד צדקה – הקדוש ברוך הוא משמרך מן הפיסין, ומן הזמיות, ומן הגולגוליות, ומן הארנוניות.

מונכו הפולך עמד ובזבוזו כל נכסיו לעניים. שלחו לו קרוכין ואמרו לו: אבותיך הוסיפו על שלחן ועל של אבותיך, ואת ביזבוזתה את שלך ואת של אבותיך! אמר להן: **כֵּן לֹא עָשִׂיתִי** – גנזו בארץ, ואני – גנזתי בשמים. שנאמר: **אֱמֶת מֵאַרְצֵי תִצְמַח וְצִדְקַת מִשְׁמַיִם נִשְׁקָף**.

אבותי – גנזו אוצרות שאין עושין פירות, ואני – גנזתי אוצרות שהן עושין פירות. שנאמר: **אִמְרוּ צִדִּיק כִּי טוֹב כִּי פָּרִי מַעַלְלֵיהֶם יֵאבְלוּ**.

אבותי – כנסו במקום שהיד שולטת בו, ואני – כנסתי במקום שאין היד שולטת בו. שנאמר: **צִדְקָה וּמִשְׁפָּט מִכּוֹן כִּסְאוֹ**.

אבותי – כנסו כמוז, ואני – כנסתי נפשות. שנאמר **וְלִקַּח נַפְשׁוֹת חָכִים**.

אבותי – כנסו לאחרים, ואני – כנסתי לעצמי. שנאמר: **וְלֶךְ תִּהְיֶה צִדְקָה**.

אבותי – כנסו בעולם הזה, ואני – כנסתי לעולם הבא. שנאמר: **וְצִדְקָה תִצְלַל מִמוֹת**. ולא מית? אלא שלא ימות מיתה לעתיד לבוא.

צדקה וגמילות חסדים – שוקלת כנגד כל מצותיה של תורה. שהצדקה – נוהגת בחיים, וגמילות חסדים – נוהגת בחיים ובמותים. הצדקה – נוהגת לעניים, וגמילות חסדים – נוהגת לעניים ולעשירים. הצדקה – נוהגת כממונו של אדם, וגמילות חסדים – נוהגת בין כממונו בין כגופו.

רבי יוחנן בר מריא בשם רבי יוחנן, אין אני יודעין אי זה מהן חביב, או צדקה או גמילות חסדים. כשהוא אמר: **וְחֶסֶד ה' מַעוֹלָם וְעַד עוֹלָם עַל יִרְאָיו וְצִדְקָתוֹ לְבָנֵי בְנִים**, הוּא אָמַר: שגמילות חסדים חביבה יותר מן הצדקה ותלמוד תורה.

שאלו את רבי יהושע: מהו שילמד אדם את בנו ויונית? אמר להם: **וְלִמְדֵנוּ בְּשַׁעֲה שְׂאִינָה לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה, דְּכִתִּיב: וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה**. מעתה אסור לאדם ללמד את בנו אומנות בגין דכתיב **וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה!** והתני רבי ישמעאל: **וּבַחֲרַת בְּחַיִּים** – זו אומנות! רבי בא בריה דרבי חייה בר רוא, רבי חייה בשם רבי יוחנן, מפני הססורות. רבי אבהו בשם רבי יוחנן: מותר לאדם

תְּלִמּוֹד מִסְכַּת פָּאָה יְרוּשָׁלַיִמִי

לְלַמֵּד אֶת בֵּיתוֹ יְיוֹנִית, מִפְּנֵי שֶׁהוּא תַכְשִׁיט לָהּ. שְׁמַע שְׁמַעוֹן בַּר וּוּה, אָמַר: בְּגִיז דְּוִי בְּעָה מִלְפָּה בְּנִתְיָהּ, הוּא תְּלִי לִיהּ בְּרַבֵּי יוֹחָנָן. וְכוּא עָלֵי אַם שְׁמַעְתִּיהּ מִרַבֵּי יוֹחָנָן!

כִּיבּוּד אָב וְאָם. רַבֵּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבֵּי יוֹחָנָן, שְׁאַלֹּו אֶת רַבֵּי אֱלִיעֶזֶר: עַד הֵיכָן כִּיבּוּד אָב וְאָם? אָמַר לְהֵן: וְלִי אַתֶּם שׁוֹאֲלִין? לָכוּ וְשְׁאַלֹּו אֶת דְּמָה בֶּן נַתִּינָה!

דְּמָה בֶּן נַתִּינָה – רֹאשׁ פְּטַרְבּוּלֵי הָיָה. פַּעַם אַחַת הָיְתָה אַמּוֹ מְסַטְרָתוֹ בְּפָנָי כֹּל בּוֹלֵי שְׁלוֹ, וְנִפְל קוֹרְדָקוֹן שְׁלָה מִיָּדָה, וְהוֹשִׁיט לָהּ שְׁלָא תַצְטַעַר.

אָמַר רַבֵּי חֻזְקִיָּה: גּוֹי אֲשַׁקְלוּנִי הָיָה, וְרֹאשׁ פְּטַרְבּוּלֵי הָיָה. וְאֶבֶן שֵׁיִשֵׁב אָבִיו עָלֶיהָ – לֹא יֵשֵׁב עָלֶיהָ מִיָּמִיו. וְכִיּוֹן שְׁמַת אָבִיו – עָשָׂה אוֹתָהּ יִרְאָה שְׁלוֹ.

פַּעַם אַחַת אֲבָדָה יִשְׁפָּה שֶׁל בְּנִימָן. אָמַר: מֵאַן דְּאִית לִיהּ טַבָּא דְּכוּוּתָהּ? אָמְרוּ, אִית לְדְמָה בֶּן נַתִּינָה. אֲזֵלוּן לְגַבְיָהּ, וּפְסָקוּ עִמָּיה בְּמֵאָה דִּינָר! סְלִיק בְּעֵי מִייתָהּ לְהוּ, וְאֲשַׁבַּח אַבּוּהָ דְּמִיָּה. וְאִית דְּאִמְרִין: מִפְּתָחָא דְּתִיבּוּתָא הָוּה יִתִּיב גּוֹ אֲצַבְעֵתִיהּ דְּאָבִיו. וְאִית דְּמְרִין: רִיגְלִיהּ דְּאָבּוּהָ הָוּוּת פְּשִׁיטָא עַל תִּיבּוּתָא. נְהַת לְגַבּוּן: אָמַר לוֹן: לֹא יְבִילִית מִיּוֹתוּתִיהּ לְכוּן! אָמְרוּ: דִּילְמָא דּוּ בְּעֵי פְרִיטִין טוֹבָן. אֲסַקוּנִיהּ לְמֵאֲתִים, אֲסַקוּנִיהּ לְאַלְפָּה. בִּיּוֹן דְּאִיתְעִיר אַבּוּהָ מִן שִׁינְתִּיהּ, סָלַק וְאִיִּיתוּתִיהּ לוֹן. בְּעוּ מִייתוֹן לִיהּ בְּפִסְקוּלִיהּ אַחֲרֵיָא, וְלֹא קָבִיל עָלוּי. אָמַר, מָה אָנָּא מוֹבִין לְכוּן אִיקְרָא דְּאֲבָהָתִי בְּפְרִיטִין? אִינִי נְהַנְהָ מִכְּבוֹד אַבּוּתִי בְּלוֹם! מַה פֶּרַע לִיהּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁכָרָ? אָמַר רַבֵּי יוֹסִי בִּי רַבֵּי בּוּן: בּוּ בּוֹ בְּלִילָהּ יִלְדָה פְּרָתוֹ פְּרָה אֲדוּמָה וְשָׁקְלוּ לוֹ כֹּל יִשְׂרָאֵל מִשְׁקָלָהּ זָהָב וְנִטְלוּהָ.

אָמַר רַבֵּי שְׁבִתִּי:

[דף ג' ע"ב]

כְּתִיב וּמִשְׁפָּט וְרַב צְדָקָה לֹא יַעֲנֶה. אִין הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁהָא מִתָּן שְׁכַר שֶׁל עוֹשֵׂה מִצּוֹת בְּנוּסִים.

אַמּוֹ שֶׁל רַבֵּי טַרְפוֹן יִרְדָּה לְטִיִּיל לְתוֹף חֲצֵרָה בְּשֶׁבֶת, וְהִלְךָ רַבֵּי טַרְפוֹן וְהִנִּיחַ שְׁתֵּי יָדָיו תַּחַת פְּרָסוֹתֶיהָ, וְהוֹתֶה מִחֲלַקְתָּ עָלֶיהוֹן עַד שֶׁהִגִּיעָה לְמִיִּשְׁתָּהּ. פַּעַם אַחַת חָלָה, וְנִכְנָסוּ חֲכָמִים לְבַקְרוּ. אָמְרָה לְהֵן: הַתְּפַלְלוּ עַל טַרְפוֹן בְּנִי שֶׁהוּא נוֹחֵג בִּי כְּבוֹד יוֹתֵר מִדְּאִי. אָמְרוּ לָהּ: מַהוּ עֵבֶד לִידָּ? וְתִגִּיִּית לְהוֹן עוֹבְדָא. אָמְרוּ לָהּ: אֲפִילוּ עוֹשֵׂה בֶּן אֶלְפָּה אֶלְפִים, אֲדִיּוּן לְחֻצֵי כְּבוֹד שֶׁאֲמָרָה תוֹרָה לֹא הִגִּיעָו!

אַמּוֹ שֶׁל רַבֵּי יִשְׁמַעֵאל בָּאָה וְקָבְלָה עָלָיו לְרַבּוּתֵינוּ. אָמְרָה לְהֵן: גְּעוּרוּ בִּישְׁמַעֵאל בְּנִי שְׂאִינוּ נוֹחֵג בִּי כְּכּוֹדוֹ! בְּאוֹתָהּ שְׁעָה נִתְפַּרְכְּמוּ פְּנִיחָם שֶׁל רַבּוּתֵינוּ. אָמְרוּ: אִיפְשָׁר לִית רַבֵּי יִשְׁמַעֵאל נוֹחֵג כְּכּוֹד אַבְתִּיּוֹ? אָמְרוּ לָהּ, מַה עֵבֶד לִידָּ? אָמְרָה, כִּד נִפְקַ מִבֵּית וְעוֹדָה אָנָּא בְּעִיא מִשְׁזֵנָה רִיגְלוּי וּמִישְׁתֵּי מַהוּ, וְלֹא שְׁבִיב לִי. אָמְרוּ לוֹ: הוֹאִיל וְהוּא רַצוּנָה – הוּא כְּבוֹדָה!

אָמַר רַבֵּי מְנָא: יְאוּת אִילִין טַחוּנִיָּא אֲמְרִין: כֹּל בַּר נֶשׁ וּבַר נֶשׁ, זְכוּתִיהּ גּוֹ קוֹפְתָהּ! אִימִיה דְּרַבֵּי טַרְפוֹן אָמַר לְכוּן אָבִיו, וְאֲגִיבּוּנִיהּ אָבִיו. אִימִיה דְּרַבֵּי יִשְׁמַעֵאל אָמַר לוֹן אָבִיו, וְאֲגִיבּוּנִיהּ אָבִיו.

תְּלִמּוֹד מִסְכַּת פָּאָה יְרוּשָׁלַיִמִי

רבי זעירא הוה מצמער ואמר: הלואי היה לי אבא ואימא, דאקרינהון דגירת גז עדן. פד שמע אילין תרתין אילפניא, אמר: בריה דרמנא דלית לי לא אבא ואימא. לא ברבי טרפון הוה יכילנא עביד, ולא ברבי ישמעאל הוונא מקבלה עלי.

אמר רבי אבון: פטור אני מפבוד אב ואם. אמרו, פד עברית ליה אימיה – מית אבוי. פד ילדתיה – מיתת.

יש שהוא מאכיל את אביו פטומות – וירש גיהנם. ויש שהוא פודנו ברחיים – וירש גז עדן. ביצד מאכיל את אביו פטומות וירש גיהנם? חד בר נש הוה מייכיל לאביו תרנגולים פטומין. חד זמן אמר ליה אבוי: ברי, אילין מנן לך? אמר ליה: סבא סבא אכול ואדיש, דפלביא אכלין ומדשין. נמצא מאכיל את אביו פטומות – וירש גיהנם.

ביצד פודנו לרחיים וירש גז עדן? חד בר נש הוה איטחין בריחיא. אתת צמות לטחוניא, אמר ליה: אבא, עול טחון תחתי, אין מפת מבנייא, טב לי אנא ולא את. אין מטות מילקי, טב לי אנא ולא את. נמצא פודנו ברחיים וירש גז עדן.

נאמר: איש אמו ואביו תיראו. ונאמר: את ה' אלהיך תירא ואתו תעבד. הקיש מורא אב ואם למורא שמים.

נאמר: כבוד את אביך ואת אמך. ונאמר: כבוד את ה' מהונך. הקיש פיבוד אב ואם לכבוד המקום.

נאמר: ומקלל אביו ואמו מות יומת. ונאמר: איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו. הקיש קללת אב ואם לקללת המקום. אכל אי אופשר לומר מכה בלפי למעלן. וכן בדיו, מפני ששילשתן שיתפין בו.

אי זהו מורא? לא יושב במקומו, ולא מדבר במקומו, ולא סותר את דבריו. אי זה הוא פיבוד? מאכיל, ומשקה, מלביש, ומנעיל, מכניס, ומוציא.

מן דמאן? הונא בר חייא אמר: משל זקן. ואית דבעי מימר: משלן. לא בן אמר רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה: מניין אפילו אמר לו אביו תשלך את הארנק לים שישמע לו? בטהוה דאית ליה חורין, ובעושה הנחת רוחו של אביו.

אחד האיש ואחד האשה. אלא שהאיש – ספיקה בידו. והאשה – אין ספיקה בידה, מפני שיש רשות לאחרים עליה. נתארמלה או נתגרשה, פמי שהיא ספיקה בידה היא.

מילתיה דרבי חייא בר ווא אמר, תנא רבי יודן בן דורתי דרבי שמעון בן יוחי היא, דתני רבי שמעון בן יוחי אמר: גדול היא פיבוד אב ואם – שהעדיפו הקדוש ברוך הוא יותר מכיבודו.

נאמר כבוד את אביך ואת אמך, ונאמר כבוד את ה' מהונך. ממה את מכבד? משיתחננה. מפריש לקט שכחה ופיאה. מפריש תרומה, ומעשר ראשון, ומעשר שני, ומעשר עני, וחלה, ועושה סופה ולולב, ושופר, ותפילין וציצית. ומאכיל את העניים ואת הרעכים, ומשקה את הצמאים. אם

יש לך – אתה תיבב בכל אליו. ואם אין לך – אין אתה תיבב באחת מהן. אבל כשהוא בא אצל פיבוד אב ואם, בין שיש לך הון בין שאין לך הון – כבוד את אביה ואת אמה. ואפילו אתה מסמב על הפתחים!

רבי אהא בשם רבי אבא בר כהנא, כתיב: ארח חיים פן תפלוס נעו מעגלותיה לא תדע. טיילת הקדוש ברוך הוא מתן שכרן של עושי מצות, כדי שיהיו עושים אותן באמונה.

רבי אהא בשם רבי יצחק: כתיב: מכל משמר נצר לבך כי ממנו תוצאות חיים. מכל מה שאמרו לך בתורה השמר, שאין אתה יודע מאי זה מהן יוצא לך חיים.

אמר רבי אבא בר כהנא: השווה הכתוב מצוה קלה שבקלות למצוה המורה שבחמורות. מצוה קלה שבקלות – זה שילוח תקן. ומצוה המורה שבחמורות – זה פיבוד אב ואם. ובשתייהן כתיב: והארבת ימים.

אמר רבי אבון: ומה אם דבר שהוא פריעת החוב – כתיב בו למען ייטב לך ולמען יאריכון ימיה, דבר שיש בו חסרון כים וסיכון נפשות – לא כל שכן.

[דף ד' ע"א]

אמר רבי לוי: והוא דרבה מינה, גדול הוא דבר שהוא בפריעת חוב מדבר שאינו בפריעת חוב.

תני, רבי שמעון בן יוחאי אומר: בשם שמתן שכרן שונה – כך פורענותן שונה. מה טעם? עין תלעג לאב ותבו ליקחת אם – עין שהלעיגה על פיבוד אב ואם וביות על לא תקח אם על הבנים, יקרוה עורבי נחל – יבא עורב שהוא אכזרי ויקרנה, ואל יהנה מפנה. ויאכלוה בני נשר – יבא נשר שהוא רחמן ויאכלנה ויהנה מפנה.

רבי יונתן ורבי ינאי הוו יתיבין, אתא חד בר נש ונשק רינגלוי דרבי יונתן. אמר ליה רבי ינאי, מה טיבו הוא שלים לך מן יומי? אמר ליה: חד זמן אתא קבל לי על בריה דיוננניה, ואמרית ליה: איזיל צור כנישתא עלוי ובזיתיה. אמר ליה: ולמה לא כפיתניה? אמר ליה, ופופין ליה? אמר ליה: ואדיין את לוז? חור ביה רבי יונתן וקבעה שמועה מן שמייה.

אתא רבי יעקב בר אהא, רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן: שכופין את הבן לזון את האב. אמר רבי יוסי בי רבי בון: הלואי הוון כל שמועתה ברירין לי כהדא שכופין את הבן לזון את האב.

וגמילות חסדים. דכתיב (משלי כא): רדף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד – כבוד בעולם הזה, וחיים לעולם הבא.

רבי שמואל בר רב יצחק הוה נסיב שיבשתיה והוה מקלם קומי כליא, והוה רבי זעירא חמי ליה ומיטמר מן קומיו, אמר: חמי להדין סבא איך הוא מבחית לן. וכיון דדמוך – הוה תלת שעין קלין וברקין בעלקמא. נפקת ברת קלא ואמרה: דמוך רבי שמואל בר רב יצחק גמיל חסדיא, נפקין למיגמול ליה חסד, נחתת אישתא מן שמיא ואיתעבידת פעין שבשא דנור בין ערסא לציבורא, והוון ברייתא אמרין: חיוי דדין סבא דקמת ליה שבשתיה.

וְהִבָּאת שְׁלוֹם בֵּין אָדָם לְחֵבְרֹו. כְּתִיב: סוּר מֵרַע וְעֲשֵׂה טוֹב בְּקֶשֶׁת שְׁלוֹם וְרַדְפָּהּוּ. בְּקִשְׁיָהוּ בְּמִקּוּמָה, וְרַדְפָּהוּ בְּמִקּוּם אַחֵר. אָמַר רַבִּי טַבְיֹוּמָא: נֹאמַר רַדְיָפָה רַדְיָפָה. מַה רַדְיָפָה שְׁנֹאמַר לְהֵלֵן – כְּבוֹד בְּעוֹלָם הַזֶּה וְחַיִּים לְעוֹלָם הַבָּא, אִף רַדְיָפָה שְׁנֹאמְרָה פֶּאָה – כְּבוֹד בְּעוֹלָם הַזֶּה וְחַיִּים לְעוֹלָם הַבָּא.

וְתִלְמוּד תּוֹרָה. רַבִּי בְּרַכְיָה וְרַבִּי הֵינְי דְכִפֵּר תְּהוּמִין. חַד אָמַר: אֲפִילוּ כָּל הָעוֹלָם כּוֹלֵל – אֵינִי שׁוֹה אֲפִילוּ לְדַבֵּר אֶחָד מִן הַתּוֹרָה! וְחַד אָמַר: אֲפִילוּ כָּל מִצְוֹתֶיהָ שֶׁל תּוֹרָה – אֵינִי שׁוֹת לְדַבֵּר אֶחָד מִן הַתּוֹרָה. רַבִּי תַנְהוּמָה וְרַבִּי יוֹסִי בֶן זִימְרָא, חַד אָמַר כִּהְדָּא, וְחַד אָמַר כִּהְדָּא.

רַבִּי אֶבְיָא אָבִי דְרַבִּי אֶבְיָא בַר מְרִי בְּשֵׁם רַבִּי אֶחָא: כְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר: וְכָל חֲפָצִים לֹא יִשׁוּ בָהּ. וְכְתוּב אֶחָד אוֹמֵר: וְכָל חֲפָצֶיךָ לֹא יִשׁוּ בָהּ. חֲפָצִים – אֵלֹו אֲבָנִים מְטוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת. חֲפָצֶיךָ – אֵלֹו דְבָרֵי תּוֹרָה, דְּכְתִיב: כִּי בְּאַלֶּה חֲפָצַתִּי נֹאם ה'.

אֲרַמְבֵּן שְׁלַח לְרַבִּינוּ הַקְּדוֹשׁ חַד מְרַגְלֵי טָבָא אֲטִימִיטוּן. אָמַר לִיה: שְׁלַח לִי מִילָה דְטַבְחָה דְכוּתָהּ. שְׁלַח לִיה חַד מְוֹזָחָה. אָמַר לִיה, מַחָּה אֲנָא שְׁלַחִית לָךְ מִילָה דְלִית לָה טִימִי, וְאַתָּה שְׁלַחִת לִי מִילָה דְטַבְחָה חַד פּוֹלְרָא! אָמַר לִיה: חֲפָצֶיךָ וְחֲפָצֵי לֹא יִשׁוּ בָהּ! וְלֹא עוֹד, אֲלֵא דְאַתָּה שְׁלַחִת לִי מִילָה דְאַנָּא מְנַטֵּר לָה, וְאַנָּא שְׁלַחִית לָךְ מִילָה דְאַתָּה דְמַחָּה לָךְ וְהִיא מְנַטֵּרָה לָךְ. דְּכְתִיב: בְּהַתְּלַכְךָ תִּנְחָה אֶתְךָ.

רַבִּי מְנָא שְׁמַע בְּפִלְחוֹן מִן הַדִּין קָרְיָא: כִּי לֹא דַבֵּר רַק הוּא מִכֶּסֶם – זֶה תִּלְמוּד תּוֹרָה. כִּי הוּא חַיִּיכֶם – זֶה כִּיבוֹד אֵב וְאֵם, וּבְדַבֵּר הַזֶּה תֵּאָרִיכוּ יָמִים – זוֹ גְּמִילוֹת הַסְּדִים. עַל הָאֲדָמָה – זֶה הִבָּאת שְׁלוֹם בֵּין אָדָם לְחֵבְרֹו.

וּכְנָגְדוּן אֲרַבְעָה דְבָרִים שְׁהוּ נִפְרָעִין מִן הָאֲדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה וְהַקְּרָן קְיִימַת לוֹ לְעוֹלָם הַבָּא. וְאֵלֹו הֵן: עֲבוּדָה זָרָה, גִּילּוֹי עֲרִיּוֹת, וּשְׁפִיכוֹת דְּמַיִם, וְלִשׁוֹן הָרַע כְּנָגְד פּוֹלֵן.

עֲבוּדָה זָרָה מְנַיִין? הַכְּרַת תְּכַרְתִּי הַנֶּפֶשׁ הֵיא עוֹנָה בָהּ. מַה תִּלְמוּד לֹמַר עוֹנָה בָהּ? מִלְּמַד, שְׁהַנֶּפֶשׁ נִכְרַתָּה וְעוֹנָה עִמָּה. וְכְתִיב: אֲנָא חֲטָא הָעַם הַזֶּה חֲטָאָה גְּדוּלָה וְעִשָׂו לָהֶם אֱלֹהֵי זָהָב.

גִּילּוֹי עֲרִיּוֹת מְנַיִין? וְאִיךָ אַעֲשֶׂה הָרַעָה הַגְּדוּלָה הַזֹּאת וְחֲטָאֵתִי לְאֱלֹהִים. שְׁפִיכוֹת דְּמַיִם מְנַיִין? וַיֹּאמֶר קִזֵּן אֵל ה' גְּדוֹל עוֹנֵי מְנַשָּׂא.

כִּשְׁהוּא כָּא אֲצֵל לִשׁוֹן הָרַע מַחָּה אוֹמְרָה? לֹא גְּדוֹל, וְלֹא גְּדוּלָה, וְלֹא גְּדוּלָה, אֲלֵא גְּדוּלוֹת! יִכְרַת ה' כָּל שְׁפֵתֵי חֲלָקוֹת לִשׁוֹן מְדַבְּרַת גְּדוּלוֹת.

כְּתִיב וַיְבֹא יוֹסֵף אֶת דְּבַתָּם רָעָה אֶל אָבִיהֶם. מַה אָמַר? רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שְׁמַעוֹן. רַבִּי מֵאִיר אָמַר: חֲשׂוּדִין הֵן עַל אֲבֵר מִן חַחֵי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מְזוֹלְזִין הֵן בְּכַנְי הַשְּׁפָחוֹת וְנוֹהֲגִין בְּהֵן כְּעַבְדִּים. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: נוֹתְנִין הֵן עֵינֵיהֶן בְּכַנּוֹת הָאָרֶץ. אָמַר רַבִּי יוֹדָה בֶּן פּוֹזִי: פֶּלֶם וּמֵאֲזַנֵּי מִשְׁפֵּט לֹה' מַעֲשֵׂהוּ

כל אבני כיס. מה אמר? השוהין הן על אבר מן החי. אמר תקדוש ברוך הוא, כך אני מוכיח עליהן שהן שוהטין ואוכלין, וישחטו שעיר עזים ויטבילו את הכתנת בדם. מה אמר? מוקלין הן בכני השפחות ונהגין בהן כעבדים, לעבד נמכר יוסף. מה אמר? נתנין עיניהם בכנות הארץ, הא דוכא מתגריא לך ותשא אשת אדניו את עיניה אל יוסף וגו'.

רבי יסא בשם רבי יוחנן: זה שהוא אומר לשון הרע – אינו אומר עד שהוא כופר בעיקר. ומה טעמא? אשר אמרו ללשננו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו.

כל העבירות – אדם חוטא בארץ, ואלו – חוטאין בשמים ובארץ. מה טעמא? שנתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ. אמר רבי יצחק: בינו נא זאת שכחי אלוה פן אטרף ואין מציל. אמר רבי יהושע בן לוי: תשב באחיך תדבר, בגן אמר תתן דפי. מה פתיב תפוז? ולרשע אמר אלהים, מה לך לספר חקי ותשא בריתי עלי פיד.

אזהרה ללשון הרע מניין? ונשמרת מכל דבר רע.

אמר רבי לא, תני רבי ישמעאל: לא תלך רכיל בעמך – זו רכילות לשון הרע. תני רבי נחמיה: שלא תהא פרוכל הוה מטעין דכריו של זה לזה, ושל זה לזה.

אמר רבי חנינא: בא וראה פמה קשה הוא אבק לשון הרע, שדברו הכתובים דברי בדאי בשביל להטיל שלום בין אברהם לשרה, ותצחק שרה בקרבה לאמר אחרי בלתי היתה לי עדנה ואדני זמן. ולאברהם אינו אומר כן, אלא למה זה צחקה שרה לאמר האף אמנם אלד ואני זקנתי. ואדני זמן איז פתיב כאן, אלא ואני זקנתי.

אמר רבן שמעון בן גמליאל: בא וראה פמה קשה הוא אבק לשון הרע, שדברו הכתובים דברי בדאי כדי להטיל שלום בין יוסף לאחיו. הדיא הוא דכתיב: ויצו אל יוסף לאמר, אביך צוה לפני מותו לאמר, כה תאמרו ליוסף אנא שא נא וגו' ולא אשבעו דפקד כלום.

רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן: מותר לומר לשון הרע על בעלי מחלוקת. ומה טעם? ואני אבוא אחריך ומלאתי את דבריך.

רבי זעירא בעא קומי רבי יסא: מפני מה נהרג אדוניה בן חגית? מפני שתבע את אבישג השונמית? אמר ליה: עילא היו מבקשין להתיר דמן של בעלי מחלוקת.

בעון קומי רבי יוחנן: איזהו לשון הרע? האומר והידועו.

הנותה דפיתנאי הוה לון צומות, והוה תפון חד מיתקרי בר חובין, ולא סלק. אמרי: מה אנו אכלין יומא דיון? אמר חד: חובבין. אמר: ייתי בר חבין! אמר רבי יוחנן: זה אמר לשון הרע בהצנעו.

בולווטיה דציפורין, הוה להון צומות, והוה תפון חד מתקרי יוחנן, ולא סלק. אמר חד לחד, לית אנו סלקין מבקרה לרבי יוחנן יומא דיון? אמרי: ייתי יוחנן! אמר רבי שמעון בן לקיש: זה אמר לשון הרע בצדק.

אָמַר רַבִּי אֲבָא בַר כְּהֵנָא: דִּירוּוּ שֶׁל דָּוִד – בּוֹלֵן צְדִיקִים הוּא, וְעַל יְדֵי שֶׁהָיָה לְהֵן דִּילְמוּרִין – הוּא יוֹצֵאִים בְּמִלְחָמָה וְהָיוּ נוֹפְלִים. הוּא שֶׁדָּוִד אָמַר: **נַפְשִׁי בַתּוֹךְ לְבָאִם אֲשַׁכְּבָה לְהַטִּים. נַפְשִׁי בַתּוֹךְ לְבָאִם** – זֶה אֲכַנֵּר וְעַמְשָׂא שֶׁהָיוּ לְבָאִים בַּתּוֹרָה. **אֲשַׁכְּבָה לְהַטִּים** – זֶה דּוֹאג וְאַחִיתּוֹפֵל שֶׁהָיוּ לְהוֹטִין אַחֵר לְשׁוֹן הָרַע. **בְּנֵי אָדָם שִׁנִּיהֶם חֲנִית וְחַצִּים** – אֵלּוּ בְּעַלְי קַעֲיִלָה, דְּכַתִּיב **וַיִּסְגְּרֵנִי בְּעַלְי קַעֲיִלָה בִּידוֹ הַיָּרֵד שְׂאוּל. וּלְשׁוֹנָם חֶרֶב חֲדָה** – אֵלּוּ הוֹיִפִּים, כְּבוֹא הוֹיִפִּים וַיֵּאמְרוּ לְשְׂאוּל.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה אָמַר דָּוִד לְפָנָי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: רַבּוֹן הַעוֹלָמִים, מַה שִׁכְנִיתָךְ לִירֵד בְּאַרְצִי? סִלַּק שִׁכְנִיתָךְ מִבְּנֵיהוֹן. הֲדָא הוּא דְכַתִּיב: **רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים עַל כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדְךָ.**

אָבֵל דִּירוּוּ שֶׁל אַחָב עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה הוּא, וְעַל יְדֵי שֶׁלֹּא הָיָה לְהֵן דִּילְמוּרִיא – הוּא יוֹרְדִין לְמִלְחָמָה וְנוֹצְחִין. הוּא שֶׁעוֹבְדֵיהוּ אָמַר לְאַלְיָהוּ: **הֲלֹא הִגַּד לְאֹדְנִי אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּהַרְג אִיזְבֵּל אֶת נְבִיאֵי ה' וְגו' וְאֲכַלְבָּלֶם לַחֵם וּמִים. אִם לַחֵם לְמָה מִים? וְאִם מִים לְמָה לַחֵם? אֵלּא מְלַמֵּד שֶׁהָיוּ הַמִּים קְשִׁין לוֹ לְהִבְיֵא יוֹתֵר מִן הַלָּחֶם. וְאַלְיָהוּ מְכַרְיוּ בְּרֵאשׁ הַכְּרָמֶל: אֲנִי נוֹתַרְתִּי נְבִיא לַה' לְבִדְי. וְכָל עַמּוֹ יִדְעִין וְלֹא מְפָרְסְמִין לְמִלְכָא.**

וְלָמָּה הוּא קוֹרָא אוֹתוֹ "שְׁלִישִׁי"? שֶׁהוּא הוֹרֵג שְׁלֹשָׁה. הַאֲזוּמְרוּ, וְהַמְקַבְּלוּ, וְזֶה שֶׁנֶּאמַר עָלָיו. וּבִימֵי שְׂאוּל נִהְרְגוּ אַרְבַּעַה, דּוֹאג שֶׁאָמְרוּ. שְׂאוּל שֶׁקִּיבְלוּ. אַחִיתּוֹפֵל שֶׁנֶּאמַר עָלָיו. וְאַכְנֵר.

אֲכַנֵּר לְמָה נִהְרַג? רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוי אָמַר: עַל שֶׁעָשָׂה דְמִן שֶׁל נְעָרִים שְׁחֹק. שֶׁנֶּאמַר: **יְקוּמוּ נָא הַנְּעָרִים וַיִּשְׁחָקוּ לְפָנָיו וַיֵּאמֶר יוֹאָב יְקוּמוּ.**

וְרִישׁ לְקִישׁ: עַל שֶׁהַקְּדִים שָׁמוּ לְשִׁמוֹ שֶׁל דָּוִד. הֲדָא הוּא דְכַתִּיב: **וַיִּשְׁלַח אֲבִנָּה מִלְּאֲכִים אֶל דָּוִד תַּחְתּוֹ לֵאמֹר לְמִי אַרְצֶךָ. כְּתַב, מִן אֲכַנֵּר לְדָוִד.**

וְרַבְּנֵין אָמְרוּ: עַל שֶׁלֹּא הִנִּיחַ לְשְׂאוּל לְהַתְּפַיִים מִן דָּוִד. הֲדָא הוּא דְכַתִּיב: **וְאֲבִי רֵאָה גַם רֵאָה אֶת כְּנָף מַעֲלָךְ בִּידֵי. אָמַר לִיה: מַה אַתָּה בָּעֵי מִן גּוֹלְגֹלְוֵי דְדִדְוִין? בְּסִירָה הוֹעֵרְתָּ, וְכִיּוֹן שְׂבָאוּ לְמַעְגְלָא, אָמַר לִיה: הֲלֹא תַעֲנֶה אֲבִנָּר,**

[דף ה' ע"א]

בְּנֵי כְּנָף אֲמַרְתָּ בְּסִירָה הוֹעֵרְתָּ, חֲנִית וְצַפְחַת בְּסִירָה הוֹעֵרְתָּ!

וַיֵּשׁ אוֹמְרִים: עַל יְדֵי שֶׁהִיתָה סְפִיקָה בִּידוֹ לְמַחֹת בְּנוֹב עִיר הַכְּהֵנִים וְלֹא מִיָּחָה.

חֲצִי גְבוּר שְׁנוּנִים עִם גְּחִלֵי רִתְּמִים. כָּל כְּלֵי זִיּוּן – מִבִּין בְּמִקוּמוֹ, וְזֶה – מִכָּה מְרוּחֶךָ. כָּל הַנְּחָלִים כְּבוֹ מִבְּחִיץ – כְּבוֹ מִבְּפָנִים, וְאַלּוֹ אֵף עַל פִּי שֶׁכְּבוֹ מִבְּחִיץ – לֹא כְּבוֹ מִבְּפָנִים. מַעֲשֵׂה בְּאֶחָד שֶׁהִנִּיחַ נְחָלִים בּוֹעֵרוֹת כְּהֵן וְכֹא וּמַצָּאן בּוֹעֵרוֹת בְּפִסְחָה.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָן: אוֹמְרִים לְנַחֵשׁ, מִפְּנֵי מַה אַתָּה מַחֲלֵף וּלְשׁוֹנְךָ שׁוֹתֵת? אָמַר לֹזֵן, דִּו גְּרָם לִי! מַה הִנִּיחָה לְךָ שְׂאֵת נוֹשֵׁף? אַרְיָה טוֹרֵף וְאוֹכֵל. זָאֵב טוֹרֵף וְאוֹכֵל. אֵת מַה הִנִּיחָה יֵשׁ לְךָ? אָמַר לְהֵן: **אִם יִשְׁדַּף הַנַּחֵשׁ בְּלוֹא לְחֹשׁ. אִילּוּלֵא אֵיתָאמַר לִי מִן שְׁמִיָּא נְבִית, לֹא הוֹינָא נְבִית. מִפְּנֵי מַה אַתָּה נוֹשֵׁף אֲבָר אֶחָד וְכָל הַאִיבָרִים מְרַגִּישִׁין? אָמַר לְהֵן, וְלִי אַתָּם שׁוֹאֲלִין? אָמְרוּ לְכַעַל הַלְשׁוֹן, שֶׁהוּא**

אומר כאן, והורג ברומי. אומר ברומי, והורג בסוריא. ומפני מה אתה מצוי בין הגדרות? אומר להן, אני פרצתי גדרו של עולם.

הזכות - יש להן קרן ויש לה פירות. עבירה, יש לה קרן ואין לה פירות. הזכות - יש לה קרן ויש לה פירות, שנאמר: **אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו**. עבירה - יש לה קרן ואין לה פירות, שנאמר: **אוי לרשע רע כי גמול ידיו יעשה לו**. מה אני מקיים ויאכלו מפרי דרבס? אלא כל עבירה שעשת פרי - יש לה פרי. ושלא עשת פרי - אין לה פרי.

מהשבה טובה - המקום מצרפה למעשה. מהשבה רעה - אין המקום מצרפה למעשה. מהשבה טובה המקום מצרפה למעשה, דכתיב: **אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו**. מהשבה רעה אין המקום מצרפה למעשה, **און אם ראיתי בלבי לא ישמע ה'.**

הדא דתימא - בישראל. אבל בגוים - חילופין, מהשבה טובה - אין הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה, מהשבה רעה - הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה. מהשבה טובה אין המקום מצרפה, דכתיב: **ועד מעלי שמשא הוה משתדר להצליתה**. ולא כתיב לשוביה. מהשבה רעה - הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה, **מקטל מחמס אחיד יעקב**. וכי הרגו? אלא מלמד שחשב עליו להורגו, והעלה עליו הכתוב כאילו הרגו.

תני רבי שמעון בן יוחי: הרי שהיה אדם צדיק גמור כל ימיו, ובאחרונה מרד - איבד זה כל מה שעשה כל ימיו. מה טעם? **בשוב צדיק מצדקתו ועשה עול**. רבי שמעון בן לקיש אמר: ובתורה על הראשונות.

הרי שהיה אדם רשע גמור כל ימיו, ובסוף עשה תשובה - הקדוש ברוך הוא מקבלו. מה טעם? **ובשוב רשע מרשעתו**. אומר רבי יוחנן: ולא עוד, אלא כל העבירות שעשה - הן נחשבין לו כזכות. מה טעם? **מר ואהלות קציעות כל בגדתיו**. כל בגידות שבגדתו בי - הרי הן כמור ואהלות וקציעות.

רובו זכיות ומיעוטו עבירות - נפרעין מפניו מיעוט עבירות קלות שעשה בעולם הזה, בשביל ליתן לו שכרו משלם לעתיד לבא. אבל רובו עבירות ומיעוטו זכיות - נותנין לו שכר מצות קלות שעשה בעולם הזה בשביל ליפרע ממנו משלם לעתיד לבוא. אבל הפורק עול והמפיר ברית, והמגלה פנים בתורה אף על פי שיש בידו מעשים טובים - נפרעים מפניו בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא.

עבודה זרה וגילוי ערוות. רבי יונה ורבי יוסי: חד אמר בקלות. וחד אמר בחמורות. מה אגן קיימין? אם באותו שעשה תשובה - אין כל דבר עומד בפניו כל בעלי תשובה. אלא כן אגן קיימין: באותו שלא עשה תשובה, ומת בייסורין.

תמן תנינן: אילו שאין להם חלק לעולם הבא, האומר אין תהיית מתים, ואין תורה מן השמים, ואפיקורוס. רבי עקיבא אמר: אף הקורא בספרים ההצוננים, והלוחש על המכה ואומר **כל המחלה אשר שמתו במצרים לא אשים עליך בי אני ה' רפאך**. אבא שאול אמר: אף ההוגה את השם

באותיותיו. הוסיפו עליהן, הפורק עול והמפיץ ברית והמנגלה פנים בתורה, אין להן חלק לעולם הבא. הפורק עול, זה שהוא אומר יש תורה ואיני סובלה. המפיץ ברית, זה שהוא מושך לו ערלה. המנגלה פנים בתורה, זה שהוא אומר לא נתנה תורה מן השמים. ולא כבר תניתה האומר אין תורה מן השמים! תנא רבי חנניה ענתוניא קומי רבי מנא: זה שהוא עובר על דברי תורה בפרהסיא, כגון יהוקים מלך יהודה ותכיריו.

רובו זכיות - יורש בן עדן. רובו עבירות - יורש גיהנם. אמר רבי יוסי בן חנניא: נושא עונות - אין בתיב פאן, אלא נושא עון. הקדוש ברוך הוא חוטף שטר אחד מן העבירות, והזכיות מכריעות. אמר רבי אלעזר: ולך ה' חסד בי אתה תשלם לאיש כמעשהו. ואי לית ליה - אתי יתב ליה מן דידי. היא דעתיה דרבי אלעזר, דרבי אלעזר אומר: רב חסד - מטה כלפי חסד.

[דף ה' ע"ב]

רבי ירמיה אומר, רבי שמואל בר רב יצחק בעי: צדקה תצר תם דרף, ורשעה תסלף חטאת (משלי יג, ו).

חטאים תרדף רעה ואת צדיקים ישלם טוב (משלי יג, כא). אם ללצים הוא ילין ולענוים יתן חן (משלי ג, לד). רגלי חסידו ישמר ורשעים בחשך ידמו (שמואל א ב, ט). כבוד חכמים ינחלו וכסילים מרים קלון (משלי ג, לה).

וסיגין סיגיה ותרעין תריעה? רבי ירמיה אומר רבי שמואל בר רב יצחק: שומר אדם את עצמו מן העבירה פעם ראשונה שנייה ושלישית - מיפן ואילך הקדוש ברוך הוא משמרו. מה טעם? הן כל אלה יפעל אל פעמים שלוש עם גבר. אמר רבי זעירא: ובלחוד דלא יתיב ליה. מה טעם? והחוט המשושגל לא לעולם ינתק אין בתיב פאן, אלא לא במהרה ינתק, אין מטרחת עלוי, מיפסק הוא!

רבי חונא בשם רבי אבהו: הקדוש ברוך הוא - אין לפניו שכחה, הא בשביל ישראל - נעשה שוכחן. מה טעם? נושא עון בתיב. וכן דוד הוא אומר: נשאת עון עמך כסית כל חטאתם סלה.

הלכה ב'

מתני' אין פוחתין לפיאה ממששים. אף על פי שאמרו: אין לפיאה שעור - הכל לפי גודל השדה, ולפי העניים, ולפי הענוה.

גמרא תני: אין אומרים לו הבא גמלים וטעון. מתניתא - ביתר מפשיעור. אכל בפשיעור - אומרים לו: הבא גמלים וטעון.

שדהו מרובה ועניים מועטין - נתן לפי שדהו. שדהו מעוטה ועניים מרובין - נתן לפי העניים. רבי שמעון דרש שני דברים לקלו של בעל הבית. שדהו מרובה ועניים מועטין - נתן לפי העניים. שדהו מעוטה ועניים מרובין - נתן לפי שדהו.

מתניתא לא אומר בן, אלא הכל לפי גודל השדה ולפי העניים ולפי העניות.

הלכה ג' מתני' נותנין פאה מתחילת השדה ומאמצעה. רבי שמעון אומר: ובלבד שיתן בסוף בשיעור. רבי יהודה אומר: אם שייר קלח אחד – סומק לו משום פאה.

[דף ו' ע"א]

ואם לאו – אינו נותן אלא משום הבקר.

גמרא רבי יוסי בשם רבי שמעון בן לקיש: (ויקרא יט) **ובקצרבם**¹. מה תלמוד לומר: לקצור? אלא, אפילו יש לו כמה לקצור.

רבי יונה בשם רבי שמעון בן לקיש: **ובקצרבם**. מה תלמוד לומר: לקצור? אלא, אחת בתחילה, ואחת בסוף.

רבי יוסי בשם רבי יהושע בן לוי: **ובקצרבם**. מה תלמוד לומר: לקצור? אלא אחת לנבחה, ואחד להדיומ.

רבי יודן בעי: כלום מעות הקדש מתחללין אלא בתלוש, שפוא במקוברה? אומר רבי הנינא: שלא תאמר יעשה קציר הקדש בקציר הדיומ.

[דף ו' ע"ב]

ראשונה מהו? מן מה דתני: הרי זו פאה, וצריך ליתן בסוף בשיעור. הרי אומר: קידשה משום פאה.

מהו "בשיעור"? כל שדהו, או בשיעור המשתתיר? איפשר לומר קידשה משום פאה, ותימר בשיעור כל שדהו? אלא, בשיעור המשתתיר.

רבי חייא בשם רבי יוחנן: במקוברה. רבי יסא בשם רבי יוחנן: בתלוש.

[דף ז' ע"א]

מה מתבנין לפטור את שדהו, או לא? נשמעינא מן הדיא דאמר רבי יסא בשם רבי יוחנן: "לעולם הוא מוסף והולך". מה נן קיימין? אם במתכווין לפטור את שדהו – כבר נפטרנו! אלא פי נן קיימין: בשאינו מתכווין לפטור את שדהו.

[דף ז' ע"ב] **הלכה ד' מתני'** כלל אמרו בפאה. כל שהוא אוכל, ונשמר, וגידוליו מן הארץ, ולקישתו פאה, ומכנסו לקיום – חייב בפאה. והתבואה והקטנית – בכלל הנה.

¹ ובקצרבם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדה לקצור, ולקט קצירך לא תלמט: וכרמך לא תעולל ופרט כרמך לא תלמט, לפני ולגרי תעוב אתם, אני ה' אלוקיכם:

ובאילן: האזו, והחרובין, האגוזים, והשקידים, הגפנים, והרמונים, הזתים, והתמרים – תיבין בפיאה.
גמרא ו**בקצרכם**, איז לי אלא קוצר, תולש מניין? תלמוד לומר: **לקצור**. עוקר וקוצר מניין?
 תלמוד לומר: **קצירך**. איז לי אלא תבואה, קטנית מניין? תלמוד לומר: **בארצכם**.
 אילנות מניין? תלמוד לומר: **שדך**.

תני: זורעין זרעים זרעין אילן פאהת.
 והזורע מן החרצנים – לוקח ארבעים.
 אמר רבי זעירא: כתיב (דברים כב, ט) **לא תזרע ברמך בלאים**. עיקר פרמך לא תזרע בלאים!
 אמר רבי יודן קפודקיא: בעא קומי רבי יוסי: תמן אמרין: ואיז זרעין אילן קרויין זרעים. וכא את
 אמר: זרעין אילן – קרויין זרעים!
 אמר ליה: תמן מיעט הכתוב, שאין דרך בני אדם להיות קורין אותן זרעים.

[דף ח' ע"א]

ברם הכא, ריבה הכתוב (ויקרא יא, לו): **על כל זרע זרוע אשר זרע**.
 ואית דבעי נשמעינא מן הכא, **כי תבצר ברמך**. מה את שמע מינה? אמר רבי יונה: לא תדקדק,
 כמה דתימר (איכה א, כב): **ועולל למו**.

(דברים, כה, ט) **כי תחבט זיתך**. מה את שמע מינה? אמר רבי יונה: **לא תקיפו פאת ראשכם**.
 זית, מה זית וקרם מיוחדין, שלקיסתן פאהת ומכנסן לקיום – תיבין בפיאה, אף כל דבר שלקיסתו
 פאהת ומכניסו לקיום – תיבין.

אי מה זית וקרם מיוחדין שזון תיבין כביפורין ותיבין בפיאה, אף כל דבר שהוא תיב כביפורים
 תיב בפיאה? תלמוד לומר: **קצירך**. אפילו קציר אורז, אפילו קציר דוחן.

יאמר **זית** ואל יאמר **ברם**? שאילו נאמר זית ולא נאמר ברם, הייתי אומר זית שהוא פטור מן
 הפרט – תיבין בפיאה. ברם שהוא תיב בפרט – לא יהא תיב בפיאה! הוי, צריך הוא שיהא
 אומר ברם.

או אילו נאמר **ברם** ולא נאמר **זית**, הייתי אומר: ברם שהוא תיב בפרט – יהא תיב בפיאה, זית
 שהוא פטור מן הפרט – יהא פטור מן הפיאה! הוי, צורך הוא שיאמר זית, וצורך הוא שיאמר
 ברם.

יצא זית ולימד על כל האילנות פיאה. יצא ברם ולימד על כל האילנות פרט! וכשם שיצא זית
 ולימד על כל האילנות פיאה, כך יצא ברם ולימד על כל האילנות פרט!

אמר רבי אבון: דבר שהוא שוה לשניהן – מלמד. ודבר שאינו שוה בשניהן – אינו מלמד.

על דעתיה של רבי ישמעאל – ניהא! דרבי ישמעאל דרש: כל דבר שהוא בכלל ויצא לידון בדבר
החדש – נעקר מן הכלל

[דף ח' ע"ב]

והרי הוא בהודושו – צורך הוא שיאמר פיהא בכרם.

על דעתיה דרבנן דאינון אמרין: הרי הוא בכללו, והרי הוא בהודושו, לאי זה דבר נאמר פיהא
בכרם?

אמר רבי אבין: אילו לא יצא אלא כרם, יאות הוית מקשי. עכשיו שיצא כרם וזית, אילו נאמר זית
ולא נאמר כרם – הויתי אומר: זית שהוא פטור מן הפרט – חייב בפיהא. כרם שהוא חייב בפיהא
– ופטור מן הפיהא!

כמה דתימר גבי קציר, דבר שלקייטתו כחות וחיוב בפיהא, ואמר אף בפועל כדאי! אמר רבי יונה:
שנייה היא, דכתיב (דברים כג): **וקטפת מלילת בידך** – אפילו מדבר שאינו לקיים.

תני: רבי יוסי בי רבי יודה אומר: רוטבי תמרים – פטורין מן הפיהא, לפי שאין הראשון שבהן
ממתין לאחרון.

יאות אמר רבי יוסי בי רבי יהודה! מה טעמא דרבנן? אמר רבי זעירא: מפני שכולן צריכין שאור
בבת אחת.

רבי יצחק בן הקולא ורבי יהושע בן לוי, תרווייהון אמרין: "קולקס" – לזרק, ולמעשרות, ולשביעית,
ולפיהא, ולביכורים. ולגדרים – צריכה.

הלכה ה'

מתני' לעולם הוא נותן משום פיהא ופטור מן המעשרות עד שיימרה.

[דף ט' ע"א]

ונטיל מן הגורן וזרע, ופטור מן המעשרות, עד שיימרה. ומאכיל לבחמה לחיה ולעופות, ופטור מן
המעשרות, עד שיימרה; דברי רבי עקיבא.

בהן ולוי שלקחו את הגורן – המעשרות שלהן, עד שיימרה.

המקדיש, ופודה – חייב במעשרות עד שיימרה הגיזבר.

גמרא רבי יוסי גרבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו, רבי נחמיה בר עוקבן, ומטי בה בשם רבי
יוחנן; הפריש בכורים מקרי ממוצה – פטור מתרומה גדולה.

אמר רבי חגי קומי רבי יוסי: מתניתא אמרה בן: לעולם הוא נותן פיהא ופטור מן המעשר, עד
שימרה. הא אם מירח – חייב! מה שאין בן בתרומה.

ולמאי, אף בביכורים יחא חייב אף על פי שלא מירח! ויידא אמרה דא? ולמה נקראו שמן ביכורין?

מִסְכַּת נְזִיר פָּרָק שִׁישִׁי

ו, א ספק נזיר טמא, ספק נזיר טהור - אכל נזיר ודאי'. ספק מצורע טמא ספק מצורע טהור - אכל מצורע ודאי. אוכל בקדשים אחר ששים יום. שותה יין ומטמא למתים לאחר מאה ועשרים יום. כיצד? אמרו לו: נזיר טמא אתה ואין נזיר טמא מגלח, אלא עד שבָּעָה, צא ומנה שבָּעָה. הִזָּה וּשְׁנָה, גִּלַּח וְהִבִּיא קָרְבָן, מְנָה שְׂבָעָה וּבִקֵּשׁ לְגִלַּח, וְאָמְרוּ לוֹ: נְזִיר טָהוֹר אַתָּה, וְאֵין נְזִיר טָהוֹר מְגִלַּח אֲלָא עַד שְׁלִשִׁים, צֵא וּמְנָה עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה לְהִשְׁלִים שְׁלִשִׁים, גִּלַּח וְהִבִּיא קָרְבָן, מְנָה שְׁלִשִׁים, וּבִקֵּשׁ לְגִלַּח, אָמְרוּ לוֹ: נְזִיר טָהוֹר אַתָּה! וְאֵין נְזִיר טָהוֹר מְגִלַּח אֲלָא עַל הַדְּמַיִם. כִּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? מְבִיא עוֹלַת בְּהֵמָה וּמִתְנַה עֲלֶיהָ, וְאָמְרָא, אִם נְזִיר טָהוֹר אָנִי - הֲרִי זֶה חוֹבָה. וְאִם לֹא - הֲרִי זֶה נְדָבָה. כִּיצַד תַּעֲשֶׂה לוֹ לְהַחְמִיר עֲלָיו? מְבִיא פְּיֵלִי שֶׁל חֶרֶס חֲדָשָׁה, וְנוֹתֵן לְתוֹכָהּ רְבִיעִית מִיַּם חַיִּים, וּמְבִיא שְׁתֵּי צַפְרִים, וְשַׁחַט אֶת אַחַת מֵהֶן אֶל כְּלֵי חֶרֶס עַל מִים חַיִּים, חִפְרָה וְקִבְרָה בְּפָנָיו, וְאִסּוּרָה בְּהִנָּאָה, וּמְבִיא חֲטָאת הָעוֹף, וּמִתְנַה עֲלֶיהָ, וְאָמְרָא: אִם טָמֵא אָנִי - חֲטָאת מַחֻבְּתִי וְעוֹלָה נְדָבָה. אִם טָהוֹר אָנִי - עוֹלָה מַחֻבְּתִי וְחֲטָאת סֶפֶק. מְגִלַּח רֹאשׁוֹ וּזְקָנוֹ וְגִבּוֹת עֵינָיו כְּדָרֶךְ שְׂמֻצְרַעִים מְגִלְחִין, וּמוֹנֶה שְׁלִשִׁים, וּמְבִיא עוֹלַת בְּהֵמָה אַחֲרָת, וּמִתְנַה עֲלֶיהָ, וְאָמְרָא: 'אִם טָהוֹר הֵייתִי - עוֹלָה הָרֵאשׁוֹנָה חוֹבָה, וְזוֹ נְדָבָה, וְהַחֲטָאת עוֹף סֶפֶק מַחֻבְּתִי, וְאִם טָהוֹר אָנִי - עוֹלָה הָרֵאשׁוֹנָה נְדָבָה, וְזוֹ חוֹבָה, וְחֲטָאת עוֹף סֶפֶק, וּמְגִלַּח רֹאשׁוֹ וּזְקָנוֹ וְגִבּוֹת עֵינָיו כְּדָרֶךְ שְׂמֻצְרַעִין מְגִלְחִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: לְמַחֲרַת מְבִיא אֲשָׁמוֹ וְלָגוֹ בִּידוֹ, וּמְצַמֵּדֵן עַל שַׁעֲרֵי נִקְנוֹר, וּמִתְנַה עֲלֶיהָ, וְאָמְרָא: 'אִם מְצוֹרַע אָנִי - הֲרִי זֶה אֲשָׁמִי. וְאִם לֹא - הֲרִי זֶה שְׁלָמִי נְדָבָה'. אֲשָׁם זֶה נִשְׁחַט בְּצַפּוֹן, וְטַעוֹן מִתּוֹן בְּהוֹנוֹת,

וסמיכה, ונסכים, ותנופה חזה ושוק, ונאכל לזכרי כהונה, ולא הודו לו חכמים לרבי שמעון, שמביא קדשים לבית הפסול. להביא חטאת בהמה אין יכול - שאין חטאת בהמה באה על הספק. להביא חטאת העוף אין יכול - שהעשיר שהביא קרבן עני, לא יצא. כיצד עושה? יכתב נכסיו לאחר, ומביא קרבן עני. נמצא עני הביא חטאת העוף, ומתנה עליהם, ואומר: 'אם מצורע אני, הרי זה חטאת, אם לאו - הרי זה ספקו', ואוכל בקדשים מיד. אבל לשתות יין ולטמא אין יכול, שאין ימי נזרו עולין לו בתוך ימי צרעתו. כיצד יעשה לו? כדברי בן זומא סופר שלשים יום, ומביא עולת בהמה ומגלח, ומביא חטאת העוף, ומתנה עליה, ואומר: אם טמא אני - חטאת מחובתי ועולה נדבה. ואם טהור אני - עולה מחובתי וחטאת ספק. וסופר שלשים יום, ומביא קרבנותיו שלמים ועולה, ומתנה עליה, ואומר: אם טמא אני - עולה הראשונה חובה וזו נדבה. והחטאת העוף מחובתי, ואם טהור אני - עולה הראשונה נדבה, וזו חובה, והחטאת העוף ספק, ומגלח, ואוכל בקדשים לאחר ששים יום, ושותה יין ומטמא למתים מיד. במה דברים אמורים? בזמן שנזר שלשים, אבל נזר שנים עשר חדש - אוכל בקדשים לאחר שתי שנים, ושותה יין ומטמא למתים לאחר ארבעה שנים.

ו, ב טמא בספק, ומחלט בודאי - אוכל בקדשים לאחר שמונה ימים, ושותה יין ומטמא למתים לאחר ששים ושמונה יום. טמא בודאי ומחלט בספק - אוכל בקדשים לאחר שלשים ושבעה יום, ושותה יין ומטמא למתים לאחר שבעים וארבעה יום. טמא בודאי ומחלט בודאי - אוכל בקדשים לאחר שמונה ימים, ושותה יין ומטמא למתים אחר ארבעה וארבעים יום.

1 כלומר הוא נזיר ודאי ואין ספק בניירותו.

מִסְכַּת סוּטָה פָּרָק רֵאשׁוֹן

א,א המקנא לאשתו. רבי אליעזר אומר: מקנא לה על פי שתיים, ומשקה על פי אחד או על פי עצמו.

המקנא לאשתו על פי יעד אחד, או על פי עצמו, ומשקה לה על פי שניים. השיבו חכמים לדברי רבי יוסי ברבי יהודה: אין לדבר סוף.

אי זו היא עדות הראשונה? זו עדות סתירה. עדות אחרונה - זו עדות טמאה. וכמה היא שעור סתירה? כדי טמאה. וכמה היא טמאה? כדי ביאה. וכמה היא כדי ביאה? כדי העראה. וכמה היא העראה? רבי אליעזר אומר: כדי חזרת דקל. רבי יהושע אומר: כדי מזיגת כוס. בן עזאי אומר: כדי לשתות. רבי עקיבה אומר: כדי לצלות ביצה. רבי יהודה בן בתירא אומר: כדי לגמעה. רבי אליעזר בן ירמיה אומר: כדי לקשר הגרדי נימא. חזן בן פינחס אומר: כדי שתושיט אצבע לתוך פיה, לתן קיסם. פלמו אומר: כדי שתושיט ידה לסל לטול ככר, ואף על פי שאין ראה לדבר, זכר לדבר שנאמר (משלי ו, כו): "כי בעד אשה זונה עד כפר לחם".

א,ב רבי יהודה אומר: בעלה נאמן עליה, מקל וחמר: ומה נדה, שחייבים על ביאתה כרת - בעלה נאמן עליה, סוטה, שאין חייבין על ביאתה כרת - אינו דין שיהא בעלה נאמן עליה?! אמרו לו: וכל שבין! הואיל ואין חייבין על ביאתה כרת - לא יהא בעלה נאמן עליה!

דבר אחר: לא! אם אמרת בנדה שיש לה הטר אחר אסורה - תאמר בסוטה, שאין לה הטר אחר אסורה?! ואומר (משלי ט, יז): "מים גנובים ימתקו וגו'." רבי יוסי אומר: הכתוב האמינו עליה, שנאמר (במדבר ה, טו): "והביא האיש את אשתו אל הכהן".

א,ג מעלין אותה לשערי מזרח, לשערי נקנור, ששם משקים את הסוטות, מטהרין

ו,ג כל קרבנות צבור ויחיד - הציץ מרצה על טמאת הדם ועל טמאת הגוף, חוץ מנזיר ועושה פסח, שמרצה לטמאת הדם, ואינו מרצה על טמאת הגוף, ואם נטמא טמאת התהום - הרי זה מרצה.

כיצד? היה הולך לשחוט את פסחו, ואמר לו: מת היה עמך בבית שנכנסת לו, תחת אבן שישבת עלי, ונדע לו בין בשעת פסחו בין עד שלא עשה פסחו - צריך לעשות פסח שני. אבל אמרו לו: כבר התהום היה עמך בבית שנכנסת לו, או תחת אבן שישבת עלי, ונדע לו עד שלא עשה פסחו, צריך לעשות פסח שני, משעשה פסחו - אין צריך לעשות פסח שני. וכן נזיר שהלך להביא קרבנותיו, ואמרו לו: מת היה עמך בבית שנכנסת לו, או תחת אבן שישבת עלי, ונדע בין משהביא קרבנותיו בין עד שלא הביא קרבנותיו - צריך להביא קרבן טמאה. אבל אמרו לו: כבר התהום היה עמך בבית שנכנסת לו, תחת אבן שישבת עלי, ונדע לו עד שלא הביא קרבנותיו - צריך להביא קרבן טמאה. אין צריך להביא קרבן טמאה.

ו,ד חמר באשתו ובתו מה שאין בעבדו, וחמר בשפחתו ובעבדו מה שאין באשתו ובתו, שאשתו ובתו מפר את נדרן ואין כופין לשתות יין ולטמא למתים, אבל עבדו ושפחתו - אין מפר את נדרן אבל כופין לשתות יין ולטמא למתים. ואין שותין אלא בפניו, ואין מטמא למתים אלא בפניו.

רבי יוסי אומר: עבד שאמר לו רבו - והי שותה יין שתי שנים, ומטמא למתים שתי שנים - שותה יין בפניו ושלא בפניו, ומטמא למתים בפניו ושלא בפניו, למה רבו כופו? לנזירות, אבל לא לנדרים ולא לשבועות.

ו,ה עבד שנזר, וגלח, ויצא לחרות - יצא נזר ולא גלח, ויצא לחרות - לא יצא. נטמא ויצא לחרות - מונה משעה שנטמא.

(טו): "לא יצק עליו שמן ולא יתן עליו לבונה וגו'. רבי שמעון אומר: כל חטאת שבתורה - אין טעונה נסכים, חוץ מחטאתו ואשמו של מצורע, שלא יהא קרבן חוטא מהדר. רבי טרפון אומר: כל זכרונות שבתורה נאמרו לטובה, חוץ מזו שנאמר (במדבר ה, טו): "מנחת זכרון מזכרת עון". רבי עקיבה אומר: אף זו לטובה, שנאמר (במדבר ה, כח): "ואם לא נטמאה האשה וטהורה היא ונקתה ונורעה זרע".

מִסַּכַּת סוּטָה פָּרָק שְׁנִי

ב,א היה נוטל את מגלתה ונכנס לו לאולם, טבלא של זהב היתה קבועה בכתלו של היכל והיא נראית באולם, ממנה רואה וכותב, לא חסיר ולא יתיר, יוצא ועומד בצד סוטה, קורא ודורש, ומדקדק בכל דקדוקי פרשה, ומשמיעה בכל לשון ששומעת, כדי שתהא יודעת על מה היתה שוטה ובמה היתה טמאה, על מה היתה טמאה ובמה היתה טמאה, ואומר לה: 'משביע אני עליך, ויבא עליך ויבואו עליך' - זה אלה. 'משביע עליך' - זו שבועה. רבי מאיר אומר: אמן שלא נטמאתי, אמן שלא אטמא, לא שהמים בודקין אותה מיד, אלא אפלו תקלקל לאחר עשרים שנה - המים מתעררין עליה, שנאמר (במדבר ה, טו): "מנחת זכרון מזכרת עון", נכנס וכותב, יוצא ומוחק.

ב,ב עד שלא נמחקה המגלה, אמרה: 'איני שוטה, או שאמרה: 'טמאה אני', או שבאו עדים ואמרו שהיא טמאה - המים נשפכין, ואין בהן משום קדשה, ומגלתה נגנזת תחת צירו של היכל, ומנחתה מתפזרת. נמחקה המגלה ואמרה: 'איני טמאה' - המים נשפכין, ואין בהן משום קדשה, ומגלתה נגנזת תחת צירו של היכל, ומנחתה מתפזרת בבית הדשן, ואין מגלתה כשרה להשקות בה סוטה אחרת.

ב,ג נמחקה המגלה, ואמרה: 'איני שוטה' - מערערין אותה ומשקין אותה בעל כרחיה. רבי יהודה אומר: בצבת של ברזל פותחין

את היולדות, ומטהרין המצרעים, שנאמר (מלכים א ח, לא לב): "את אשר יחטא איש לרעהו ואתה תשמע השמים ועשית ופשטת את עבדיך להרשיע רשע לתת דרכו בראשו" - ויצבתה בטנה ונפלה ירכה" (במדבר ה, כז). "ולהצדיק צדיק לתת לו כצדקתו" - "ואם לא נטמאה האשה וטהורה היא ונקתה ונורעה זרע". היא עומדת מבפנים, והכהן עומד מבחוץ, שנאמר (במדבר ה, יח): "והעמיד הכהן את האשה לפני ה'", ואין כהן לפני ה', וכדרך שמאימין עליה שתחזור בה - כך מאימין עליה שלא תחזור בה. אומרים לה: בתי! אם ברור לך שאת טהורה - עמדי על בוריך, ושתי, שאין המים הללו דומין אלא לסם יבש שנתון על גבי בשר חי, אם יש שם מכה - מחלחל ויורד. אין שם מכה - אינו מזיקו.

א,ד אין משקין שתי סוטות כאחת, שלא יהא לבה גס בחברתה. רבי יהודה אומר: לא מן השם הוא זה, אלא משום שנאמר (במדבר ה, טז): "והקריב אתה הכהן" - אחת מקריב, ולא שתיים.

א,ה כהנים מטילין ביניהם גורלות. כל מי שעלה גורלו, ואפילו כהן גדול - יוצא ועומד בצד סוטה, ואוחז בכבדיה, אם נקרעו - נקרעו. ואם נפרמו - נפרמו. עד שמגלה לבה, וסותר את שערה; רבי יהודה אומר: אם היה לבה נאה - לא היה מגלהו, ואם היה שערה נאה - לא היה סותרה, מפני פרחי כהונה.

א,ו שלשה צריכין שיראו על פני המים, אפר פרה ועפר סוטה, ודם צפור. אפר פרה - כדי שיראו על פני המים. עפר סוטה - כדי שיראה על פני המים. דם צפור של מצורע - כדי שיראה על פני המים. רק יבמה - כדי שיראה לעיני הזקנים.

א,ז רשאים הכהנים לתן בשירי מנחות יין, שמן ודבש, ואסורין לחמץ. כל המנחות שבתורה טעונה שמן ולבונה, חוץ ממנחת חוטא ומנחת קנאות, שנאמר (במדבר ה,

פיה של זו ומערערין אותה ומשקין אותה בעל כרחיה. אמר לו רבי עקיבא: וכי למה משקין אותה? לא לבדקה? הרי זו בדקה ומגולת! אלא לעולם יכולה היא שתחזור, עד שתקרב מנחתה. קרבה מנחתה ואמרה: 'איני שותה' - מערערין אותה ומשקין אותה בעל כרחיה.

בד רבי אלעזר אומר: שתי קנאות האמורות בפרשה, קנאה אחת שמקנא לבעל, ואחת שמקנא למקום. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר: מה תלמוד לומר (במדבר ה, כב): "ואמרה האשה אמן אמן" - ראויה היתה האשה לבא עליה פרעניות גדולות מאלו, שהביאה עצמה לידי ספק זה, אלא שניקל נולה, שנאמר (שם): "ונקתה" - נקתה מכל פרעניות הראויות לבא עליה. רבי יהודה בן בתירא אמר משום רבי אלעזר בן תימא: מה תלמוד לומר (שם): "ואם לא נטמאה האשה" - שאם היתה יולדת בצער - יולדת ברוח, נקבות - יולדת זכרים, מכערין - יולדת נאים. שחורים - יולדת לבנים. קצרים - יולדת ארכים. אחד אחד - יולדת שנים שנים.

בה תינוק שלא פלו לו חדשיו - הרי זה מכלה עולם. על כל ביאה וביאה שבא עליה בעלה - הרי הוא חיב עליה.

בו נטמאה מנחתה עד שלא קדשה בכלי - הרי היא ככל המנחות. תפדה ותאכל. משקדשה בכלי - תעבר צורתה ותצא לבית השרפה. קרבה מנחתה ולא הספיק לקרב הקמץ עד שמת הבעל, או שמתה היא - שירים אסורים, שעל הספק באת בתחלה, כפרה ספקה והלכה לה. קרב הקמץ ואחר כך מתה היא, או שמת הבעל - שירים מתרין, שעל הספק באתה מתחלה, כפרה ספקה והלכה לה. באו לה עדים שהיא טמאה, בין כך ובין כך - מנחה אסורה, נמצאו עדים זוממין - בין כך ובין כך מנחתה חליץ.

בז כל הנשואות לכהן, בין כהנת, בין לוייה, בין ישראלית - אין מנחתה נאכלת, מפני שיש לו בה שתפות, ואין עולה כלה כליל לאשים, מפני שיש לו בה שתפות, כיצד הוא עושה? הקמץ קרב לעצמו ושירים קרבין בעצמן. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: קמץ קרב בעצמו ושירים מתפזרין.

בח כהן עומד ומקריב על גבי המזבח, מה שאין כן בכהנת. האיש זכאי בבתו בקדושיה, בכסף בשטר ובביאה, וזכאי במציאתה, ובמעשה ידיה, ובהפרת נדריה - מה שאין כן באשה. האיש עובר על מצות עשה שהזמן גרמא - מה שאין כן באשה. האיש עובר על "בל תקיף" ועל "בל תשחית", ועל "בל תטמא למתים" - מה שאין כן באשה. האיש נדון "בן סורר ומורה" ואין האשה נדונית "בן סורר ומורה". האיש מעטף ומספר, והאשה מעטפת ואין מספרת. האיש נמכר ונשנה, ואין האשה נמכרת ונשנית. האיש נמכר עבד עברי, ואין האשה נמכרת עבד עברי. האיש נרצע ואין האשה נרצעת. האיש קונה עבד עברי, ואין האשה קונה עבד עברי.

מסכת סוטה פרק שלישי

גא היה רבי מאיר אומר: מנין אתה אומר שבמדה שאדם מודד בה מודדין לו, שנאמר (ישעיהו כו, ח): "בסאסאה בשלחה תריבנה", אין לי אלא סאה, מנין לרבות תרקב וחצי תרקב? קב וחצי, קב רובע, וחצי רבע, תמן ועוכלא, תלמוד לומר (ישעיהו ט, ד): "כי כל סאון סאן ברעש" - הרי כאן מדות הרבה, חשבונות הרבה. אין לי אלא דבר הבא במדה, מנין שאפלו פרוטות קטנות מצטרפות לחשבון גדול? תלמוד לומר (קהלת ז, כז): "אחת לאחת למצא חשבון". וכן מצינו בסוטה, שבמדה שמדדה - בה מדדו לה. היא עמדה על פתח ביתה לראות לו - לפיכך כהן מצמידה על שערי ניקנור ומראה קלונה לכל. היא פרסה לו סודרין נאין על ראשה - לפיכך כהן נוטל

דורךמסקית אומר: דור המבול לא נתגאו לפני המקום אלא בגלגל עין שדומה למים, שנאמר (שם ו, ב): "ויקחו להם נשים מפל אשר בחרו", לפיכך דן אותם במים שדומה לגלגל עין, שנאמר (שם ז, יא): "ביום הזה נבקעו כל מעינות תהום רבה" וגו'.

גג אנשי המגדל לא נתגאו לפני המקום אלא מתוך הטובה שהשפיע להם, שנאמר (בראשית יא, א-ב): "ויהי כל הארץ שפה אחת ודבָרִים אֶחָדִים, ויהי בנסעם מקדם וגו'. ואין ישיבה אלא אכילה ושתייה, שנאמר (שמות לב, ו): "וישב העם לאכל ושתו" וגו', היא גרמה להם, שאמרו (בראשית יא, ד): "הבה נבנה לנו עיר ומגדל" וגו', ומהו אומר (שם יא, ח): "ויפץ ה' אותם" וגו'.

אנשי סדום לא נתגאו לפני המקום, אלא מתוך הטובה שהשפיע להם, שנאמר (איוב כח, ה-ח): "ארץ ממנה יצא לחם וכו', מקום ספיר אבניה ועפרת זהב לו; נתיב לא ידעו עיט ולא שזפתו עין איה; לא הדריכוהו בני שחץ לא עדה עליו שחל. אנשי סדום אמרו: הואיל ומזון יוצא מארצנו, וכסף וזהב יוצא מארצנו, ואבנים טובות ומרגליות יוצא מארצנו - אין אנו צריכין שיבואו בני אדם אלינו, שאין הם באים אלא לחסרנו בואו ונשכח תורת רגל מארצנו. שנאמר (שם פסוק ד): "פרץ נחל מעם גר הנשפחים מני רגל" וגו'. אמר להם הקדוש ברוך הוא: כהטיבותי לכם, אתם מבקשים לשכח את הרגל מבינותיכם? אני אשכח את הרגל מביניכם, ואשכח אתכם מן העולם, מהו אומר? "פרץ נחל מעם גר" וגו'. (איוב יב, ו): "ישליו אהלים לשדדים" וגו'. וכן הוא אומר (יחזקאל טז, מ-מט): "חי אני נאם אדני אלקים אם עשתה סדם אחותך וגו' הנה זה הנה עון סדם אחותך גאון שבעת לחם". מצרים לא נתגאו לפני המקום ברוך הוא אלא במים, שנאמר (שמות א, כב): "ויצו פרעה לכל עמו לאמר כל הבן הילוד" וגו'. אף המקום ברוך הוא

צעיפה מראשה ומניחה תחת רגליה. היא קלעה לו שערה - לפיכך כהן סותרה. היא קשטה פניה - לפיכך פניה מוריקות. היא כחלה לו עיניה - לפיכך עיניה בולטות. היא הראתה לו באצבע - לפיכך צפרניה נושרות. היא הראתה את בשרה - לפיכך כהן קורע חלקה, ומראה קלונה לרבים. היא חגרה לו בפנים - לפיכך כהן מביא חבל מצרי וקושר למעלה מדדיה, וכל הרוצה לראות בא וראה. היא פשטה לו ירכה - לפיכך ירכה נמסת. היא קבלתו על פרסה - לפיכך פרסה צבה. היא האכילתו מעדני עולם - לפיכך מנתתה מאכל בהמה. היא השקתו יין בכוסות משבחות - לפיכך כהן משקה אותה מים המרים במקדה של חרס. היא עשתה בסתר שנאמר (איוב כד, טו): "ועין נאף שמרה נשף לאמר" וגו', ואינה יודעת היושב בסתרו של עולם שם בה פנים, שנאמר (שם): "וסתר פנים ישים". דבר אחר: מלמד שהמקום מוציא סתרה לגלוי, שנאמר (משלי כו, כו): "תכסה שגאה במשאון תגלה רעתו בקהל" וגו'.

גב אנשי המבול לא נתגאו לפני המקום אלא מתוך הטובה שהשפיע להם, שנאמר (איוב כא, ט-יג): "בתיהם שלום מפחד ולא שכט אלוה עליהם וגו'. שורו עבר ולא יגעל תפלט פרתו ולא תשפל; ישלחו כצאן עויליהם וילדיהם ירקדון; וכתיב: "ישאו כתף וכנור וישמחו לקול עוגב". וכתיב: "יבלו בטוב ימיהם" וגו'. היא גרמה להם שאמרו לאל סור ממנו ודעת דרכיך לא חפצנו; מה שדי כי נעבדנו ומה נועיל כי נפגע בו (איוב יד-טו). אמרו: כלום צריכין אנו לו אלא לטפה של גשמים? הרי יש לנו נהרות ומעינות שאנו מסתפקין בהם בימות החמה ובימות הגשמים, שנאמר (בראשית ב, ו): "ואד יעלה מן הארץ"; אמר להם המקום: בטובה שהשפעה לכם, בה אתם מתגאים לפני? בה אני נפרע מכם! מהו אומר (שם ו, יז): "ואני הנני מביא את המבול מים על הארץ". רבי יוסי בן

לא נפרע מהם אלא במים, שנאמר (שמות טו, ד): "מרפבות פרעה וחיילו ירה בים".
סיסרא לא נתגאה לפני המקום אלא בלגינות, שאין מקבלין שָׂכָר, שנאמר (שופטים ה, ט): "באו מלכים נלחמו בצע כסף לא לקחו" וגו'. ולא זזו משם ולא ספנוהו מפני שהוא גוליר.

ג, ד שמשון - בעיניו מרד שנאמר (שופטים יד, ג): "ויאמר שמשון אל אביו אותה קח לי כי היא ישרה בעיני", אף הוא בעיניו לקה, שנאמר (שופטים טז, כא): "ויאחזוהו פלשתים וינקרו את עיניו" וגו'. רבי אומר: תחלת קלקלתו היתה בעזה, אף עונשו לא היתה אלא בעזה. אבשלום - בשערו מרד, שנאמר (שמואל ב יד, כה-כו): "ויכאבשלום לא היה איש וגו', ובגלחו את ראשו" וגו', לפיכך לקה בשערו.

רבי יהודה הנשיא אומר: אבשלום - נזיר עולם היה, ואחד לשנים עשר חדש היה מגלח, שנאמר (שמואל ב טו, ז-ח): "ויהי מקץ ארבעים שנה ויאמר אבשלום אל המלך אלכה נא ואשלם וגו' כי נדר נדר עבדך" וגו'. רבי נהוראי אומר: אחד לשלשים יום היה מגלח שנאמר (שמואל ב יד, כו): "והיה מקץ ימים לימים" וגו'. רבי יוסי אומר: כל ערב שבת היה מגלח, שכן דרך מלכים לגלח מערב שבת לערב שבת. רבי שמעון אומר: בכהנים (יחזקאל מד, כ): "וראשם לא יגלחו ופרע לא ישלחו" וגו'. ושקל את שער ראשו מאתים שקלים באבן המלך, אבן שאנשי טבריה ואנשי צפורין שוקלים בו, לפי שבא על עשר פלגשי אביו, לפיכך נתקעו בו עשר לונביות, שנאמר (שמואל ב יח, טו): "ויסכו עשרה נערים" וגו'. ולפי שגנב שלש לבבות, לב אביו ולב בית דין ולב כל ישראל, לפיכך נתקעו בו שלשה שבטים שנאמר (שם): "ויקח שלשה שבטים בכפו" וגו'.

ג, ה סנחריב לא נתגאה לפני המקום אלא על ידי מלאך, שנאמר (מלכים ב יט, כג-כד): "ביד מלאכיך חרפת וגו', אני קרתי ושתייתי מי"ם" וגו'. אף המקום ברוך הוא לא נפרע מהן אלא על ידי מלאך, שנאמר (שם יט, לה): "ויהי בלילה ההוא ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור" וגו', וכלם מלכים קשורי כתרים בראשיהם.

ג, ו נבוכדנצר אמר: אין באי העולם כדאי לדור ביניהם, אלא אעשה לי עב קטנה ואדור בתוכה, שנאמר (ישעיה יד, יד): "אעלה על במתי עב", אמר לו המקום ברוך הוא (שם יד, יג): "ואתה אמרת בלבבך השמים אעלה ממעל לכוכבי אל ארים כסאי" וגו' אני מורידך לבאר שחת", מהו אומר (שם): "אך אל שאול תנרד" וגו', אתה אמרת אין באי העולם כדאי לדור ביניהם, מהו אומר? - "ומן אנשא לך טרדין וגו', בה שעמא מלתא ספת על נבוכדנצר, ומן בני אנשא טריד, כלא מטא על נבוכדנצר לקצת ירחין תרי עשר" (דניאל ד, ל).

מסכת סוטה פרק רביעי

ד, א אין לי אלא מדת פרעניות, שבמדה שאדם מודד בה מודדין לו, מדת הטוב מנין? אמרת מרבה מדת הטוב ממדת פרעניות על אחת מחמש מאות, במדת הפרעניות כתיב (שמות לד, ז): "עון אבות על בנים ועל בני בנים על שלשים ועל רבעים", במדת הטוב כתיב (שם כ, ו): "ועושה חסד לאלפים", הוי אומר: מרבה מדת הטוב ממדת פרעניות על אחת מחמש מאות. וכן אתה מוצא באברהם, שבמדה שמדד בה מדדו לו, אברהם רץ לפני מלאכי השרת שלש ריצות, שנאמר (בראשית יח, ב): "וירא וירץ לקראתם" וגו' וימהר אברהם האהלה אל שרה וגו', ואל הבקר רץ אברהם אף המקום ברוך הוא רץ לפני בניו שלש ריצות, שנאמר (דברים לג, ב): "ה' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר

פֶּאָרְנָן" וגו', בְּאַבְרָהָם הוּא אוֹמֵר (בְּרֵאשִׁית יט, א): "וַיִּשְׁתַּחֲוּ אִפְסִים", אִף הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא בִּשְׂרָא אֶת בְּנָיו לְעֵתִיד לְבֵא שְׁנֵאֲמֵר (יִשְׁעִיָּהוּ מט, כג): "וְהָיוּ מַלְכִים אֲמִנְךָ וְשִׂרְוֹתֵיהֶם מִיִּנְקִתְךָ אִפְסִים אֶרֶץ יִשְׁתַּחֲוּוּ לְךָ". בְּאַבְרָהָם הוּא אוֹמֵר (בְּרֵאשִׁית יח, ד): "יִקַּח נָא מֵעַט מֵיַם", אִף הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא פָּרַע וְנָתַן לְבָנָיו בְּאֵר בְּמִדְבָּר, שְׁהִיְתָה שׁוֹפֵעַת כָּל מַחְנֶה יִשְׂרָאֵל, שְׁנֵאֲמֵר (בְּמִדְבָּר כא, יח): "בְּאֵר חֲפְרוּהָ שָׂרִים כְּרוּהָ נְדִיבֵי הָעַם" וגו', מְלַמֵּד שְׁהוֹלֶכֶת עַל פְּנֵי כָל הַדְּרוֹם וּמִשְׁקָה אֶת פְּנֵי כָל הַיַּשְׁמִימוֹן, שְׁנֵאֲמֵר (שָׁם כא, כ): "וְנִשְׁקָפָה עַל פְּנֵי הַיַּשְׁמִימוֹן". בְּאַבְרָהָם הוּא אוֹמֵר (בְּרֵאשִׁית יח, ד): "וְהִשְׁעֵנּוּ תַחַת הָעֵץ", אִף הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא נָתַן לְבָנָיו שְׂבָעָה עֲנָנֵי כְבוֹד בְּמִדְבָּר, אֶחָד מִיַּמִּינִים וְאֶחָד מִשְׂמָאלִם, וְאֶחָד לְפָנֵיהֶם וְאֶחָד לְאַחֲרֵיהֶם, וְאֶחָד לְמַעְלָה מִרְאשֵׁיהֶם וְאֶחָד לְשִׁכְנֵיהֶם שְׁבִינֵיהֶם, וְעַמּוּד עֲנַן שְׁהָיָה מְקַדֵּים לְפָנֵיהֶם הוֹרֵג נַחְשִׁים וְעַקְרָבִים, וְשׁוֹרֵף סִירִים וְקוֹצִים וְאַטָּה, וּמִשְׁפִּיל לָהֶם אֶת הַגְּבוּהָ וּמַגְבִּיָּה לָהֶם אֶת הַשְּׁפָל, וְעוֹשֶׂה לָהֶן דְּרֵךְ מִיִּשְׂרָאֵל, דְּרֵךְ סֵרְטֵיָא, מוֹשֵׁף וְהוֹלֵךְ, שְׁנֵאֲמֵר (בְּמִדְבָּר י, לג): "וְאֶרְוֹן בְּרִית ה' נוֹסֵעַ לְפָנֵיהֶם" וגו'. וְכוּ הָיוּ מִשְׁתַּמְשִׁין כָּל אֲרַבְעִים שָׁנָה שְׁהָיוּ בְּמִדְבָּר, שְׁנֵאֲמֵר (שָׁם י, לד): "וַעֲנַן ה' עָלֵיהֶם יוֹמָם" וגו', מֵה תְּלַמּוּד לֹאֲמֵר (שְׁמוֹת יג, כב): "לֹא יִמֵּשׁ עַמּוּד הָעֲנַן יוֹמָם", שֶׁל יוֹם מִשְׁלִים לְשֶׁל לַיְלָה, וְשֶׁל לַיְלָה מִשְׁלִים לְשֶׁל יוֹם, בְּאַבְרָהָם הוּא אוֹמֵר (בְּרֵאשִׁית יח, ה): "וְאֶקַּחְהָ פֶת לַחֵם וְסַעְדוּ לְבָכֶם" וגו', אִף הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא נָתַן לְבָנָיו מִן בְּמִדְבָּר, שְׁנֵאֲמֵר (בְּמִדְבָּר יא, ח): "שְׁטוּ הָעַם וְלָקְטוּ וְגו' לְשֵׁד הַשָּׁמַיִן", כִּיּוֹצֵא מִן הַדֵּד שָׁמַן, מֵה דֵד זֶה עֵקֶר לְתִינוּק וְהַכֵּל טָפֵל, כִּךְ הָיָה הַמֶּן עֵקֶר לְיִשְׂרָאֵל וְהַכֵּל טָפֵל לָהֶם. דְּבָר אַחֵר: מֵה הַדֵּד הַזֶּה אָפְלוּ תִינוּק יוֹנָק מִמּוֹנו כָּל הַיּוֹם אֵינוּ מִזִּיק, כִּךְ הָיָה הַמֶּן שְׁאָפְלוּ יִשְׂרָאֵל אוֹכְלוּ כָל הַיּוֹם כְּלוּ אֵינוּ מִזִּיקָן, וְכֵן נַעֲשֶׂה לְמֵי שְׁאִין נַחֲשָׁב עֲלָיו, אֲבָל מֵי שְׁנַחֲשָׁב עֲלָיו מִתְּהַפֵּךְ בְּפִיו כָּל אֵיזָה טַעַם שִׁרְצָה, שְׁנֵאֲמֵר: "וַיִּתֵּן לָהֶם

שְׁאֵלְתָם (תְּהִלִּים קו, טו), וְתֵאֲוֹתָם? כִּיֵּא לָהֶם" (שָׁם עח, כט), וְלֹא עוֹד אֵלָא שְׁיָרֵד לָהֶם מְזוֹן שְׁנֵי אֲלָפִים שָׁנָה בְּיוֹם אֶחָד, בְּאַבְרָהָם מֵהוּ אוֹמֵר: "וְאֵל הַבָּקָר רֵץ אֲבָרְהָם" (בְּרֵאשִׁית יח, ז), אִף הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא הִגִּיז לְבָנָיו שְׁלֵוֵי מִן הַיַּם, שְׁנֵאֲמֵר (בְּמִדְבָּר יא, ל): "וַיִּרְחַץ נֹסַע מֵאֵת ה' וַיִּגַּז שְׁלִוִים מִן הַיַּם" וגו', שְׁתֵּי אֲמוֹת הֵיְתָה גְבוּהָ מִן הָאֶרֶץ; דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: "וַיִּטַּשׁ עַל הַמַּחְנֶה כְּדָרְךָ יוֹם כֹּה" (שָׁם יא, לא), מֵה תְּלַמּוּד לֹאֲמֵר שׁוֹב: "וּכְדָרְךָ יוֹם כֹּה", מְלַמֵּד שְׁהִיְתָה עוֹלָה מִן הָאֶרֶץ וְעַד הָרִקִּיעַ, וְחוֹפָה אֶת גִּלְגָּל הַחֲמָה, וּמֵה תְּלַמּוּד לֹאֲמֵר (שָׁם יא, לא): "וּכְאֲמַתִּים עַל פְּנֵי הָאֶרֶץ", שְׁתֵּי אֲמוֹת הֵיְתָה נְטוּלָה מִן הָאֶרֶץ, שְׁהִיְתָה פּוֹרַחַת וְעוֹלָה עַל רוּם מִן הָאֶרֶץ שְׁתֵּי אֲמוֹת, כְּדֵי שְׁלֹא יְהוּ מִצְטַעְרִין עֲלֶיהָ בְּשַׁעַת לְקִיטָתָהּ, לְהִיּוֹת שׁוֹחִין וְנוֹטְלִין, בְּאַבְרָהָם מֵהוּ אוֹמֵר (בְּרֵאשִׁית יח, ח): "וְהוּא עוֹמֵד עֲלֵיהֶם וְגו', אִף הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא הִגִּין עַל בְּנָיו בְּמִצְרַיִם, שְׁנֵאֲמֵר (שְׁמוֹת יב, כג): "וּפְסַח ה' עַל הַפֶּתַח", בְּאַבְרָהָם מֵהוּ אוֹמֵר (בְּרֵאשִׁית יח, טו): "וְאַבְרָהָם הוֹלֵךְ עִמָּם לְשִׁלְחָם", אִף הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא הִלּוּהָ אֶת בְּנָיו אֲרַבְעִים שָׁנָה, שְׁנֵאֲמֵר (דְּבָרִים ב, ז): "זֶה אֲרַבְעִים שָׁנָה ה' אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ" וגו'.

ד, ב, יוסף זכה בעצמות אביו, אף הוא לא נתעסק בו אלא משה, שְׁנֵאֲמֵר (שְׁמוֹת יג, יט): "וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עֲצֻמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ", מְלַמֵּד שְׁכָל הָעַם הָיוּ עִסּוּקִין בְּבִזְהָ, וְהוּא עוֹסֵק בְּמִצְוֶה, שְׁנֵאֲמֵר (מִשְׁלֵי י, ח): "חֲכַם לֵב יִקַּח מִצְוֹת" וגו'. וְאֵלּוּ לֹא הָיָה מֹשֶׁה מִתְּעַסֵּק בּוֹ - לֹא הָיוּ יִשְׂרָאֵל מִתְּעַסְקִין בּוֹ, מֵה תְּלַמּוּד לֹאֲמֵר (יְהוֹשֻׁעַ כד, לב): "וְאֵת עֲצֻמוֹת יוֹסֵף אֲשֶׁר הִעֲלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם קָבְרוּ בְּשֶׁכֶם", אֵלָא כִּיּוֹן שְׂרָאוּ יִשְׂרָאֵל אֶת מֹשֶׁה שְׁהוּא מִתְּעַסֵּק בּוֹ, אָמְרוּ: 'הִנִּיחוּ לוֹ כְּבוֹדוֹ בְּגוֹדוֹלִים וְיִתֵּר מְקַטְנִים', וְאֵלּוּ לֹא הָיָה מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל מִתְּעַסְקִין בּוֹ, לֹא הָיוּ בְּנָיו מִתְּעַסְקִין בּוֹ, מֵה תְּלַמּוּד לֹאֲמֵר (שָׁם):

"וַיְהִי לְבְנֵי יוֹסֵף לְנַחֲלָה", אֵלָא פִּינּוּן שְׂרָאוּ בְּנֵי אֶת מֹשֶׁה וַיִּשְׂרָאֵל שְׁהִיּוּ מִתְעַסְקִין בּוּ, אָמְרוּ: 'הַנִּיחּוּ לוֹ כְּבוֹדוֹ בְּמִרְבִּין יוֹתֵר מִן הַמוֹעֲטִין'.

ד, ג מנין היה משה יודע היכן יוסף קבור? אָמְרוּ: סֵרַח בַּת אֲשֵׁר נִשְׁתַּיְרָה מֵאוֹתוֹ הַדּוֹר, הַלְכָה וְאָמְרָה לוֹ: בְּנֵהר גִּילּוּס יוֹסֵף קְבוּר, שְׁעָשׂוּ לוֹ מִצָּרִים שְׁפוּדִין שֶׁל מִתְכַּת, וְחִבְרוּם בְּכַעֲזָן וְקָבְעוּ בְּגִילּוּס – נֵהָר, כְּדֵי שְׁתַּחֲבֹרֵךְ מִימּוֹ, הִלְךְ מֹשֶׁה וְעָמַד עַל גִּילּוּס – נֵהָר, וְאָמַר: יוֹסֵף, יוֹסֵף! הַגִּיעָה הַשְּׁעָה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גּוֹאֵל אֶת יִשְׂרָאֵל, הֲרִי שְׂכִינָה מִתְעַכֵּבֵת לָךְ, וַיִּשְׂרָאֵל מִתְעַכֵּבֵין לָךְ, וְעַנֵּי כְבוֹד מִתְעַכֵּבֵין לָךְ, אִם אַתָּה מְגַלֶּה אֶת עֲצֻמְךָ – מְטֹב, וְאִם לֹא – נִקְיִים אֲנִי מִשְׁבוּעָה שֶׁהַשְּׁבַעַת אֶת אֲבוֹתֵינוּ, מִיַּד צָף אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף לְשַׁפַּת הַיָּם, וְנִטְלוּ מֹשֶׁה וְכָא לוֹ. וְאֵל תִּתְמַה, שְׁהֲרִי הוּא אוֹמֵר (מְלָכִים – ב ו, ה): "וַיְהִי הָאֶחָד מִפִּיל הַקּוֹרָה וְאֶת הַבְּרִזָּל נָפַל וְגו', וַיֹּאמֶר אִישׁ הָאֱלֹהִים אָנֹכִי נָפַל? וַיִּרְאוּ אֶת הַמְּקוֹם, וַיִּקְצַב עֵץ וַיִּשְׁלַךְ שָׁמָּה וַיִּצֹף הַבְּרִזָּל"; וְהֵלֵא דְבָרִים קֵל וְחֹמֶר, וּמָה אֲלִישֵׁעַ תִּלְמִידוֹ שֶׁל אֲלִיָּהוּ, וְאֲלִיָּהוּ תִלְמִידוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, צָף הַבְּרִזָּל מִפְּנֵי, מֹשֶׁה רַבּוֹ שֶׁל אֲלִיָּהוּ, רַבּוֹ שֶׁל אֲלִישֵׁעַ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה, יֵשׁ אוֹמְרִים בְּקִבְרוֹת מְלָכִים הִיָּה יוֹסֵף קְבוּר, וְהִלְךְ מֹשֶׁה וְעָמַד עַל קְבִירֵנִט שֶׁל מְלָכִים, וְאָמַר: יוֹסֵף, יוֹסֵף! הַגִּיעָה שְׁעָה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גּוֹאֵל אֶת יִשְׂרָאֵל, וְהַגִּיעָה הַשְּׁבוּעָה שֶׁהַשְּׁבַעַתִּי אֶת יִשְׂרָאֵל, אִם אַתָּה מְגַלֶּה אֶת עֲצֻמְךָ – מְטֹב. וְאִם לֹא – אֲנִי נִקְיִים מִשְׁבוּעָתְךָ. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה נִדְּעָזַע אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף, נִטְלוּ מֹשֶׁה וְהִבִּיאוּ אֶצְלוֹ, וְהִיּוּ שְׁנֵי אֲרוֹנוֹת מֵהַלְכִין, אֶחָד אֲרוֹן קֹדֶשׁ וְאֶחָד אֲרוֹן שֶׁל מֵת, וְהִיּוּ כָּל עוֹבְרִין וְשֹׁכֵבִין אוֹמְרִין: מָה טִיבֵן שֶׁל שְׁנֵי אֲרוֹנוֹת הַלָּלוּ? אֲמָרִים: אֶחָד אֲרוֹן קֹדֶשׁ וְאֶחָד שֶׁל מֵת. אָמְרוּ לָהֶם: וְכִי אֲפֹשֶׁר לְאֲרוֹן קֹדֶשׁ לְהִלְךְ עִם אֲרוֹנוֹ שֶׁל מֵת? אָמְרוּ לָהֶם: מֵת שְׁבָאָרוֹן זֶה – קִים כָּל מָה שְׁכָתוֹב וּמְנַח בְּאֲרוֹן קֹדֶשׁ זֶה.

ד, ד משה זכה בעצמות יוסף, אף הוא לא נתעסק בו אלא המקום ברוך הוא, שְׁנֹאֲמַר (דְּבָרִים ל, ו): "וַיִּקְבַּר אֹתוֹ בְּגִי" וְגו', מְלַמֵּד שְׁהִיָּה מְטֹל בְּזֵרוּעַ שֶׁל שְׂכִינָה כְּאֲרֻבְעָה מִיַּלִּין מִחֻלְקוֹ שֶׁל רְאוּבֵן לְחֻלְקוֹ שֶׁל גַּד, שְׁמַת בְּתוֹךְ שְׂדֵה שֶׁל רְאוּבֵן, שְׁנֹאֲמַר (בְּמִדְבָר ל, לז): "וַיִּבְנֵי רְאוּבֵן בְּנֵי וְגו'. וּמִנִּין שְׁנֹאֲמַר (דְּבָרִים ל, כ): "וּלְגַד אָמַר בְּרוּךְ מִרְחִיב גֹד, וַיִּרְא רֵאשִׁית לוֹ כִּי שָׁם חִלְקַת מְחֻקֵּק סְפוּן". וּמִלְאֲכֵי הַשֶּׁרֶת סוּפְדִין, וְאוֹמְרִין לְפָנָיו (שָׁם): "צְדָקַת ה' עָשָׂה וּמִשְׁפָּטָיו עִם יִשְׂרָאֵל".

וכן הוא אומר בסוטה (במדבר ה, כב): "וַיָּבֹאוּ הַמַּיִם הַמְּאָרְרִים הָאֵלֶּה וְגו' יִרְךָ" – מְקוֹם שֶׁהַתְּחִילָה בְּעֵבְרָה תְּחִלָּה, מִשָּׁם פְּרַעֲנִיּוֹת מִתְחַלֵּת לְבֵא עֲלֵיָה. יִרְךָ הַתְּחִילָה בְּעֵבְרָה תְּחִלָּה וְאַחֵר כִּךָ בְּטָן, לְפִיכֵךְ תִּלְקָה יִרְךָ תְּחִלָּה וְאַחֵר כִּךָ בְּטָן, שְׁנֹאֲמַר (שָׁם): "וְהִשְׁקָה אֶת הַמַּיִם". וְכֵן אַתָּה מוֹצֵא בְּאַנְשֵׁי הַמְּבוּל, אָדָם הַתְּחִיל בְּעֵבְרָה שְׁנֹאֲמַר (בְּרֵאשִׁית ו, ה): "וַיִּרְא ה' כִּי רַבָּה רַעַת הָאָדָם בְּאַרְצִי", אֵף הֵן לְקוֹ תְּחִלָּה, וְהַשְּׂאָר לֹא פְּלִטוּ, שְׁנֹאֲמַר (בְּרֵאשִׁית ז, כג): "וַיִּמַּח אֶת כָּל הַיְּקוּם" וְגו'. קִטְנֵי סְדוּם הֵן הַתְּחִילוֹ בְּעֵבְרָה תְּחִלָּה, שְׁנֹאֲמַר (בְּרֵאשִׁית יט, ד): "טָרַם יִשְׁכְּבוּ וְאַנְשֵׁי הָעִיר" וְגו' – אֵף הֵן לְקוֹ תְּחִלָּה וְהַשְּׂאָר לֹא פְּלִטוּ, שְׁנֹאֲמַר (שָׁם יט, יא): "וְאֵת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר פָּתַח הַבַּיִת" וְגו'. פְּרַעָה וְגַדְלוֹ מִצָּרִים – הֵן הַתְּחִילוֹ בְּעֵבְרָה תְּחִלָּה, שְׁנֹאֲמַר (שְׁמוֹת א, כב): "וַיִּצְוּ פְּרַעָה לְכָל עַמּוֹ לֵאמֹר כָּל הַבֶּן" וְגו', אֵף הֵן לְקוֹ תְּחִלָּה וְהַשְּׂאָר לֹא פְּלִטוּ, שְׁנֹאֲמַר (שְׁמוֹת ז, כט): "וּבִכְהָ וּבְעַמֻּךָ" וְגו'. מְרַגְלִים הֵן הַתְּחִילוֹ בְּעֵבְרָה תְּחִלָּה, שְׁנֹאֲמַר (בְּמִדְבָר יג, לב): "וַיִּצְיִאוּ דַבַּת הָאֶרֶץ אֲשֶׁר תְּרוּ אוֹתָהּ" וְגו', הֵן לְקוֹ תְּחִלָּה וְהַשְּׂאָר לֹא פְּלִטוּ, הֵן לְקוֹ תְּחִלָּה דְּכִתִּיב (בְּמִדְבָר יד, לו): "וַיִּמְתּוּ הָאֲנָשִׁים מוֹצֵאֵי דַבַּת הָאֶרֶץ", וְהַשְּׂאָר לֹא פְּלִטוּ, שְׁנֹאֲמַר (שָׁם יד, לה): "אֲנִי ה' דְּבַרְתִּי אִם לֹא זֹאת אַעֲשֶׂה" וְגו'. שְׂכֵנֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל

התחילו בעברה תחלה, שנאמר (ירמיה יב, יד): "כה אמר ה' על כל שכני הרעים הנגזעים בנחלה" וגו', אף הן לקו תחלה, והשארו לא פלטו, שנאמר (שם): "הנני נתשם" וגו'. נביאי ירושלים הן התחילו בעברה תחלה שנאמר (ירמיה כג, טו): "כי מאת נביאי ירושלים יצאה חנפה לכל הארץ", אף הן לקו תחלה והשארו לא פלטו, שנאמר (ירמיהו כט, כב): "ולקח מהם קללה לכל גלות יהודה אשר בבבל" וגו'.

ד, ה, כשם שאסורה לבעל כף אסורה לבעול, נמצאת אומר בסוטה: שנתנה עיניה במה שאינה ראויה לה, מה שבקשה לא נתן לה, ומה שבקשה נטל ממנה. וכן אתה מוצא בנחש הקדמוני שהיה ערום מכל הבהמה ומכל חית השדה, שנאמר (בראשית ג, א): "והנחש היה ערום מכל" וגו', ונתן עיניו במה שאינה ראוי לו מה שבקש לא נתן לו ומה שבקש נטלוהו הימנו, בקש להרג את אדם ולשא את חוה. אמר לו המקום: אני אמרתי - תהא מלך על כל בהמה וחיה, ועכשו ארוור אתה מכל הבהמה ומכל חית השדה, אני אמרתי - בקומה זקופה תלך כאדם, ועכשו (שם): "על גחונך תלך", אני אמרתי - תאכל מאכל אדם ותשתה משקה אדם, ועכשו (שם): "ועפר תאכל כל ימי חייך", אתה בקשת להרג את אדם ולשא את חוה, עכשו (שם): "ואיבה אשית בינך ובין האשה", נמצאת אומר, מה שבקש לא נתן לו ומה שבקש נטל ממנו. וכן אתה מוצא בקיץ, וקרח, ובלעם, ודואג, ואחיתפל, וגחזי, ואבשלום, ואדוניהו, והמן, שנתנו עיניהם במה שאין ראוי להם, מה שבקשו לא נתן להם ומה שבקשו נטלו הימנו.

מִסְכַּת סוֹטָה פְּרָק חֲמִישִׁי

הא, המקנא לארוסתו ולשומרת יבם שלו, אם משונכסה נסתרה - או שותה או לא נוטלת כתבה. הרובא שנשא עקרה וזקנה, יש לו אשה ובנים - או שותות או לא

נוטלות כתבה. מעברת עצמו ומינקת עצמו - או שותות או לא נוטלות כתבה.

הב, כהנת לוייה וישראלית שנשאו לכהן ולוי וישראל, ממורת לממזר, נתינה לנתין, ואשת גר לגר, ועבד משחרר ואילונית - או שותות או נוטלות כתבה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אילונית לא שותה ולא נוטלת כתבה, שנאמר (במדבר ה): "ונקתה ונזרעה זרע" - שראוי לזרוע, פרט לאילונית שאינה ראויה לזרוע. אבל המקנא לארוסתו ולשומרת יבם שלו, ועד שלא כנסה נסתרה - לא שותות ולא נוטלות כתבה. הרובא שנשא עקרה וזקנה, ואין לו אשה ובנים - לא שותות ולא נוטלות כתבה. מעברת חברו ומינקת חברו - לא שותות ולא נוטלות כתבה. רבי אלעזר אומר: יכול הוא להפרישה ולהחזירה אחר זמן.

הג, על ידי כל עריות מקנאין, חוץ מן הקטן ומי שאינו איש. רבי יוסי אומר: ישקנה, ששא נתפקח החרש, ונשתפה השוטה, והגדיל הקטן, או שהלה בעלה למדינת הים, או שהיה בעלה חבוש בבית האסורים - ישקנה.

הד, המסוללת בכנה קטן והערה בה; בית שמאי אומרים: פסלה מן הכהונה. ובית הלל מכשירין. עד אומר נטמאת, ועד אומר לא נטמאת, אשה אומרת נטמאת, ואשה אומרת לא נטמאת - או שותות ולא נוטלות כתבה. רבי יהודה אומר: לא כל הימנו עד אחד להפסידה כתבתה, אלא עד אומר נטמאת ושנים אומרים לא נטמאת, שנים אומרים נטמאת ועד אחד אומר לא נטמאת, בטל יחיד במעוטו.

הה, היה רבי מאיר אומר: כשם שדעות במאכל, כך דעות בנשים, יש לה אדם שהזבוב עובר על גבי כוסו מניחו ואינו טועמו - זה חלק רע בנשים, שנתן עיניו באשתו לגרשה. יש לה אדם שהזבוב שוכן בתוך כוסו, וזורקו ואין שותהו - כגון פפוס בן יהודה שנעל דלת בפני אשתו ויצא. ויש

לָךְ אָדָם שֶׁהִזְבוּב נּוֹפֵל בְּתוֹךְ כּוֹסוֹ, וְזוֹרְקוֹ וְשׁוֹתֶהוּ – זוֹ מֵדַת כָּל אָדָם, שְׂרוּאָה אֵת אֲשֶׁתוֹ שֶׁמְדַבֶּרֶת עִם שְׂכֵנֶיהָ וְעַם קְרוֹבוֹתֶיהָ וּמִנִּיחָהּ. יֵשׁ לָךְ אָדָם שֶׁהִזְבוּב נּוֹפֵל לְתוֹךְ תְּמַחֲיוֹ שְׁלוֹ, נּוֹטְלוֹ וּמוֹצְצוֹ, וְזוֹרְקוֹ, וְאוֹכֵל אֵת מַה שֶׁבְּתוֹכָהּ – זוֹ מֵדַת אָדָם רָשָׁע. שְׂרוּאָה אֵת אֲשֶׁתוֹ יּוֹצֵאת, וְרֹאשָׁה פְּרוּעַ, יּוֹצֵאת וְצַדִּיקָה פְּרוּמִין, לְבָה גַם בְּעֵבְרָה, יּוֹצֵאת וְטוֹה בְּשׁוּק, רִצַּת וּמְשַׁחֶקֶת עִם כָּל אָדָם – מְצוּה לְגִרְשָׁה שְׂנֵאָמֵר (דְּבָרִים כד): "כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבִעֲלָהּ וַיִּצְאָה מִבֵּיתוֹ וְהִיתָה לְאִישׁ אַחֵר" – הַכְּתוּב קָרָא 'אַחֵר', שְׂאִינוּ בֶן זִוְגוֹ שֶׁל רֵאשׁוֹן, הָרֵאשׁוֹן הוֹצִיאָהּ מִפְּנֵי עֵבְרָה, בָּא זֶה וְנִתְקַל בָּהּ, אִם זָכָה הַשְּׂנִי לְשִׁמְיִם – מוֹצִיאָהּ מִתַּחַת יְדוֹ. אִם לֹאוּ – לְסוֹף קוֹבְרָתָהּ, שְׂנֵאָמֵר (שָׁם): "אוֹ כִּי יָמוּת הָאִישׁ הָאֲחֵרוֹן" וְגו', כִּדְאִי הָאִישׁ הַזֶּה לְמִיתָהּ, שְׂכַנְס אִשָּׁה זוֹ לְבֵיתוֹ, הַנּוֹתֵן עֵינָיו בְּאֲשֶׁתוֹ שֶׁתָּמוּת וַיִּירָשְׁנָהּ, אוֹ שֶׁתָּמוּת וַיִּשָּׂא אֵת אַחֲתָהּ, לְסוֹף שֶׁקוֹבְרָתוֹ. וְכֵן הִיא שְׂנֵתְנָה עֵינֶיהָ בְּעֵלָהּ, שְׂמִימוֹת וְתַנְשָׂא לְאַחֵר – סוֹף שֶׁקוֹבְרָהּ.

הוּ, הַמְקַדֵּשׁ אֵת הָאִשָּׁה מִפְּנֵי שֶׁהוּא בּוֹשׁ מְאֻחָהּ מְקוֹרְבֶיהָ, לְסוֹף שֶׁקוֹבְרָתוֹ. וְכֵן הָאִשָּׁה שֶׁנִּתְקַדְּשָׁה לוֹ מִפְּנֵי שֶׁהִיא בּוֹשָׁה מְאֻבִּיו, מְאֻחֲיוֹ מְקוֹרְבָיו לְסוֹף שֶׁקוֹבְרָהּ, הִיָּה רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר: הַנּוֹשֵׂא אִשָּׁה שְׂאִינָה הוֹגֵנַת לוֹ עוֹבֵר מִשׁוּם חֲמֹשֶׁה לְאוֹיֵן, מִשׁוּם (וַיִּקְרָא יט): "בַּל תִּקַּם", מִשׁוּם "בַּל תִּטְרֹ", "לֹא תִשָּׂא אֵת אַחִיךָ בַּלְבָּבְךָ", וְאַהֲבַת לְרַעְיָךְ כְּמוֹךָ", (וַיִּקְרָא כה): "וַחִי אַחִיךָ עִמָּךְ", וְלֹא עוֹד אֲלֹא שֶׁמְבַטֵּל פְּרִיָה וְרַבִּיָה מִן הָעוֹלָם.

הוּ, הָאוֹמֵרֶת לְבִעֲלָהּ: 'הַשְּׂמִימִים בִּינִי לְבִינֶיךָ' – יַעֲשֶׂה דְרָךְ בְּקִשָּׁה בִּינִיהֶן, שֶׁפֶן מְצִינּוּ בְּשָׂרָה אֲמִנּוּ, שְׂאֵמְרָה לְאַבְרָהָם (בְּרֵאשִׁית טז): "יִשְׁפֹּט ה' בִּינִי וּבִינֶיךָ", אֲלֹא כֵן אֲמָרָה לוֹ (בְּרֵאשִׁית כא): גֵּרֵשׁ הָאֵמָה הַזֹּאת וְאֵת בְּנָהּ, מִלְּמַד שֶׁהִיתָה שָׂרָה אֲמִנּוּ רוֹאָה אֵת יִשְׁמַעֵאל בּוֹנָה בְּמִסִּין וְצַד חֲגִבִין וּמְקַטִּירִין לְעַבּוֹדַת כּוֹכָבִים. אֲמָרָה: שְׂמָא יִלְמַד יִצְחָק בְּנֵי כָךְ, וַיִּלָּךְ וַיַּעֲבֵד כָךְ, וְנִמְצָא שֵׁם שְׂמִימִים

מִתְחַלֵּל בְּדָבָר. אָמַר לָהּ: לְאַחֵר שְׂזִכִּין לוֹ לְאָדָם חֲבִין לוֹ? לְאַחֵר שֶׁעֲשִׂינוּהָ מְלָכָה, אַחֵר שֶׁעֲשִׂינוּהָ גְבִירָה, וְהַכְּנַסְנוּהָ לְגַדְלָהּ זוֹ – נִטְרַדְנָה מִתּוֹךְ בְּתִינּוּ? מַה הַבְּרִיּוֹת אוֹמְרוֹת עֲלֵינוּ? לֹא נִמְצָא שֵׁם שְׂמִימִים מִתְחַלֵּל בְּדָבָר?! אֲמָרָה לוֹ: הוֹאִיל וְאַתָּה אוֹמֵר חֲלוּל הַשֵּׁם בְּדָבָר הַזֶּה – יִכְרִיעַ הַמְּקוֹם בֵּין דְּבָרֵי לְדְבָרֵיךָ, הַכְּרִיעַ הַמְּקוֹם בֵּין דְּבָרֵיךָ לְדְבָרֵי, שְׂנֵאָמֵר (שָׁם): "כָּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֱלֹהֶיךָ שָׂרָה שָׁמַע בְּקוֹלָהּ", שְׂאִין תִּלְמוּד לֹמֵר 'כָּל', וְמַה תִּלְמוּד לֹמֵר 'כָּל'? מִלְּמַד שֶׁהַכְּרִיעַ לְשֵׁנִיָה וְהַכְּרִיעַ לְרֹאשׁוֹנָה, מַה שְּׂנִיָה עַל אוֹדוֹת הָגֵר, אָף הָרֵאשׁוֹנָה עַל אוֹדוֹת הָגֵר.

הַחֵד דְּרַשׁ רַבִּי עֲקִיבָא: "וְכָל כְּלֵי חֶרֶשׁ וְגו' יִטְמָא" (וַיִּקְרָא יא), אִינוּ אוֹמֵר 'טְמֵא' אֲלֹא "יִטְמָא" – לְטְמֵא אַחֲרִים, לְלַמַּד כִּכּוֹר שְׁנֵי שְׂמִטְמָא אֵת הַשְּׁלִישִׁי, כִּיצַד? תַּגּוֹר תַּחֲלָה כִּכּוֹר הַנּוֹגַע בְּכִכּוֹר שְׁלִישִׁי. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: כֵּךְ הִיָּה דוֹרֵשׁ יְהוּדָה בֶּן פְּטִירִי: "וַיִּמְדַּתֶּם מַחוּץ לְעִיר" וְגו' (בַּמִּדְבָּר לה). וַיִּמְקְרָא אַחַד אוֹמֵר: "מְקִיר הָעִיר וְחוֹצֵה אֶלְךָ אֵמָה סְבִיב", אִי אֲפָשֶׁר לֹמֵר 'אֶלְפִים בְּאֵמָה', שְׂכַבְר נֶאֱמַר 'אֶלְךָ אֵמָה', וְאִי אֲפָשֶׁר לֹמֵר 'אֶלְךָ אֵמָה' שְׂכַבְר נֶאֱמַר 'אֶלְפִים בְּאֵמָה', וְלָמָּה נֶאֱמַר 'אֶלְךָ אֵמָה'? וְלָמָּה נֶאֱמַר 'אֶלְפִים בְּאֵמָה'? אֲלֹא 'אֶלְךָ אֵמָה' – מְגַרֵשׁ וְ'אֶלְפִים' – תַּחּוּם שֶׁבֵּת. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: אֶלְפִים אֵמָה תַּחּוּם עֵרֵי הַלּוּיִם, צֵא מִהֵן אֶלְךָ אֵמָה מְגַרֵשׁ, נִמְצָא רַבִּיעַ מְגַרֵשׁ וְהַשְּׂאָר שְׁדוֹת וְכַרְמִים.

מִסְכַּת סוּטָה פֶּרֶק שִׁישִׁי

וַאֲ רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשׁוּם בֶּן פְּטִירִי: הַרִי הוּא אוֹמֵר (אִיּוֹב כז, ב): "חִי אֵל הַסִּיר מִשְׁפָּטֵי וְגו'"; לְלַמַּדְךָ, שְׂאִין אָדָם נּוֹדֵר בְּחֵי הַמְּלָךְ, אֲלֹא אִם כֵּן אוֹהֵב אֵת הַמְּלָךְ. מִשֵּׁם רַבִּי נֶתַן אוֹמֵר: הַרִי הוּא אוֹמֵר (אִיּוֹב יג, טז): "גַּם הוּא לִי לִישׁוּעָה". רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: נֶאֱמַר "יִרָא אֱלֹהִים" בְּאַבְרָהָם, וְנֶאֱמַר "יִרָא אֱלֹהִים" בְּאִיּוֹב, מַה "יִרָא אֱלֹהִים"

האמור באברהם - מאהבה עשה, אף "ירא אלהים" האמור באיוב - מאהבה עשה. ושאר כל התרעומות האמור בפרשה - לא נאמרה אלא מתוך המורא.

וב דרש רבי עקיבא: בשעה שעלו ישראל מן הים, בקשו לומר שירה, שרתה עליהן רוח הקדש ואמרו שירה, כיצד אמרו שירה? כגדול המקרא את ההלל בבית הכנסת והן עונין אחריו על כל ענין וענין, משה אמר (שמות טו): "אשירה לה", והן עונין אחריו "אשירה לה", משה אמר: "עזי וזמרת יה", והן אמרו: "אשירה לה", משה אמר: "ה" איש מלחמה" וגו'. והן אמרו: "אשירה לה". רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר: כקטן שקורא את ההלל בבית הספר, ועונין אחריו על כל דבר ודבר. משה אמר: אשירה לה, וישראל אמרו: אשירה לה, משה אמר: עזי וזמרת יה. וישראל אמרו: "עזי וזמרת יה". משה אמר: "ה" איש מלחמה" וגו'. רבי נחמיה אומר: כסופר הפורס שמע בבית הכנסת, שנאמר: "אז ישיר משה לאמר". ומה תלמוד לומר "לאמר"? מלמד שהיה משה פותח תחלה בדבר, וישראל עונין אחריו וגומרין עמו. משה אמר "אז ישיר". וישראל אמרו: "אשירה לה" כי גאה גאה" וגו'. משה אמר: "עזי וזמרת יה", וישראל אמרו: "זה אלי ואנוהו". משה אמר: "ה" איש מלחמה", וישראל אמרו: "ה" שמו". רבי יוסי הגלילי אומר: כיון שעלו ישראל מן הים, וראו את אויביהם פגרים מתים ומטלין על שפת הים, אמרו כלם שירה, עולל מטל בין ברפי אמו, כיון שראה את השכינה, הגביה עולל צוארו ותינוק שמת פיו משדי אמו, וענו כלם שירה, ואמרו: "זה אלי ואנוהו". היה רבי מאיר אומר: מנין שאפלו עברין שבמעי אמן אמרו שירה על הים? שנאמר (תהלים ה' סח, כז): "במקהלות ברכו אלהים ה' ממקור ישראל". ומנין שתינוק שמת דד מפיו ואמר שירה? שנאמר (תהלים ח, ג): "מפי עוללים וינקים" וגו'. באותה שעה

הציצו מלאכי השרת, קשרו קטגור לפני הקדוש ברוך הוא, בשעה שברא אדם הראשון, ואמרו לפניו: רבוננו של עולם (שם): "מה אנש כן תזכרנו וגו' ותחסרהו מעט מאלהים וגו' תמשילהו במעשה ידיך צנה ואלפים וגו' צפור שמים" וגו'. באותה שעה אמר להם הקדוש ברוך הוא למלאכי השרת: בואו וראו שירה שבני אומרין לפני, אף הן כיון שראו אמרו גם כן שירה, מה שירה אמרו? "ה" אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ וגו', מפי עוללים וינקים וגו' ה' אדונינו" וגו' (תהלים ח, ב). רבי שמעון בן מנסיא אומר: לא נאמרה פרשה זו אלא על יצחק בן אברהם לענין עקדה.

וג אמר רבי שמעון בן יוחאי: ארבעה דברים היה רבי עקיבא דורש, ודברי נראין מדבריו. דרש רבי עקיבא (בראשית כא, ט): "ותרא שרה את בן הגר המצרית אשר ילדה לאברהם מצחק" - אין צחוק האמור כאן אלא עבודת כוכבים, שנאמר (שמות לא): "וישב העם לאכל ושתו ויקומו לצחק" - מלמד שהיתה אמנו שרה רואה את ישמעאל שהיה בונה במסין וצד חגבים, ומעלה ומקטיר קטרת לעבודת כוכבים. רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר: אין צחוק האמור כאן אלא גלוי עריות, שנאמר (בראשית ט): "בא אלי העבד וגו' לצחק בי", מלמד שהיתה שרה אמנו רואה את ישמעאל מכבש את האמות, ומענה את הנשים. רבי ישמעאל אומר: אין לשון צחוק אלא שפיכות דמים, שנאמר (שמואל ב ב): "ויאמר אבנר אל יואב יקומו נא הנערים וישחקו לפנינו וגו' ויקומו ויעברו במספר וגו', ויחזיקו איש בראש רעהו וחרבו בצד רעהו ויפלו יחדיו"; מלמד שהיתה אמנו שרה רואה את ישמעאל נוטל קשת וחצים, ומזרק כלפי יצחק שנאמר (משלי כו): "במתלהלה היורה זקים וגו' כן איש רמה את רעהו" וגו'. ואני אומר, חס ושלום, שיהיה בביתו של אותו צדיק ההוא כף אפסר מי שנאמר עליו (בראשית יח): "כי

ידעתיו למען אשר יצוה וגו' - יהא בביתו עבודת כוכבים, גלוי עריות ושפיכות דמים? ! אלא אין צחוק האמור כאן אלא לענין ירושה, שכשנולד אבינו יצחק לאברהם אבינו, היו הכל שמחין ואומרים: נולד בן לאברהם! נולד בן לאברהם! ונחל את העולם ונוטל שני חלקים! והיה ישמעאל מצחק בדעתו, ואומר: אל תהו שוטים! אל תהו שוטים! אני בכור ואני נוטל שני חלקים! שמתשובת הדבר אתה למד, שנאמר (בראשית כא): "כי לא יירש בן האמה וגו' ורואה אני את דברי מדברי רבי עקיבא.

ו, ד דרש רבי עקיבא (במדבר יא): "הצאן ובקר ישחט להם ומצא להם". וכי מספיק להם "אם את כל דגי הים יאסף" וגו', וכי הוא מספיק להם, כגון שנאמר (ויקרא יב): "ואם לא תמצא דה די שה", וכי איזה קשה? זו, או (במדבר כא): "שמעו נא המורים"? ! הוי אומר: זו קשה יותר משמעו נא המורים, אלא שמחלל שם שמים בסתר - מחסכין עליו. בגלוי - נפרעין ממנו. וזה שבסתר חיסף עליו המקום, רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף זה שבסתר לא חיסף עליו המקום, שנאמר (במדבר יא): "עתה תראה היקרף דברי אם לא", ואני אומר: חס ושלוש שתעלה על דעתו של צדיק זה, שיאמר אין המקום מספיק לתת לנו ולבהמתנו, אפשר למי שנאמר בו (במדבר יב): "לא כן עבדי משה" וגו' תעלה על דעתו שיאמר אין המקום מספיק לנו ולבהמתנו? והלא כשהיו ישראל במצרים, נהר נילוס מספיק דגים להם ולמצרים, מספיק בהמות להם ולמצרים, אלא לענין שנאמר (במדבר יא): "לא יום אחד תאכלון וגו' עד חדש ימים", אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם! כך הגוון להם שתתן להם ותמיתם? אומרים לאדם: 'טול כפר ורד לשאול'? אומרים לחמור: 'טול כור שעורין ונחתך את ראשך'? יהא אומרים עלי ועליך:

אין בשר מוצאת? אמר לו: וכי הגוון להם שיאמרו, אין המקום מספיק לנו ולבהמתנו? אלא יאבד הן ואלף פיוצא בהן, ולא תהא ידי קצרה לפני אפלו שעה אחת, שנאמר (שם): "ויאמר ה' אל משה היד ה' תקצר" וגו'. רבן גמליאל בנו של רבי יהודה הנשיא אומר: אי אפשר לעמד על תפלתם, אם תתן להם בשר בהמה גסה - יאמרו: בשר בהמה דקה בקשנו! תתן להם בשר בהמה דקה - יאמרו: בשר חיה ועוף אנו מבקשים! אם תתן להם בשר חיה ועופות - יאמרו: בשר דגים וחגבים אנו מבקשים! שנאמר (שם): "הצאן ובקר ישחט להם". השיבתו רוח הקדש (שם): "עתה תראה היקרף דברי אם לא"; ורואה אני את דברי מדברי רבי עקיבא.

ו, ה דרש רבי עקיבא הרי הוא אומר (יחזקאל לג) בן אדם יושבי החרבות האלה וגו' והלא דברים קל וחמר ומה אברהם שלא עבד אלא אלוה אחד ירש את הארץ אנו שעובדין אלהות הרבה אינו דין שניירש את הארץ.

ו, ו רבי נחמיה אומר: ומה אברהם שלא היה לו אלא בן אחד, והקריבו - ירש את הארץ. אנו שמקריבין בנינו לעבודת כוכבים - אינו דין שניירש את הארץ? רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר: ומה אברהם שלא היה לו במי לתלות - ירש את הארץ, אנו שיש לנו במי לתלות, אינו דין שניירש את הארץ? ואני אומר: ומה אברהם שלא נצטוה אלא מצוה יחידית - ירש את הארץ, אנו שנצטוינו על כל מצות, אינו דין שניירש את הארץ? תדע, שכן תשמע מתשובה שהנביא משיבן אתה למד, שנאמר (יחזקאל לג): "כה אמר ה' על הדם תאכלו וגו' צמדתם על חרבכם וגו' והארץ תירשו". "על הדם תאכלו" - זה אבר מן החי. "ועיניכם תשאנו אל גלוליתכם" - זו עבודת כוכבים. "ודם תשפכו" - זו שפיכות דמים. "צמדתם על חרבכם" - זו ענוי הדין וגול. "עשיתן תועבה" - זו משכב זכור. "ואיש

אחרון ראשון, אלא שהוא מונה לסדר
חדשים, ואני מונה לסדר פרעניות.

את אשת רעהו טמאתם – זו גלוי ערוה.
והלא דברים קל וחמר, ומה שבע מצות
שנצטוו עליהן בני נח – לא עשיתן לפני,
ואתם אומרים גירש את הארץ? ורואה אני
את דברי מדברי רבי עקיבא.

ו,ז דרש רבי עקיבא: הרי הוא אומר (זכריה
ח): "כה אמר ה' צום הרביעי וצום החמישי
וצום השביעי וצום העשירי" וגו'. "צום
הרביעי" – זה תשעה בתמוז, שבו הבקעה
העיר, שנאמר: "ביום הרביעי בתשעה
לחדש ויחזק הרעב בעיר ולא היה לחם לעם
הארץ ותבקע העיר". ולמה נקרא שמו
רביעי? שהוא רביעי לחדשים. "צום
החמישי" – זה תשעה באב, יום שנשרף בו
בית אלקינו, ולמה נקרא שמו חמישי?
שהוא חמישי לחדשים. "צום השביעי" –
זה שלשה בתשרי, יום שנהרג בו גדליה בן
אחיקם שהרגו ישמעאל בן נתניה. ללמדך,
שקשה מיתתן של צדיקים לפני המקום
כחרבן בית המקדש, ולמה נקרא שמו
שביעי? שהוא שביעי לחדשים. ומי הרגו?
ישמעאל בן נתניה, שקשה מיתתן של
צדיקים לפני המקום כחרבן בית המקדש.
"צום העשירי" – זה עשרה בטבת, יום שבו
סמך מלך בבל את ידו על ירושלים, שנאמר
(יחזקאל כד): "ויהי דבר ה' אלי בשנה
התשיעית בחדש העשירי וגו' בן אדם כתב
לך את שם היום את עצם היום הזה סמך
מלך בבל אל ירושלים". ולמה נקרא שמו
העשירי? עשירי לחדשים, ולמה נכתב כאן,
והלא היה ראוי זה לכתב ראשון? אלא
לסדר החדשים כתקונן, ואני איני אומר כן,
אלא "צום העשירי" – זה חמשה בטבת,
שבו באתה שמועה לבני גולה שנאמר
(יחזקאל לג): "ויהי בשתי עשרה שנה
בעשירי בחמישי לחדש לגלותנו בא אלי
הפליט לאמר הכתה העיר", ועשו יום
שמועה כיום שרפה, ונראין דברי מדבריו,
שאני אומר על ראשון ראשון ועל אחרון
אחרון, והוא אומר על ראשון אחרון ועל

<p>22</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>כט 29</p>	<p>יום כפור קטן עלות השחר _____ 6:01 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:04 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 5:01 בבלי: נדרים פט • ירושלמי: פאה ב • תוספתא: נזיר ו נ"ך: עמוס ב-ג • רמב"ם: נחלות ב</p>
<p>23</p>	<p>שני Monday</p>	<p>א 1</p>	<p>ראש חודש שבט Rosh Chodesh Shevat עלות השחר _____ 6:01 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:04 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 5:02 בבלי: נדרים צ • ירושלמי: פאה ג • תוספתא: סוטה א נ"ך: עמוס ד-ה • רמב"ם: נחלות ג</p>
<p>24</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>ב 2</p>	<p>עלות השחר _____ 6:00 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:04 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 5:03 בבלי: נדרים צא • ירושלמי: פאה ד • תוספתא: סוטה ב נ"ך: עמוס ו-ז • רמב"ם: נחלות ד</p>
<p>25</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>ג 3</p>	<p>עלות השחר _____ 5:59 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:04 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 5:04 בבלי: נזיר ב • ירושלמי: פאה ה • תוספתא: סוטה ג נ"ך: עמוס ח-ט • רמב"ם: נחלות ה</p>
<p>26</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>ד 4</p>	<p>עלות השחר _____ 5:59 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:03 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 5:06 בבלי: נזיר ג • ירושלמי: פאה ו • תוספתא: סוטה ד נ"ך: עובדי א-ה • יונה א • רמב"ם: נחלות ו</p>
<p>27</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>ה 5</p>	<p>עלות השחר _____ 5:58 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:03 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 5:07 בבלי: נזיר ד • ירושלמי: פאה ז • תוספתא: סוטה ה נ"ך: יונה ב-ג • רמב"ם: נחלות ז</p>
<p>28</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>ו 6</p>	<p>בא עלות השחר _____ 5:57 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:03 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 5:08 בבלי: נזיר ה • ירושלמי: פאה ח • תוספתא: סוטה ו נ"ך: יונה ד - מיכה א • רמב"ם: נחלות ח</p>

Candle Lighting 4:49 הדלקת הנרות

Shabbos Ends 6:21 זמן מוצש"ק

וְעַר עֵם הָאֵט נִישַׁט פֿאַראַכְטן זײַנע עבירות פֿון די יונגע יארן, דורך דעם קומען אויף אים דאָנות.

(ספר המדות אות עֲצָבוֹת סִימָן א')